

ਕਬੱਡੀ ਕਬੱਡੀ ਕਬੱਡੀ
ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਮਿਡਵੈਸਟ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ)
9ਵਾਂ ਮਿਡਵੈਸਟ ਕਬੱਡੀ ਤੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਕੱਪ
ਸਨਿਚਰਵਾਰ 3 ਜੁਲਾਈ 2011
Busse Woods Forest Preserve
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਫੋਨ: 312-404-3590, 630-957-8243

**At Your Service for Your
hassel free Travel needs 24/7**
HM World Travel & Tours
3530 W. Peterson Ave, Chicago, IL 60659
Cell: 773-817-1443, TEL: 773-942-6056
FAX: 773-942-6004, Email: hmworldtravel@yahoo.com

ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਧਰਮ ਭਾ ਜੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ
ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਅਮਨਟੈਲ
AMANTEL.COM
\$100 'ਚ 126 ਘੰਟੇ
(7560 ਮਿੰਟ)
ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋਗੇ ਉਨੇ ਹੀ ਮਿੰਟ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ
Customer Service 24/7 ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ
1-888-652-6268, 732-983-4332/4333

Twelfth Year in Publication ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢ Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
Punjab Times, Vol 12, Issue 22, May 28, 2011 20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074 Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388
www.punjabtimesusa.com

ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਚੱਕਰਵਿਊ

ਹੁਣ ਤੀਕਸ਼ਣ ਸੂਦ 'ਤੇ ਫੰਡਾਂ 'ਚ ਧਾਂਦਲੀ ਦੇ ਦੋਸ਼

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਚੱਕਰਵਿਊ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਚੱਕਰਵਿਊ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਰਿਹਾ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀਆਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਤੇ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੀ ਸਕੱਤਰ ਰਾਜ ਖੁਰਾਣਾ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਅੰਦਰ ਉਠਿਆ ਜਵਾਰ ਭਾਟਾ ਅਜੇ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਿਹਾ।

ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਵੱਕਾਰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸੀਨੀਅਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਲੈ ਕੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚਲੀ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਉਬਲ-ਪੁਬਲ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਡੇਢ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਉਛਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਮੋਹਣ ਲਾਲ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਰੁਧ ਝੰਡਾ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਹੈ। ਮਾਸਟਰ ਮੋਹਣ ਲਾਲ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਪੁਤਲੇ ਫੂਕਣ ਕਰਕੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਹੋਰ ਵਧ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਭਾਜਪਾ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਮਾਸਟਰ ਮੋਹਣ ਲਾਲ ਸਮੇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਤ ਹਮਾਇਤੀ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਨੂੰ 'ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ' ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਤਿੰਨ ਕੌਂਸਲਰ ਤਾਂ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਧਰ, ਵਣ ਮੰਡਲ ਅਫਸਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਵਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਰ.ਆਰ. ਕੱਕੜ ਜੋ ਇਸ ਵੇਲੇ ਵਧੀਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਣਪਾਲ (ਵਿਕਾਸ) ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਖੇ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ 'ਚ ਜਿੱਥੇ ਵਣ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਘਪਲੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਾਬਕਾ ਵਣ ਮੰਤਰੀ ਤੀਕਸ਼ਣ ਸੂਦ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੀ.ਏ. ਉਤੇ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਬਦਲੀਆਂ ਕਰਨ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਤੀਕਸ਼ਣ ਜੀ ਜੰਗਲਾਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਲਾਏ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰੋ, ਮੰਜਿਲ ਵੱਲ ਤੁਰਦੇ ਜਾਓ...!!

ਟੈਨੀ ਕਲੇਰ

ਬੀਬੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਸੁਰਗਵਾਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਦਾ ਲੰਮੀ ਬਿਮਾਰੀ ਪਿੱਛੋਂ 24 ਮਈ ਨੂੰ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਵਿਚ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। 73 ਸਾਲਾ ਬੀਬੀ ਬਾਦਲ ਕੈਂਸਰ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸਨ ਤੇ ਸਿਹਤ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਾਦਲ

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ: ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਨੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਥਾਪਤਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਸਥਿਰਤਾ, ਸਮਾਜਿਕ ਤਰੱਕੀ ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਸਦਭਾਵਨਾ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਬਿਹਤਰ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੋ ਵਰ੍ਹੇ ਪੂਰੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਸ ਗਨਜੇਤ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ

ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ

ਨੇਤਾਵਾਂ ਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਰਾਤਰੀ ਭੋਜ ਮੌਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਸ ਸਾਲ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਖੁਰਾਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਲਈ ਖੁਰਾਕੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕੇ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਭਰਪੂਰ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਤੋਂ ਖਤਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਖਤਰੇ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਕਮੁੱਠ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਈ ਵੰਗਾਰਾਂ ਦਰਪੇਸ਼ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵੰਗਾਰ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਰ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕੌਮੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਉਚੇਰੇ ਪੱਧਰ ਤਕ ਲਿਜਾਣ ਦਾ

ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਾਤ ਅਜੇ ਵੀ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤੇ ਸਾਜ਼ਗਾਰ ਨਹੀਂ ਫਿਰ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਕਰੀਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਤਰਜੀਹ ਰਹੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਵਾਜਬ ਭਾਅ 'ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਉਚੇਰੀ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਵੀ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਕਾਰਨ 12 ਮਈ 'ਤੇ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਸਨ। ਉਹ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੂੰਹ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਐਮ.ਪੀ. ਹਨ। ਬੀਬੀ ਬਾਦਲ ਦੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਫੋਰਟਿਸ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਵਾਤਾਅਨੁਕੂਲ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤਾ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 8 'ਤੇ)

FARMERS

*Auto *Home
*Business
*Workers
Compensation

ਆਟੋ, ਘਰ ਤੇ ਬਿਜਨਸ
ਦੀ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਚੰਗੇ ਭਾਅ
ਉਤੇ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ
ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ

Gurjinder Dimple
Insurance Agent
License #537993

ਫਰੀ ਕੋਂਟੇਸ਼ਨ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ
Ph: 517-499-4883
Fax: 517-993-5755, gurjindersingh@att.net.
2681 Loon Ln, Okemos, MI 48864

Worldwide Travel, Inc.

Call for special fares

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਦਿੱਲੀ, ਬੰਬੇ

734-525-7304 ਜਾਂ 800-504-3044

ਵਾਜਬ ਰੇਟ, ਵਧੀਆ ਸਰਵਿਸ

Great America Brokers

**2 Liquor Stores
For Sale**

in Saginaw, MI
Monthly Sales- \$85,000 &
\$60,000 Plus Lotto, Money
Orders, Check Cashing.
L/C Available.

Call: Ladi Multani
Ph: 517-204-4171

Punjab Sports Club of Cleveland

Proudly Presents

Punjabi Khed Mela

With LIVE Concert

On Saturday, June 25, 2011

Performance By
Geeta Zaidar

Free Admission
Free Food

AT:

Longwood Park

1494 E Aurora Rd

Macedonia, Ohio 44056

Mela Starts at 8:00AM To 8:00PM

Prizes:

Kabaddi – 1st Prize - \$5100

2nd Prize - \$4100

**Best Stopper and Best Raider
will also Be Awarded**

Volleyball – 1st Prize - \$3100

2nd Prize - \$2100

ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ
ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ
ਨਾਮੀ ਕਬੱਡੀ
ਟੀਮਾਂ
ਭਿੜਨਗੀਆਂ

Programs:

Morning Events Start at 8:30 AM

**Kids Events – Races, Tug Of War
and Etc.**

**Ladies Events – Races, Three
Legged Race and Etc.**

Contact:

Mohinder S. Bhela – (216)-280-4201

Iqbal S. Boparai - (330)-754-9396

Harjit S. Dhillon - (216)-244-5727

Amarjit S. Kang – (330)-998-3501

Palwinder S. Sohal – (216)-375-8463

Supporting Organizations

Guru Gobind Singh Sikh Gurdwara

Guru Nanak Foundation

Shiva Vishnu Temple

Punjabi Heritage Organization

Punjab Productions

Punjabi Culture Society

Hindustan Heritage Organization

> ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ: ਆਸ਼ਾ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹਰਵਿੰਦਰ ਰਿਆੜ

> ਕੁਮੈਂਟਰੀ ਸੁਖਚੈਨ ਬਰਾੜ ਕਰਨਗੇ

ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਕਲੀਵਲੈਂਡ

Remembering Sikhs of All Wars

“In the last two world Wars, 83,005 turban wearing Sikh soldiers were killed and 109,045 were wounded for the freedom of Britain and the world during shell fire with no other protection but the turban, the symbol of their faith.”

*General Sir Frank Messervy KCSI, KBE, CB, DSO
The Sikh Regiment in the Second World War*

Ishar Singh VC, the first Sikh VC winner, is seen here (far right) marching through Whitehall with three other highly decorated Sikhs. Ishar Singh was in London for five months in 1936 as one of the Viceroy's Commissioned Officers selected to serve as the Orderly Officers to the King.

Copyright © Sarwan Singh 2010

Sponsored By: Sikh Sangat Chicago/Sher-E-Punjab Sports & Cultural Club, Chicago

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਦੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ (ਬਿਊਰੋ): ਇਥੇ ਐਲਕ ਗਰੂਵ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ (53 ਸਾਲ) ਦੀ ਉਸ ਦੇ ਘਰ 'ਚ ਹੀ ਕਿਸੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਬੰਦੇ ਨੇ 20 ਮਈ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਸਵਾ 10 ਵਜੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਧਾਮੀ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ 'ਚ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਜ਼ੇਰੇ ਇਲਾਜ ਹਨ।

ਦੱਖਣੀ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਦੇ ਨਾਰਥ ਲਾਗੂਨਾ ਕਰੀਬ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ 7900 ਮਾਰਲਾ ਵੇਅ ਸਥਿਤ ਸ੍ਰੀ ਧਾਮੀ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਏ ਇਸ ਕਤਲ ਦੀ ਤਫਤੀਸ਼ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਤਲ ਨਫਰਤੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਜਾਂ ਸਾਧਾਰਨ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਮੀ ਦਾ ਕਤਲ ਸੁਪਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਤਲ ਦਰਮਿਆਨੇ ਕੱਦ-ਕਾਨ ਦਾ ਪੱਕੇ ਰੰਗ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜੋ ਸੁਨਹਿਰੀ ਰੰਗ ਦੀ ਮੋਟਰ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਇਸ ਵਾਰਦਾਤ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਪਿਛੋਂ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਕ ਕਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਕੁਲਦੀਪ

ਕੌਰ ਧਾਮੀ ਅੱਗੇ ਆਈ ਤਾਂ ਇਕ ਗੋਲੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਲੱਗ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਟੀ ਕਿਰਨ ਘਰ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਚੀਖ-ਚਿਹਾੜਾ

ਬਲਬੀਰ ਧਾਮੀ ਦੀ ਇਕ ਪੁਰਾਣੀ ਫੋਟੋ
ਸੁਣ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਧਾਮੀ ਨੂੰ ਕਾਬੀਜ਼ਰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਉਸ ਦਾ ਆਪੋਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਗੋਲੀ ਕੱਢੀ ਗਈ।

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਵਿਚ ਸਹੋਤਾ ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਸੰਨ 2007 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਡਰੱਗ ਦਾ ਧੰਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਉਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਇਕ ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੋਕੀਨ ਸਮੱਗਲ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗੇ ਸਨ। ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਮੀ ਦਾ ਨਾਂ ਐਲਕ ਗਰੂਵ ਤੋਂ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਤੱਕ ਡਰੱਗ ਢੋਣ ਦੇ ਧੰਦੇ ਵਿਚ ਬੋਲਦਾ ਸੀ। ਫੈਡਰਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਇਥੇ ਸਟਾਕਟਨ ਬੁਲੇਵਾਰਡ ਉੱਤੇ ਸਥਿਤ ਧਾਮੀ ਟਰੱਕਿੰਗ

ਪਲਾਜ਼ਾ ਨੂੰ ਡਰੱਗ ਵੇਚਣ ਅਤੇ ਢੋਣ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਧਾਮੀ ਦੇ ਪੁਤਰ ਅਮਨਦੀਪ ਨੇ ਇਸ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬਕਵਾਸ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਝੂਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਇਕ ਉਘਾ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਕੁਲ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।

ਜਿਉਰੀ ਨੇ ਲੰਘੇ ਅਪਰੈਲ ਮਹੀਨੇ ਧਾਮੀ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਆਉਂਦੇ ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ ਸੁਣਾਈ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਉਹ ਜਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਧਾਮੀ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ੀਬਤਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ 31 ਅਗਸਤ 2008 ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪੁਤਰ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਥੇ ਇਕ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ ਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਨੂੰ ਜਖਮੀ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਇਹ ਵਾਰਦਾਤ ਆਪਸੀ ਧੜੇਬੰਦੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਮਨਦੀਪ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਫਰਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰਦਾਤ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਸਮੇਂ ਸ਼ੈਰਿਫ ਮਹਿਕਮੇ ਨੇ ਅਮਨ ਦੇ ਪਿਤਾ ਧਾਮੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਕਈ ਜੀਅ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਏ ਸਨ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੀਅਾਂ ਨੂੰ ਅਮਨਦੀਪ ਦੇ ਬਹੁ-ਟਿਕਾਣੇ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਣ-ਬੁਝ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚ ਨਿਕਲਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਅਮਨਦੀਪ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਇੰਡੀਆ ਖਿਸਕ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਕੋਈ ਸਿੱਧੇ ਸੰਕੇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਪਰ ਸ਼ੱਕ ਜਾਹਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰਦਾਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਡਰੱਗ ਦੇ ਧੰਦੇ ਅਤੇ ਪਰਮਜੀਤ ਪੰਮੇ ਦੇ ਕਤਲ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਪਿਛੋਂ ਪਿੱਛ ਕਾਲਾ

ਇਸ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਅਫਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰਦਾਤ ਲਈ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਲੰਘੀ 8 ਮਈ ਨੂੰ ਪੋਰਟਲੈਂਡ ਲਈ ਟਰੱਕ ਲੋਡ ਕਰਕੇ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਟਰੱਕ 'ਚ ਸੁੱਤਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਇਥੇ ਰਹਿੰਦੀ ਮਾਤਾ ਰੇਸ਼ਮ ਕੌਰ ਡੁੱਖੇ ਸਦਮੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਰੇਸ਼ਮ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਸਕਾਰ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਵੀਜ਼ੇ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

Mobil Gas Station For Sale

Mini Mart+Liquar Store in Waukegan, IL

ਮੋਬਿਲ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿਕਾਊ ਹੈ
ਵਾਕੀਗਨ, ਇਲੀਨਾਏ ਵਿਚ ਮੋਬਿਲ ਗੈਸ
ਸਟੇਸ਼ਨ, ਮਿੰਨੀ ਮਾਰਟ ਅਤੇ ਲਿਕਰ ਸਟੋਰ
ਸਮੇਤ ਵਿਕਾਊ ਹੈ

ਬਿਜ਼ੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ, ਕੀਮਤ: 1.2 ਮਿਲੀਅਨ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਫੋਨ 773-822-4110

The Karn Gill Radio Show
TUESDAY(S)
8:00 PM til 9:00 PM
680/690 AM

Karn Gill, Realtor
44644 Ann Arbor Road Suite A
Plymouth, MI 48170
Cell: (734) 612-9984
Email: KarnGill@Hotmail.com
Website: www.KarnGill.com

COLDWELL BANKER Preferred, Realtors

Serving Michigan's Greater Detroit Communities

Topics:
-Bollywood Movie Songs
-Discussions / Debates
-Community Events
-Every Day Issues
-Interviews

Language:
- Hindi
- English
- Punjabi
- Gujarati
- Urdu

If you want to buy or sell a home in Michigan always go with the winner!

ATM's & Credit Card Terminals at Lowest Prices! No Hidden Fees.

Merchant Accounts-Grocery, Motels, Limos/Taxis, Gas stations.
Credit card terminals -Verifone, Hypercom...

Transfer existing CC processing to us for lower rates.

99% approved same day. We specialize in high risk businesses.

ATMs - TRANAX/TRITON/WRG, starting at \$69/mo.*
(Perfect for retail stores, hotels, gas stations, etc.)

Need Money? We provide cash advance against credit card processing with NO collateral or personal guarantee.

Online Data Corp. is a registered ISO/MSP of Wells Fargo Bank N.A.
*Credit restrictions apply.

Call SAGAR HANDA at: 773-416-8526
or 773-935-VISA, SagarATM@yahoo.com

www.GoldCoastATM.com

FREE CREDIT CARD TERMINAL!

ਕਾਰਪੈਟ ਅਤੇ ਕਾਲੀਨਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਕੋਰ ਸ਼ੋਅ ਰੂਮ

ਘਰਾਂ/ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਟੀ ਦਾ ਕਾਰਪੈਟ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਪੁਆਉ

ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਰੱਗ ਹਰ ਇਕ ਕਵਾਲਿਟੀ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਹਨ।
ਕੀਮਤਾਂ ਇਨੀਆਂ ਘੱਟ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ! ਆਓ! ਦੇਖੋ ਖਾਲਸਾ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਬੇਹਤਰੀਨ ਚੋਣ ਭਰਪੂਰ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਫਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟ, ਆਰਡਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕਾਰਪੈਟ ਪਾਵਾਂਗੇ

ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ

Khalsa Carpet House Inc.

2507 W. Devon Ave., Chicago, IL 60659,
Ph:773-465-5511, Cell:773-727-5530

ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦਾ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲਾ 3 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਮਿਡਵੈਸਟ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦਾ 9ਵਾਂ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲਾ ਆਉਂਦੀ 3 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਬਸੀ ਵੁਡਜ਼ ਫਾਰੈਸਟ ਪ੍ਰਿਜਰਵ (ਹਿਗਿਨਜ਼ ਅਤੇ ਆਰਲਿੰਗਟਨ ਹਾਈਟਸ

ਨਿਯੁਕਤ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਲੱਕੀ ਸਹੋਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਨਾਮੀ ਕਬੱਡੀ ਟੀਮਾਂ ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਜੋਹਰ ਵਿਖਾਉਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ

ਸਤਿੰਦਰ ਸੁਸਾਣਾ, ਲੱਕੀ ਸਹੋਤਾ ਅਤੇ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ

ਰੋਡ), ਐਲਕ ਗਰੂਵ ਵਿਲੇਜ ਵਿੱਚ ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਦਿਨ ਛਿਪਣ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਲੱਬ ਦੇ ਨਵ

ਡਾ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਡਮੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਡਾ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ 26 ਮਈ ਤੋਂ 30 ਜੂਨ ਤਕ ਨਾਰਥ ਅਮੈਰੀਕਾ ਦਾ ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੋਂ ਦੌਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਨਵੇਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਤੇ ਅਕਾਡਮੀ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਟੀਮ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਭਾ ਦੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਲ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੀ ਹੋਣਗੇ। ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੇਲੇ ਲਈ ਕੋਈ ਟਿਕਟ ਜਾਂ ਪਾਰਕਿੰਗ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਮੁਫਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਹੋਤਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ ਇਕ ਹੋਰ ਸਾਲ ਲਈ ਕਲੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖੇਤਾ ਨੂੰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਣਾ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਕੱਤਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਹਾਬੀ ਗਰੇਵਾਲ ਨੂੰ ਜੁਆਇੰਟ ਸਕੱਤਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਧਨੋਆ, ਸ਼੍ਰੀ ਸਹੋਤਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਸਾਣਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁਕਰ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਅਤੇ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਫੋਰਬ ਆਫ ਜੁਲਾਈ ਵੀਕਐਂਡ 'ਤੇ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਇਸ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਨਣ ਲਈ ਹੁਮ ਹੁਮਾ ਕੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ 28 ਨੂੰ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ) ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੇ ਸਮੂਹ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਵਿਸਾਖੀ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਇਥੋਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਮਾਰਕਿਟ ਕਰਕੇ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ ਉੱਤੇ ਆਉਂਦੀ 28 ਮਈ, ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਚਿੱਜ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ ਤੋਂ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਅਤੇ ਜੁਗੋ ਜੁਗ ਅਟੱਲ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਅਰੰਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ (2341 ਵੈਸਟ ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ) ਦੇ ਅੱਗਿਓਂ ਦੀ ਗੁਜਰਦਾ ਹੋਇਆ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਾਰੇਨ ਪਾਰਕ (6600 ਨਾਰਥ ਵੈਸਟਰਨ ਐਵਨਿਊ) ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਉਪਰੰਤ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਸਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਰਾਗੀ, ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜਸ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੁਰਾਲੀ (ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ), ਭਾਈ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੱਬਲਪੁਰ (ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਾਲੇ), ਭਾਈ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ), ਭਾਈ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਲੰਧਰ ਵਾਲੇ (ਗੁਰੂ ਘਰ ਪੈਲਾਟਾਈਨ) ਅਤੇ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਗੁਰੂ ਘਰ ਵ੍ਰੀਟਨ) ਦੇ ਜਥੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਵਾਲੇ ਫਲੋਟ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੰਡੀਆਨਾ, ਮਿਸੀਗਨ, ਵਿਸਕਾਂਸਿਨ ਅਤੇ ਇਲੀਨਾਏ ਸਮੇਤ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਫਲੋਟ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸਵਾਮਨ ਜੇਨ ਸਕਾਸਕੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਲਡਰਮੈਨ ਅਮੇਯਾ ਪਵਾਰ, ਆਲਡਰਮੈਨ ਜੋ ਮੂਰ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸਮੈਨ ਮਾਈਕ

ਕਿਗਲੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ 2002 ਵਿੱਚ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਏਵਨ ਕਾਰਪੋਟ) ਹਨ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ 773-988-6181, ਹੈਪੀ ਸਿੰਘ ਹੀਰ ਫੋਨ 630-205-6575, ਲਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੋਮਲ ਫੋਨ 847-674-9074, ਨਿੱਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਫੋਨ 630-688-3570, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਫੋਨ 847-226-2515 ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ੈਲ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿਕਾਊ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਚਲਦਾ ਸ਼ੈਲ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਟ ਫੂਡ, ਡੈਲੀ ਅਤੇ ਬੀਅਰ/ਵਾਈਨ ਵੀ ਨਾਲ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਸਮੇਤ ਵਿਕਾਊ ਹੈ

Shell Gas Station For Sale

With Property

Golden Turn Key Business Opportunity in Pacific Northwest, Beautiful Town Cathlamet, On Scenic Highway Alongwith Columbia River

High Volume Traffic

With Hot Food, Deli and Beer/Wine.

Also Have A Good Rental Income

Please Serious Buyer Only

Contact: Jarnail Singh

Ph:360-431-9277

Law Office of Navdeep S. Jhaj

Immigration Law Attorney

General Legal Practice

Navdeep S. Jhaj

Member, American Immigration Lawyers Association

Estate Planning
Personal Injury
Bankruptcy

ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

- ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ
- ਜਨਰਲ ਲਾਅ
- ਪਰਸਨਲ ਇੰਜਰੀ
- ਬੈਂਕਰਪਸੀ
- ਐਸਟੇਟ ਪਲਾਨਿੰਗ

1930 W Hubbard, 2nd Floor, Chicago, IL 60622

Voice: 312.404.8893, Fax: 312.243.2277

email: navjhaj@me.com

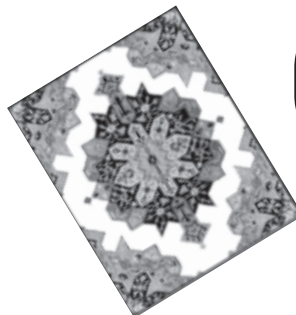
ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ

ਘਰਾਂ/ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਟੀ ਦਾ ਕਾਰਪੈਟ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਪੁਆਉ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਟੋਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੁਸੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹੋ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਰੱਗ ਹਰ ਇਕ ਕਵਾਲਿਟੀ ਵਿੱਚ, ਕੀਮਤਾਂ ਇਨੀਆਂ ਘੱਟ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ! ਆਓ! ਦੇਖੋ ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਤੇ ਬੇਹਤਰੀਨ ਚੋਣ ਭਰਪੂਰ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਸ਼ੋਅਰੂਮ

ਫਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟ, ਆਰਡਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕਾਰਪੈਟ ਪਾਵਾਂਗੇ

Same day service in Chicago and suburbs

Amar Carpets Inc

ਵੈਸਟਰਨ ਅਵੈਨਿਊ ਤੋਂ ਅਧਾ ਬਲਾਕ ਵੈਸਟ, 2423 W Devon Ave. Chicago IL 60659

ਕਾਲ ਕਰੋ : ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

Ph: 773-508-5253, 773-507-8043, Fax: 773-508-5249

Punjab Times

Established in 2000
12th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:

Amolak Singh Jammu
Astt. Editor:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Graphics:

Mandeep Singh

Photographer

Kamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703

Our Columnists

Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Baljit Basi
Prof. Kulwant S. Romana

Corrpondents

Mann Mandeep
Bureau Chief
661-889-1927
Detroit, MI
Rajinder Syan
734-261-0936
New York
Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Mississippi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusetts, Washington, New York, Missouri

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 85 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 400 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਚੱਕਰਵਿਊ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਚੋਣ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੌਸ਼ ਵੀ ਲਾਏ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਕੱਕੜ ਨੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਟਾਈ ਲਈ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਸੂਰਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਇੱਕਸ਼ਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਕੀਮਾਂ ਤਹਿਤ ਆਈਆਂ ਗਰਾਂਟਾਂ ਦੀ ਅੱਧੀ ਰਕਮ ਵੀ ਅਸਲੀ

ਮੰਤਵ 'ਤੇ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਪੈਂਦੇ ਲਾਉਣ ਤੇ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਆਇਆ ਪੈਸਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨਿਰਪੱਖ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਘਪਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਆਈ.ਡਬਲਿਊ.ਡੀ.ਪੀ. ਤੇ

ਜਾਪਾਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਤਹਿਤ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਪਲਾਂਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਤ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ 5 ਤੋਂ 10

ਸੱਪ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਕਿਰਲੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਤੀਕਸ਼ਣ ਸੂਦ 'ਤੇ ਲਾਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਹੁਣ ਸੱਪ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਕਿਰਲੀ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਅਤ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਸੂਦ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਤੁਲ ਫੜ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ 'ਚੋਂ ਹੀ ਕੁਝ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸ੍ਰੀ ਸੂਦ ਨੂੰ ਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਉੱਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸੂਦ ਖਿਲਾਫ਼ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੱਕ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦੇ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਟਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੁਨਾ ਲੱਗਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਵੀ ਵਿਗੜਿਆ ਹੈ। ਇਕੱਲੇ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸਰਕਲ ਵਿਚ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ

ਨਾਲ ਇਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਟਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਾਰਨ ਵਣ ਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਹਰੀਆਂ-ਭਰੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਰੁੱਖ ਕੱਟ ਕੇ ਪੱਧਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਣਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਰੁੱਖਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਾਇਆ ਕਰਕੇ ਧਤਾਧਤ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ ਪਰ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਅਸਰਦਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅਧੀਨ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਪੈਂਦੇ ਲਗਾਉਣ ਤੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਟਾਈ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੈਸੇ ਉਗਰਾਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਸੂਦ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਮੰਗਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤੀਕਸ਼ਣ ਸੂਦ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਮਨੋਰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਤੇ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ ਖਿਲਾਫ਼ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਅਸਤੀਫੇ ਲਏ ਗਏ ਸਨ, ਹੁਣ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਇਖਲਾਕੀ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਸੂਦ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਨਾ ਮੰਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਮਗਰਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੇ ਲੁੱਟਮਾਰ ਨੂੰ ਜੱਗ ਜਾਹਿਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਕਾਨ ਵੱਲੋਂ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ. ਮੁਖੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਇਕ ਹੋਟਲ ਵਰਕਰ ਔਰਤ ਨਾਲ ਛੇਤਛਾਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਕੌਸ (ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ.) ਦੇ ਮੁਖੀ ਡੋਮਿਨਿਕ ਸਟਰਾਸ ਕਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵੱਕਾਰੀ ਅਹੁਦੇ

ਲਈ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਮੁਲਕਾਂ ਤੇ ਯੂਰਪ ਵਿਚਾਲੇ ਰੱਸਾਕਸ਼ੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਨ ਨੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਕੌਸ ਦੇ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਅਸਤੀਫੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੜੇ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ. ਦੇ ਐਮ.ਡੀ. ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਕਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨਸਾਫ਼ ਮਿਲਣ ਤੱਕ ਲੜਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗਾ।

ਉਧਰ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜੌਹਨ ਲਿਪਸਕੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਐਮ.ਡੀ. ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 24 ਹੈ। ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਦੂਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਮਗਰੋਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ ਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਮੁਖੀ ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਹੈ। ਹੁਣ ਵੀ ਯੂਰਪ ਇਸ ਉਪਰ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗਾ।

ਉਧਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਕਾਨ ਵੱਲੋਂ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ. ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਮਗਰੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮੌਟੇਕ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ, ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਕੇਮਲ ਦਰਵਿਸ, ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸਟੀਨ ਲਗਾਰਡ, ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਟਰੇਵਰ ਮੈਨੂਏਲ ਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਗੋਰਡਨ ਬਰਾਉਨ ਦਾ ਨਾਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨ ਉਤੇ ਇਕ ਹੋਟਲ ਵਰਕਰ ਨੇ ਛੇਤਖਾਨੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨ ਨੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਭਾਜਪਾ ਅੰਦਰ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਨਾਲ ਪਿਆ ਭੜਬੂ ਮਾਸਟਰ ਮੋਹਣ ਲਾਲ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮੰਤਰੀ ਮਾਸਟਰ ਮੋਹਣ ਲਾਲ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕਾਰਨ ਕਸੂਤੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਫਸ ਗਏ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾ ਪੁਤਲਾ ਫੂਕਣ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਸਾਬਕਾ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮੰਤਰੀ ਮਾਸਟਰ ਮੋਹਣ ਲਾਲ ਸਮੇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਤ ਹਮਾਇਤੀ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਨੂੰ 'ਕਾਰਨ ਦੋਸ਼ੇ ਨੋਟਿਸ' ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਤਿੰਨ ਕੌਂਸਲਰ ਤਾਂ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। 'ਕਾਰਨ ਦੋਸ਼ੇ ਨੋਟਿਸ' ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮਾਸਟਰ ਮੋਹਣ ਲਾਲ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ 18 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਪਠਾਨਕੋਟ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਸ਼ਵਨੀ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਪੁਤਲੇ ਫੂਕੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਰੋਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੁਧ ਵੀ ਆਪਣੀ ਭੜਾਸ ਕੱਢੀ ਸੀ। ਹਾਲੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਭਾਜਪਾ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ

ਛੁੱਟੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਤੇ ਚੌਧਰੀ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਾਸਟਰ ਮੋਹਣ ਲਾਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਮਾਸਟਰ ਮੋਹਣ ਲਾਲ ਤੇ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ ਦਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸਿੱਧਾ ਨਾਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂਕਿ ਮਾਸਟਰ ਮੋਹਣ ਲਾਲ, ਤੀਕਸ਼ਣ ਸੂਦ ਤੇ ਬੀਬੀ ਚਾਵਲਾ ਤੋਂ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਨੇ ਅਸਤੀਫੇ ਲੈ ਲਏ ਸਨ। ਦੋ ਦਿਨ ਪਿੱਛੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸੂਦ ਤੇ ਬੀਬੀ ਚਾਵਲਾ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਮੁੜ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਦੂਜੇ ਤਿੰਨ, ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਪਾਰਟੀ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁਧ ਭਾਵੇਂ ਸ੍ਰੀ ਕਾਲੀਆ ਤੇ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ ਨੇ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਦੱਸਿਆ ਪਰ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਭਾਣਾ ਕਹਿ ਕੇ ਸਹਿਣ ਕਰ ਗਏ। ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ, ਮਾਸਟਰ ਮੋਹਣ ਲਾਲ ਨੇ ਨਵੇਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸੱਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਅਸਤੀਫਾ ਲੈਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਉਪਰੋਂ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਜੰਗ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ

ਸੰਭਵ ਬਣਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲੀਆ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਇਹੀ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਉਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਫਤਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਅਸਰਦਾਰ ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਵੱਛਤਾ, ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਹਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਅਜਿਹੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਜੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੇਗੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਆਪਣੀ ਨੈਕਨੀਅਤੀ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਆਪਣੇ ਅਮਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ 'ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ: ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟ' ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਹਾਲੀਆ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਅਕਸ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਧੱਬੇ ਤੋਂ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹੈ ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯਤਾ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ, ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਲੜਾਈ ਲੜੇਗੀ ਤੇ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤਕ ਸੰਜੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਬੂਲਿਆ ਕਿ ਸਾਲ 2010-11 ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਚੰਗਾ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇਣ ਵੱਲ ਘੱਟ ਅਤੇ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੱਲ ਵੱਧ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲੱਗਿਆ ਤੇ ਆਮ

ਆਦਮੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਹਿਕਾਰਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਧੀ। ਸਰਕਾਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵਾਕਫ਼ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਰਹੇਗੀ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਘੁਟਾਲਾ ਨਾ ਵਾਪਰੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਖੁਨਾਮੀ ਹੋਵੇ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਯੂ ਪੀ ਏ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਬੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ (ਡਾ.)
ਸ੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)
ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸ੍ਰੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਸ. ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ
ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮਿਲਵਾਕੀ)

ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਸ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁਰਾ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਸ੍ਰੀ ਹੈਪੀ ਹੀਰ

ਕਲੀਵਲੈਂਡ ਵਿਚ ਖੇਡ ਮੇਲਾ 25 ਜੂਨ ਨੂੰ

ਕਲੀਵਲੈਂਡ, ਓਹਾਇਓ (ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਕਲੀਵਲੈਂਡ ਵਲੋਂ ਇੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਆਉਂਦੀ 25 ਜੂਨ, ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਲੌਗਵੁੱਡ ਪਾਰਕ (1494 ਈਸਟ ਅਰੋਡਾ ਰੋਡ, ਮੈਸੇਡੋਨੀਆ) ਵਿਚ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਲਾ ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਦਿਨ ਛਿਪਣ ਸਮੇਂ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਮੇਲਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਰਿਚਰਡਸਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਬੈਡਫੋਰਡ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਲੱਬ ਦੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਅਤੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਨਾਮੀ ਕਬੱਡੀ ਅਤੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਟੀਮਾਂ ਦੇ ਭੇਡ ਹੋਣਗੇ। ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ 51 ਸੌ ਡਾਲਰ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ 41 ਸੌ ਡਾਲਰ ਦਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੈਸਟ ਸਟਾਪਰ ਅਤੇ ਬੈਸਟ ਰੇਡਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੀ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ 31 ਸੌ ਡਾਲਰ ਅਤੇ ਦੂਜਾ 21 ਸੌ ਡਾਲਰ

ਦਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਬੀਬੀਆਂ ਲਈ ਦੌੜਾਂ, ਤਿੰਨ ਟੰਗੀ ਦੌੜ ਅਤੇ ਰੱਸਾਕਸ਼ੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਏ ਖੇਡ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਗੀਤਾ ਜੈਲਦਾਰ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਸਟੇਜਾਂ ਦੀ ਮਲਿਕਾ ਕਰਕੇ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਬੀਬੀ ਆਸ਼ਾ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਹਰਵਿੰਦਰ ਰਿਆਜ਼ ਮੰਚ ਸੰਚਲਨ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਕਮੇਂਟਰੀ ਸੁਖਚੈਨ ਬਰਾੜ ਕਰਨਗੇ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੋਲਾ ਫੋਨ 216-280-4201, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ ਫੋਨ 330-754-9396, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਫੋਨ 216-244-5727, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਫੋਨ 330-998-3501 ਜਾਂ ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ ਫੋਨ 216-375-8463 ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਿਕਾਗੋ 'ਚ ਤੀਆਂ ਦਾ ਮੇਲਾ 7 ਅਗਸਤ ਨੂੰ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰਿਕਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (ਪੀ ਏ ਓ), ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦਾ 7ਵਾਂ ਤੀਆਂ ਦਾ ਮੇਲਾ ਇਸ ਸਾਲ 7 ਅਗਸਤ, ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਵਾਟਰਫੋਰਡ ਬੈਂਕੁਇਟ ਹਾਲ, ਐਲਮਹਰਸਟ ਵਿਚ ਸਵੇਰੇ 10:30 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 4:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੇਲੇ ਲਈ ਟਿਕਟ 12 ਡਾਲਰ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂਕਿ 5 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਟਿਕਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਤੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਢੋਲਕ ਦੀ ਥਾਪ 'ਤੇ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਗਿੱਧੇ ਦੀਆਂ ਰੌਣਕਾਂ ਲੱਗਣਗੀਆਂ, ਬੀਬੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਰੀਝਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਹਿੰਦੀ, ਜਿਊਲਰੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਟਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਦੇ ਸਟਾਲ ਲੱਗਣਗੇ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਿਰੋਲ ਬੀਬੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਨ੍ਰਿਤ,

ਸਕਿੱਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਈਟਮਾਂ ਲਈ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਨਵਜੋਤ ਬਾਜਵਾ ਫੋਨ 312-446-4432 ਜਾਂ ਨੈਨਾ ਵਾਲੀਆ ਫੋਨ 630-803-4627 ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਹਲਾਕ

ਵੁਡਰਿਜ਼: ਲੰਘੇ ਐਤਵਾਰ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ 24 ਸਾਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਉਦੋਂ ਹਲਾਕ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਫੋਰਡ ਮਸਟੈਂਗ ਕਾਰ ਨਿਊ ਡੇਵਰ ਰੋਡ ਨਜ਼ਦੀਕ ਰੂਟ 27 'ਤੇ ਇਕ ਦਰਖਤ ਨਾਲ ਜਾ ਟਕਰਾਈ। ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਹ ਕਾਰਟਰੇਟ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।

ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਡਰੱਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ ਪਰ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੱਡੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੇਜ਼ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

Easy Travel Inc.

Consolidator of Major Airlines

ਸਸਤੀਆਂ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ

Detroit-Delhi \$1110
Chicago-Delhi \$1050

Tel: 734-451-9526, Toll Free 866-51-INDIA

Freeway Travel Inc

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ

Call Raju

Tel: 773-973-0200

Fax: 773-973-0557

2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

Desi Bazar

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

- FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
- FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਕੇ ਕੇ ਪੰਮਾ ਨੂੰ ਸਦਮਾ, ਪਿਤਾ ਸੁਰਗਵਾਸ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਇਥੋਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਬਿਜਨਸ ਕਰਕੇ ਚੰਗੇ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸ੍ਰੀ ਕੇ ਕੇ ਪੰਮਾ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਡੂੰਘਾ ਸਦਮਾ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਲੰਘੇ ਐਤਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਚਾਨਕ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ। ਉਹ 78 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਈਪਾਸ ਸਰਜਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਐਤਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਉਹ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਉਠੇ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਘਰ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਨ ਉਪਰੰਤ ਡਿੱਗ ਪਏ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਸ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਛੇ ਪਤਨੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ੀਲਾ ਦੇਵੀ, ਚਾਰ ਪੁੱਤਰ-ਧਰਮਬੀਰ, ਇੰਦਰਜੀਤ, ਜਸਬੀਰ ਚੰਦ, ਕੇ ਕੇ ਪੰਮਾ ਅਤੇ ਇਕ ਬੇਟੀ ਬੀਬੀ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੋਤਰਿਆਂ-ਦੋਹਰਿਆਂ ਦਾ ਭਰਿਆ ਪਰਿਵਾਰ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮੁੱਗੇਵਾਲ ਤੋਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕੋਈ 14 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਵਸੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਇੰਡੀਆ ਹੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਇਥੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 3 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਤੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੋਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਸ੍ਰੀ ਕੇ ਕੇ ਪੰਮਾ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਫੋਨ 847-219-7432 ਉਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਿੱਖ ਜਾਸੂਸੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ ਫਸਿਆ

ਲਾਹੌਰ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਇਕ ਸੂਹੀਆ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਲਈ ਜਾਸੂਸੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@yahoo.com

Lowest Fares With Excellent Service

AMERICAN AIR,
CONTINENTAL AIR

JET AIRWAYS
DELTA, AIR INDIA,
KLM, LUFTHANSA.

For Emergency
Call anytime at

847-673-3825

EARLY BIRD SALE!!!!

India \$545
London \$250

Best Way Travels & Tour Inc.

Since 1975

6353 N Claremont
(Corner of Devon & Claremont)
Chicago, IL 60659

Best Fares For India/
Pakistan.
Europe 50% Discount
Business Class.

Ph:773-465-4949, Fax:773-465-8599

Satwant Kaur Takk

Lose Weight Feel Great

ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਮੰਗਿਆ
ਵਿਚ 40 ਪੌਂਡ ਭਾਰ
ਘਟਾਇਆ ਅਤੇ
ਨਿਛਲੇ 12 ਸਾਲ ਤੋਂ
ਮੇਰਾ ਚਾਲੂ ਹੋਣ ਲੱਗਾ।

Before : 165 Lbs.
After : 125 Lbs.
Lost 40 Lbs.

All Herbal,
American
Doctors' formulated
and
Guaranteed
Results

ਅਮਰੀਕਨ
ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਾ
ਕੁਦਰਤੀ ਜੜੀ
ਬੂਟੀਆਂ ਤੋਂ
ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ
ਫਾਰਮੂਲਾ ਅਤੇ
ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ
ਨਤੀਜੇ

Business Opportunity

International Company looking for serious people to work from home-part time or full time. Great earning potential, full training and support provided. To attend training in your area and For more info. call:

Surjit Singh or Satwant K. Takk Cell:

(416) 889-9886

Sukhpreet Kaur Indiana

Ph:317-884-3557

www.safeandeasyweightloss.com

e-mail: sstakk@hotmail.com

R K

Carpet & Flooring, Inc.

6346 N. Claremont Ave. Chicago, IL 60659

ਵਾਜ਼ਬ ਭਾਅ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਰਵਿਸ

- *Commercial
- *Residential
- *Industrial
- *Sales
- *Installation
- *Cleaning
- *Repair

Ravinder Singh Ravi

Ph:773-761-6888

Fax:773-761-6865

ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਹੈਂਡਕੁਆਰਟਰ ਵੀ ਗਿਆ ਸੀ ਹੈਡਲੀ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਡੇਵਿਡ ਕੋਲਮੈਨ ਹੈਡਲੀ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਥੇ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਇਕਸ਼ਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਅਤੇ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਵੀ ਸ਼ਰੀਕ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਹੈਂਡ ਕੁਆਰਟਰ ਵਿਚ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ

ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ 'ਚੋਂ 257 ਅਪਰਾਧੀ!

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਆਸਾਮ, ਕੇਰਲਾ, ਪੁਡੂਚੇਰੀ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ 'ਚ ਹੋਈਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਚੁਣੇ ਗਏ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ 257 ਖਿਲਾਫ਼ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹਨ। ਕੌਮੀ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਵਾਚ ਨਿਊਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਿਕ 133 ਅਜਿਹੇ ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਤਲ, ਡਿਕੈਤੀ, ਚੋਰੀ ਆਦਿ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹਨ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਚੁਣੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 102 ਖਿਲਾਫ਼ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ 9 ਕੇਸ ਪੁਡੂਚੇਰੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਦਰਜ ਹਨ।

ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਉਕਤ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ 268 ਵਿਧਾਇਕ ਕਰੋੜਪਤੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੁਡੂਚੇਰੀ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਿਧਾਇਕ (ਤਕਰੀਬਨ 63 ਫੀਸਦੀ) ਕਰੋੜਪਤੀ ਹਨ ਜਦਕਿ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ (16 ਫੀਸਦੀ) ਵਿਧਾਇਕ ਕਰੋੜਪਤੀ ਹਨ। ਉਕਤ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਏ. ਨਾਰਾਇਣਨ (ਏ.ਆਈ.ਏ.ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ.) ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ (ਤਕਰੀਬਨ 103 ਕਰੋੜ) ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਗੋਰੰਗਾ ਚੈਟਰਜੀ (ਮਾਰਕਸੀ ਪਾਰਟੀ) ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ (ਤਕਰੀਬਨ 36 ਹਜ਼ਾਰ) ਦੇ ਲਗਭਗ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਰਲਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਚੁਣੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ 67 ਖਿਲਾਫ਼ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਬਕਾਇਆ ਪਏ ਹਨ ਜਦਕਿ 67 ਵਿਚੋਂ 12 ਖਿਲਾਫ਼ ਕਤਲ ਤੇ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹਨ। ਕੇਰਲਾ ਦੇ 35 ਵਿਧਾਇਕ ਕਰੋੜਪਤੀ ਹਨ।

ਬੀਬੀ ਬਾਦਲ ਸੁਰਗਵਾਸ

ਗਿਆ। ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਤੋਂ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਨੂੰ ਤੋਰਨ ਸਮੇਂ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਵਾਲੀਆਂ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੱਡੀਆਂ ਦਾ ਕਾਫ਼ਲਾ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਬੀਬੀ ਬਾਦਲ ਦੇ ਪਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਪੁੱਤਰ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਨੂੰ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਤੇ ਹੋਰ ਨੇੜਲੇ ਸਾਕ-ਸਬੰਧੀ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗਏ।

ਸਾਲ 1959 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਬੀਬੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸਹੁਰੇ ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਕੇ ਆਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਜੀਵਨ ਸਾਧਾਰਨ ਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸ. ਬਾਦਲ ਘਰੇਲੂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਸੁਰਖਰੂ ਹੁੰਦੇ ਗਏ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਿਖਰ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਗਏ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸੋਗ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੁਸਨਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਵੇਲਾ ਯਾਦ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਾਸ ਨੂੰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੇਬੇ ਜਸਵੰਤ ਕੌਰ ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰੇ ਪਿੰਡ ਚੱਕ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਦੇਖਣ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਮੌਕੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਐਮ.ਏ. ਇਸ ਕੁੜੀ ਦੀ ਬੋਲ-ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਮਾਤਾ ਜਸਵੰਤ ਕੌਰ ਏਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਝੋਲੀ ਸ਼ਗਨ ਵੀ ਪਾ ਆਈ ਸੀ।

ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ

ਮੁਖੀ ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਉਧਵ ਠਾਕਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਅਫਸਰ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਰੋਗੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਅਫਸਰ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਰੋਗੇ ਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ਖ਼ਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੁਣ ਹੋਰ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, “ਅਸੀਂ ਕਿਹਤਾ ਹੈਡਲੀ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਹੈਡਲੀ ਅਸੀਂ ਦੇਖੇ ਹਨ।”

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਹੈਡਲੀ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਅਤੇ ਮੇਜਰ ਇਕਬਾਲ ਵਰਗੇ ਇਸ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਦੇ ਬਾਨੀ ਹਾਫਿਜ਼ ਸਈਦ ਨੇ ਮੁੰਬਈਆਂ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਖਾਕਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਤੇ ਮੇਜਰ ਇਕਬਾਲ ਵਰਗੇ ਇਸ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕਾਂ ਤੇ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਦੇ ਬਾਨੀ ਹਾਫਿਜ਼ ਸਈਦ ਨੇ ਮੁੰਬਈਆਂ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਖਾਕਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹੈਡਲੀ ਦਾ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ਠੀਕ ਉਦੋਂ ਆਇਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮਿੱਤਰ ਤਹੱਵਰ ਰਾਣਾ ਖਿਲਾਫ਼ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀ ਡਰਕਸਨ ਫੈਡਰਲ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰਾਣਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੂਲ ਦਾ ਕੈਨੇਡੀਆਈ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਹੈਡਲੀ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਹੈ। ਹੈਡਲੀ ਨੇ ਜੱਜ ਹੈਰੀ ਡੀ. ਲੇਨਿਨਵੇਬਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਤੇ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਲਸ਼ਕਰ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਹੈਡਲੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮਿਲਟਰੀ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਰਾਣਾ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਮਿੱਤਰ ਹੈ। ਹੈਡਲੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੰਬਈ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮੇਜਰ ਇਕਬਾਲ ਤੋਂ 25000 ਡਾਲਰ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹਮਲਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹੈਡਲੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਲਸ਼ਕਰ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸੰਭਾਵੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਤੇ ਨਵਾਂ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣਾ ਕੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੈਡਲੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਨੇ ਲਸ਼ਕਰ ਨੂੰ ਮਦਦ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲਸ਼ਕਰ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਹੈਡਲੀ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲਸ਼ਕਰ ਮੁਖੀ ਹਾਫਿਜ਼ ਸਈਦ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਹਾਦ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਸਈਦ ਨੇ ਘੜੀ ਸੀ। ਸਈਦ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਹਾਦ ਦਾ ਇਕ ਸੈਕਿੰਡ, ਸੌ ਬੰਦਗੀਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਲਸ਼ਕਰ ਨੇ ਹੈਡਲੀ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਲਈ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਚੁਣਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਮਰੀਕੀਨ ਸੀ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ 'ਤੇ ਘੱਟ ਸ਼ੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਈਦ ਤੇ ਮੇਜਰ ਇਕਬਾਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੇਜਰ ਅਬਦੁਰ ਰਹਿਮਾਨ ਪਾਸਾ, ਜਾਕੀ ਸਾਬ ਤੇ ਸਾਜਿਦ ਮੀਰ ਨੇ ਹੈਡਲੀ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਲਸ਼ਕਰ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਤੇ ਫੌਜੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ

ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਛੱਤਰੀ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਵਕੀਲ ਸਾਰਾਹ ਸਟਰਾਈਕਰ ਨੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੈਡਲੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸੂਹ ਲਈ ਤੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਮੁੰਬਈ ਸਥਿਤ ਦਫ਼ਤਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਹੈਡਲੀ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਅਫਸਰ ਰਾਜਾਰਾਮ ਰੋਗੇ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧ ਬਣਾਏ। ਸਟਰਾਈਕਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੈਡਲੀ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਬਾਰੇ ਰਾਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਉਧਰ ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਸਲੀਮ ਅਹਿਮਦ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰ ਰਹੇ ਰਾਣਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਚਾਰਲੀ ਸਵਿਫਟ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੈਡਲੀ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਕਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਜਿਉ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਪਤਨੀਆਂ ਹਨ। ਸਵਿਫਟ ਨੇ ਅਬਦੁਰ ਰਹਿਮਾਨ ਪਾਸਾ ਤੇ ਹੈਡਲੀ ਵਿਚਾਲੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਟੇਪ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਾਣਾ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਵਿਫਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੈਡਲੀ ਡਬਲ ਏਜੰਟ ਸੀ ਜੋ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ., ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਤੇ ਡੀ.ਈ.ਏ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਹੈਡਲੀ ਨੇ 2003 ਵਿਚ ਸੂਫਾ ਤੇ ਅਮਾ ਵਰਗੇ ਕੈਪਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਹੈਡਲੀ ਨੇ ਰਾਣਾ ਨੂੰ ਸਲਾਫੀ ਲਹਿਰ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਹੈਡਲੀ ਕਈ ਵਾਰ ਏਨੀ ਹੌਲੀ ਬੋਲਦਾ ਸੀ ਕਿ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਬੋਲਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਹ ਈ-ਮੇਲ ਵੀ ਦਿਖਾਈਆਂ ਜੋ ਹੈਡਲੀ ਨੇ ਰਾਣਾ ਨੂੰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਹੈਡਲੀ ਨੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਦਫ਼ਤਰ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵੀਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿਵਾਇਆ ਪਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਾਣਾ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਹੈਡਲੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਰਾਹੁਲ ਤੇ ਵਿਲਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਹੁਲ ਦਾ ਪਿਤਾ ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਰਾਣਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰੱਖਦਾ ਸੀ।

Matrimonials

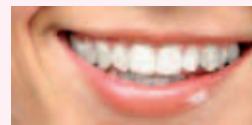
ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ

US/Canadian citizen girl sought for Canadian citizen Kamboj Sikh boy 27, 5' 7", Chemical engineer, working with SNC Lavalin. Pl. contact: e-mail at: ravhanda@hotmail.com

Wanted suitable match for Jatt Sikh US born, handsome, cleanshaven, 27/ 6'1", engineer (BSc. Engg.) boy, manager in a top US corporation. Educated, respected family, no demands. Please Contact: Sikh5family@gmail.com

Wanted US citizen girl for Kamboj Sikh boy, 25, 5'5", Bachelor in Architecture, raised in America went to school, college in New York, living with parents in New York and works with family business. Cast no bar. Call: 516.439.1208 or 347.920.9011

Indian Attorney in 60s, 5'-6", slim looking for a sincere, educated, God fearing, companion. Caste no bar. Serious inquiries only. Contact: Ph:323-573-9315, Email: singhb1@yahoo.com

ਦੰਦਾਂ ਦਾ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਇਲਾਜ ਸਿੱਧੀ ਕਾਲ ਕਰੋ 630-479-0031

- ਇੰਸੋਰੈਂਸ ਨਹੀਂ? ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ। 20-40% ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚੇ Invisalign (Clear Braces) ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ? ਮੁਫਤ ਮਸ਼ਵਰਾ ਲਓ।
- ਦੰਦਾਂ ਤੇ ਮਸੂੜਿਆਂ ਦੀ ਬਦਬੂ, ਖੂਨ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ? ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਵੀਨ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ, ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੇ ਤੇ ਚਮਕਦੇ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅੱਜ ਹੀ ਅਪੁਆਇੰਟਮੈਂਟ ਬਣਾਓ

Fillings, Dentures, Crowns, Bridge, Veneers, Extractions, Cleaning,

Dr. Harjinder Khaira DMD & Associates

Lakestreet Dental
490 W. Lake Street, Suite 107 Roselle, IL 60172
630-894-8008

Lakeland Dental
115 E. State Rd., Island Lake, IL 60042
847-526-1920

DJ Dice

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ ਤੁਹਾਡੇ ਭਰਪੂਰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਡੀ ਜੇ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਾਵਾਂਗੇ ਝੂਮਣੇ... ਅੱਡੀ ਲਾਵਾਂਗੇ ਬਿਰਕਣ...

734-812-7331
734-890-1767

28523 Ford Road, Garden City, MI 48135 - e-mail: DICECDJ@GMAIL.COM - www.thedjdice.com

Rising Sun Transport Roanoke, VA

ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

ਈਸਟ ਕੋਸਟ ਤੋਂ ਵੈਸਟ ਕੋਸਟ

*ਡਰਾਈ ਅਤੇ ਰੀਫਰ ਲੋਡ *ਲੋਡ ਚੱਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ *ਕਾਗਜ਼ ਪੂਰੇ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁਰਤ ਭੁਗਤਾਨ

ਕਾਲ ਕਰੋ: ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮਥੋਡਾ, ਫੋਨ: 540-632-3671

ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਵਿਚਾਲੇ ਦੂਰੀ ਵਧੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): 2-ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਘਪਲੇ ਨੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਵਿਚਾਲੇ ਦੂਰੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਘਪਲੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ 'ਚ ਘਿਰੀ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਦੇ ਸੁਪਰੀਮੋ ਐਮ. ਕਰੁਨਾਨਿਧੀ ਦੀ ਧੀ ਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਕਨੀਮੋਤੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਤੋੜ-ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਰੋਜ਼ 'ਚ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਦੂਰ ਸੰਚਾਰ ਮੰਤਰੀ ਏ. ਰਾਜਾ ਵੀ ਇਸ ਕੇਸ 'ਚ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਹੈ। ਇਸ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਤੂਫਾਨ ਨੇ ਹੀ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਦੀ ਫੱਟੀ ਪੱਥੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਕਰੁਨਾਨਿਧੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦੁਖੀ ਹਨ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਲੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ

ਕਰੁਨਾਨਿਧੀ ਦੀ ਧੀ ਕਨੀਮੋਤੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਿਆ

ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਨੀਮੋਤੀ

ਕਰੁਨਾਨਿਧੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵਿਰੋਧੀ ਜੈਲਲਿਤਾ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਜਿੱਤ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨੇ ਵੀ ਬਲਦੀ 'ਤੇ ਤੇਲ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਖ਼ਤ ਰੁਖ਼ ਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸਾਫ਼ ਸਾਖ ਨੂੰ ਤਾਰ-ਤਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਕਰੁਨਾਨਿਧੀ ਨੇ 23 ਮਈ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧੀ ਕਨੀਮੋਤੀ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਟੈਲੀਕਾਮ ਮੰਤਰੀ ਏ. ਰਾਜਾ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਕਲਾਇਨਗਰ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇ ਐਮ.ਡੀ. ਸ਼ਰਦ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਉਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਲੀ ਤਿਹਾਜ਼ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਹ ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਤੋਂ ਵੀ ਦੂਰ ਹੀ ਰਹੇ। ਸ੍ਰੀ ਕਰੁਨਾਨਿਧੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਧੀ ਕਨੀਮੋਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲਾ ਪਾਰਟੀ ਜਨਰਲ ਕੌਂਸਲ ਕਰੇਗੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਏ. ਰਾਜਾ ਤੇ ਹੁਣ ਕਨੀਮੋਤੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਣ ਕਰਕੇ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਔਖੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਹੋਈਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ ਪਰ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਦਾ ਸਫ਼ਾਇਆ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ ਉਸ 'ਤੇ ਲੱਦ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 2-ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਘਪਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਦੀ ਆ ਰਹੀ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਕਨੀਮੋਤੀ ਨੂੰ 20 ਮਈ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਤਿਹਾਜ਼

ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਕਨੀਮੋਤੀ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਓ.ਪੀ. ਸੈਣੀ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਨੀਮੋਤੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਤਾਂ ਕਨੀਮੋਤੀ ਸੁੰਨ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਅਰਵਿੰਦਨ ਸਮੇਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਹੌਸਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਕਨੀਮੋਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹੰਝੂ ਵਹਿ ਤੁਰੇ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਨੀਮੋਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕਲਾਇਨਗਰ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇ ਐਮ.ਡੀ. ਤੇ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਸ਼ਰਦ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ 'ਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਲਾਇਨਗਰ ਟੀ.ਵੀ. ਲਈ ਡੀ.ਬੀ. ਰਿਐਲਿਟੀ ਕੋਲੋਂ 200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਲਏ ਸਨ।

ਸਰਬਜੀਤ ਚੀਮਾ ਦਾ ਸ਼ੋਅ ਸ਼ਿਕਾਰੋ 'ਚ 4 ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਵਿਚ 3 ਜੂਨ ਨੂੰ

ਸ਼ਿਕਾਰੋ: ਗਾਇਕ ਸਰਬਜੀਤ ਚੀਮਾ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ੋਅ 'ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ ਕਨਸਰਟ ਨਾਈਟ' 4 ਜੂਨ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇਥੇ ਹਾਲੀਡੇਅ ਇਨ ਹੋਟਲ (3405 ਅਲਗਨਕੁਇਨ ਰੋਡ) ਰੇਲਿੰਗ ਮੀਡੇਜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮੀ 8 ਵਜੇ ਤੋਂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਰਬਜੀਤ ਚੀਮਾ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਇਕ ਸ਼ੋਅ 3 ਜੂਨ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਵਿਚ ਕੈਵਲਰਜ਼ ਰੀਜ਼ੋਰਟ ਐਂਡ ਕਾਨਫਰੰਸ ਸੈਂਟਰ (520 ਈਸਟ ਬਾਮਪਸਨ ਰੋਡ) ਵਿਖੇ ਸ਼ਾਮੀ 8 ਵਜੇ ਤੋਂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ੋਅ ਦੇ ਆਯੋਜਕ ਪੁਰੇਵਾਲ ਐਂਟਰਪਰਾਈਜ਼ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ੋਅ ਲਈ ਟਿਕਟ ਵੀ ਆਈ ਪੀ ਟੇਬਲ 75 ਡਾਲਰ, ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ 45 ਡਾਲਰ ਅਤੇ 35 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਰਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਪੁਰੇਵਾਲ ਤੋਂ ਫੋਨ 206-391-4089 ਤੋਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

Brand new convenience store for Sale/Lease in Indianapolis.

ਨਵਾਂ ਨਕੋਰ ਕਨਵੀਨੀਐਂਸ ਸਟੋਰ ਵਿਕਾਊ ਹੈ

New convenience store having Walk in Cooler, Lottery, Money Order, ATM, Air machine and everything in place for the new owner.

On one of the busiest streets in town, Corner lot, having good parking

Store for sale with property \$269000/-

For Lease \$50000/- Rent \$1200/-

CONTACT : HARRY SINGH-317-213-8408

Balbair (Bill) Grewal, Loan Officer

Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile
(586) 262-0156 Fax

Balbair.Grewal@SistarMortgage.com

Loans
Available
In
Most States!

> 100% FHA Financing > Residential (Purchase & Refinance) > Self Employed > Cash Out Refinance > Investment Property Loans > Jumbo Loans > Commercial Property With Business or Business Only

PANNUN THE LAW FIRM
ATTORNEYS & COUNSELLORS

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ
ਅਟਾਰਨੀ ਐਂਡ ਲਾਅ

ਤੁਹਾਡਾ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੇਸ ਬੰਦ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਡੀਪੋਰਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ?
ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ

ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਅ

□ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਅਪੀਲਜ਼

□ ਰੀਲੀਜ਼ਿਅਸ ਵਰਕਰਜ਼

□ ਬੇਨਾਵਾਇਡ ਅਸਾਇਲਮ ਪਟੀਸ਼ਨਜ਼

ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਕੇਸਿਜ਼

□ ਬੋਰਡ ਆਫ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਜ਼

□ 9th & 2nd ਸਰਕਿਟ ਅਪੀਲਜ਼

□ ਕੈਨਸੇਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ

NEW YORK

T 718.672.8000

JACKSON HEIGHTS, NY 11370

• ADMITTED IN THE STATE OF NEW YORK ONLY

CALIFORNIA

T 510.796.9000

3930D CIVIC CENTER DR.
SUITE 170 FREMONT, CA 94538

FREMONT, CA 94538

SYAN VIDEO PRODUCTION, INC.

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera Shooting / Digital Still Photography
(with flush mount Album)

Live Video Display with Large Screens

DJ Service with Laser Lights

Call Toll Free : 1-888-RAJ- SYAN

(725-7926)

(With 14 years Experienced)

734-261-0936 / 734-890-1767

E-mail: raj@syanvideo.com

or visit at: www.syanvideo.com

Asian International Foods Indian Grocery Store

ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਾਜਬ
ਕੀਮਤ 'ਤੇ

- ਗਰੋਸਰੀ
- ਸਬਜ਼ੀਆਂ
- ਮਿਠਾਈਆਂ

1950 West Columbia Ave., Battle Creek (MI)

Ph#269-288-0574, 269-420-8135

ਤਾਲਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਪਾਕਿ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ, 13 ਸੈਨਿਕ ਤੇ 4 ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਲਾਕ

ਕਰਾਚੀ: ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਅੱਡੇ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ। ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਹਮਲਾ 22 ਮਈ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਇਹ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ 'ਚ ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਦਰਾਂ ਘੰਟੇ ਚਲਦੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਿਆਂ ਦੇ 13 ਜਵਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਜਦੋਂਕਿ ਚਾਰ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਬਾਰੂਦ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਧਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੀਡੀਏ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਫੜੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਰਾਕਟ ਲਾਂਚਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਕੇ ਦੋ ਪੀ-3 ਸੀ ਓਰੀਅਨਜ਼ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ

ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਇਹ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਕੋਲੋਂ ਲਏ ਸਨ। ਇਹ ਫ਼ੌਜੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ ਕਰਾਚੀ ਤੋਂ 10 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹਟਵਾਂ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਤਹਿਰੀਕ-ਏ-ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦਿਆਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਓਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਨੂੰ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਬਦਲਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੇ ਹਮਲੇ ਕਰਕੇ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਮਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਹੀ ਤਾਲਿਬਾਨਾਂ ਨੇ ਰਾਕਟ ਦਾਗ਼ ਕੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਫ਼ੌਜੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦੀ ਚਾਰ-ਦੀਵਾਰੀ ਉਲੰਘਣ ਲਈ ਪੌੜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਸੀਵਰੇਜ ਪਾਈਪ ਰਾਹੀਂ ਅੰਦਰ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਏ। ਉਧਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਸਿਫ਼ ਅਲੀ ਜ਼ਰਦਾਰੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਜ਼ਾ ਗਿਲਾਨੀ ਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿਮਾਨ ਮਲਿਕ ਨੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਣ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਉਖਾੜ ਕੇ ਹੀ ਦਮ ਲੈਣਗੇ।

ਭਾਰਤ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਮੈਂਬਰ

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ: ਭਾਰਤ ਤੇ 14 ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਜਨੇਵਾ 'ਚ 47 ਮੈਂਬਰੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਏਸ਼ਿਆਈ ਬਲਾਕ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀਟ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਵੱਲੋਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਉਮਰ ਕੈਦ 'ਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਮੰਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਤਲਬੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਮਨਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟਾ 'ਤੇ 1993 'ਚ ਮਾਰੂ ਹਮਲੇ ਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਪ੍ਰੋ. ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਉਮਰ ਕੈਦ 'ਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪਾਈ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਜੀ.ਐਸ. ਸਿੰਘਵੀ ਤੇ ਸੀ.ਕੇ. ਪ੍ਰਸਾਦ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਛੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅੱਠ ਸਾਲ ਤੋਂ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ 'ਚ ਹੋ ਰਹੀ ਦੇਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਪੁੱਛੇ ਹਨ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਅੱਠ ਸਾਲ ਤੋਂ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਬਕਾਇਆ ਪਈ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਕੇ.ਟੀ.ਐਸ. ਤੁਲਸੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਨੂੰ ਜਦੋਂ

ਪ੍ਰੋ. ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ

25 ਅਗਸਤ 2001 ਨੂੰ ਦੋਸੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਤਿਹਾਤ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਕੋਠੜੀ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਫਾਰੇ ਲਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਉਡੀਕ

ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਤੰਗ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਮਾਨਸਿਕ ਤਵਾਜ਼ਨ ਹਿੱਲ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਸ਼ਾਹਦਰਾ ਸਥਿਤ 'ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਹਿਊਮਨ ਬਿਹੇਵੀਅਰ ਐਂਡ ਅਲਾਇਡ ਸਾਇੰਸਿਜ਼' 'ਚ ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਾਉਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ, ਹਾਈ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਤੇ ਸਪੋਂਡੇਲਾਇਟਸ ਜਿਹੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਵੀ ਚਿੰਬੜ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਤੁਲਸੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਲਾਉਣ 'ਚ ਇੰਨੀ ਦੇਰੀ ਹੋਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਉਮਰ ਕੈਦ

'ਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਮਰ ਕੈਦ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ 'ਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਐਸ.ਐਸ. ਸੈਨੀ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸ 'ਚ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੀ ਮੁੜ ਫਰਿਆਦ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੰਡ ਹੌਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਹਮਲਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ ਫਰਿਆਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ 'ਚ 12ਵੀਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਉਪਿੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਰਾਜ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰੇ ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਪੁਨਰ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕੀਤਾ

ਜਾਵੇ। ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਗੁਆਂਢੀ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਉਦਯੋਗਾਂ ਲਈ ਟੈਕਸਾਂ 'ਚ ਛੋਟ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੋਟਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਰਹੱਦੀ ਸੂਬਾ ਹੋਣ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਪਾ ਕੇ ਰਾਜ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਭਾਰ ਹੇਠ ਦੱਬੇ ਸੂਬਿਆਂ

ਪੰਜਾਬ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਤੇ ਕੇਰਲਾ ਦੀ ਮਾਲੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਲਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੁਧ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੈਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚੇ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 13ਵੇਂ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਟੈਕਸਾਂ 'ਚ ਸੂਬੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ 1.299 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਮਾਮੂਲੀ ਵਧ ਕੇ 1.389 ਫੀਸਦੀ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਵਿਆਜ ਦੀ

ਅਦਾਇਗੀ ਨੇ ਸੂਬੇ ਲਈ ਵੱਡੀਆਂ ਮਾਲੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਦੇਸ਼ 'ਚ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਨਾ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਖੇਤੀ ਕਰਜ਼ੇ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਤੇ ਨਹਿਰਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ 3800 ਕਰੋੜ ਦਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਜਲਦ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ 11ਵੀਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ 84 ਫੀਸਦੀ

ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਚ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਨਵੇਂ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸੂਬੇ 'ਚ ਮਨਰੇਗਾ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਗ੍ਰਾਮ ਸੜਕ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਹਿੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਦਿੱਲੀ-ਮੁੰਬਈ ਫਰੇਟ ਕੋਰੀਡੋਰ ਤੇ ਪੂਰਬੀ ਫਰੇਟ ਕੋਰੀਡੋਰ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਵਪਾਰਕ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਸਰਹੱਦ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਰੱਖੀ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ
ਜੋਰਦਾਰ ਮੰਗ 'ਤੇ ਹੁਣ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

- *ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ
- ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
- *ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
- *ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
- *2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
Office: (866) 933-3038
Balhar S. Ranu Cell:916-502-7733
Yuba City Ph:530-383-2785
4585 Pell Dr. Sacramento CA, 95838

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਗੰਯੰਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

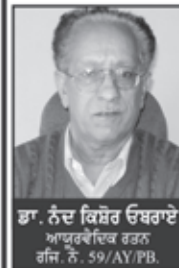
ਹਿਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ	ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ	ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ
ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਬੜ੍ਹਨਾ	ਸੂਗਰ ਕੰਟਰੋਲ	ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਚਿਬਰਾਏ
ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਰਤਨ
ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸ਼ਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)

MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS

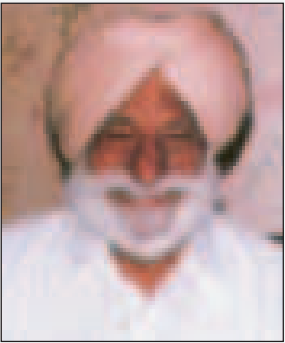
25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.

Contact : Dr. Shweta Oberoi E-mail : shweta077@yahoo.com

Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਮਿਡਵੈਸਟ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ)

9ਵਾਂ ਮਿਡਵੈਸਟ ਕਬੱਡੀ ਅਤੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਕੱਪ

ਸੂਬੇਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਯਾਦਗਾਰੀ ਟਰਾਫੀ
ਵਲੋਂ ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਐਤਵਾਰ 3 ਜੁਲਾਈ 2011

ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ ਦਿਨ ਛਿਪਣ ਤਕ

Busse Woods Forest Preserve

(At intersection of Higgins and Arlighton Heights Rd. in Elk Grove Village, Illinois)

ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਕਬੱਡੀ ਅਤੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਟੀਮਾਂ ਮਿਡਵੈਸਟ ਕੱਪ ਲਈ ਭਿੜਨਗੀਆਂ

ਕੋਈ ਦਾਖਲਾ ਫੀਸ ਨਹੀਂ
ਕੋਈ ਪਾਰਕਿੰਗ ਫੀਸ ਨਹੀਂ
ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਖੁਲ੍ਹਾ ਮੁਫਤ ਪ੍ਰਬੰਧ
ਗਰਮਾ ਗਰਮ ਜਲੇਬੀਆਂ

ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਆਪਣੀ ਗਾਇਕੀ
ਨਾਲ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨਗੇ।

ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਕੁਮੈਂਟਰੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ 'ਚ ਪਹਿਲੀ
ਵਾਰ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਡਿਆਲਾ ਕਰਨਗੇ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

PunjabSportsClubMidwest.Com

ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ (ਪ੍ਰਧਾਨ), ਫੋਨ:312-404-3590

ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖੇੜਾ (ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ), ਫੋਨ:224-588-1317

ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਣਾ (ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਕੱਤਰ), ਫੋਨ:630-957-8243

ਲੱਕੀ ਸਹੋਤਾ (ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਸਕੱਤਰ), ਫੋਨ:847-489-7773

ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ (ਖਜ਼ਾਨਚੀ), ਫੋਨ:630-330-8286

ਹਾਬੀ ਗਰੇਵਾਲ (ਜੁਆਇੰਟ ਸਕੱਤਰ), ਫੋਨ:630-336-4691

midwestkabaddi@gmail.com

ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ

ਕਰਨਲ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘਾ, ਮਿੱਕੀ ਕਾਹਲੋਂ,
ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਗੀ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ

ਮੈਂਬਰ:

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਦਵਾਣ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਰੰਧਾਵਾ,
ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਗੁਰਮੀਤ ਬਾਠ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ,
ਸੁਭਾਸ਼ ਸਿੰਘ, ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਭਿੰਦਾ, ਸੋਨੂੰ ਖਹਿਰਾ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ,
ਅਜੇਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ, ਕੁਲਵੰਤ
ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ, ਕੁਲਜੀਤਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੈਂਡਰ,
ਨੀਟੂ ਗਰੇਵਾਲ, ਦਿਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ,
ਤਲਵਿੰਦਰ (ਤਾਲੀ) ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ, ਛਿੰਦਾ ਮੱਲੀ
ਭਲਵਾਨ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸੰਨੀ ਸੇਖੋਂ,
ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਔਜਲਾ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ,
ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁਕਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 28 ਮਈ 2011

ਸਰਦਾਰੀ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲਾ ਨਹਿਰੂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਜਿਹੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹਨ ਜੋ ਲਗਾਤਾਰ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। 22 ਮਈ 2004 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਹਲਫ਼ ਲਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦਾ ਮੁਜੱਸਮਾ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਰਵੀਂ ਚਰਚਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1991 ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਹੋਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਤੋਰੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਧਾਰਾਂ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਮੁਕਤ ਮੰਡੀ ਦਾ ਅੰਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਤੌਰ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਸਭ ਹੱਦਾਂ-ਸਰਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਅੰਬਰ ਤੱਕ ਫੈਲ ਗਈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹੀ ਵੱਕਾਰੀ 'ਨਿਊਜ਼ਵੀਕ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਲੀਡਰ' ਖਿਤਾਬ ਨਾਲ ਨਵਾਜਿਆ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਊਰਜਾ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲ-ਬਰਦੇਈ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਮਿਸਾਲੀ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰ' ਆਖਿਆ। 2010 ਦੀ 'ਫੋਰਬਜ਼' ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ 18ਵੇਂ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਸੀ। 'ਫੋਰਬਜ਼' ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ 'ਨਹਿਰੂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ'। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਕਾਰਜ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ 2005 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ-ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਹੀ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾ ਸੀ 'ਕੌਮੀ ਪੇਂਡੂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਗਾਰੰਟੀ ਐਕਟ' (ਨਰੇਗਾ) ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸੀ 'ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ' (ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ.)। ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਨੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੀਡੀਆ ਤੱਕ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮਾਨੇ ਇਨਕਲਾਬ ਲੈ ਆਂਦਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੀ ਯਾਦ ਆ ਗਈ। ਇਹ ਐਕਟ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਤਾਂ ਬਣਿਆ ਹੀ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸੋਮਾ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ। ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬੌਧਿਕ ਬੁਲੰਦੀ ਦੀ ਰੁਣ-ਝੁਣ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ।

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁਲੰਦੀ ਉਤੇ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਵਾਰ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਵਾਰ ਇੰਨੇ ਤਿੱਖੇ, ਤੇਜ਼, ਤੀਬਰ ਅਤੇ ਤਰਾੜੇ ਵਾਲੇ ਸਨ ਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਅੱਧ-ਵਿਚਾਲਿਓਂ ਟੁੱਕੀ ਗਈ। ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਧੀਮੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਚੱਕਰਵਿਊ ਵਿਚ ਫਸੀ ਭਾਰਤੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਕੇ ਨਵੇਂ ਰਾਹਾਂ ਉਤੇ ਤੋਰ ਲਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਉਸੇ ਚੱਕਰਵਿਊ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੋ ਮੰਤਰੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪੁੱਜੀ, ਤੇ ਇਕ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਮ ਟਰੇਡ ਮਾਰਕ ਵਜੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ 'ਇਮਾਨਦਾਰੀ' ਉਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਲੱਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਉਕਾ ਹੀ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਗਏ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖੂਨ-ਪਸੀਨੇ ਵਿਚੋਂ ਕਸ਼ੀਦੇ ਲੱਖਾਂ-ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਇਆਂ ਦੇ ਗ਼ਬਨ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਦੋ ਅਲਫ਼ਾਜ਼ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਜੁੜੇ? ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਦੇ ਕਿਤਾਬੀ ਅੰਕੜੇ ਤਾਂ ਚਲੇ ਠੀਕ ਹਨ ਪਰ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨਾਲ ਲੋਕ ਤ੍ਰਾਹ-ਤ੍ਰਾਹ ਕਰ ਉਠੇ ਹਨ। ਮਹਿੰਗਾਈ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਦੇ ਇਸ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਿਰ ਦੀ ਪੋਟਲੀ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵੀ ਨੁਸਖ਼ਾ ਨਾ ਨਿਕਲ ਸਕਿਆ। ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤੀ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ; ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੇ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰੀਆਂ; ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਟੋਕਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਹੁਣ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦੂਜੀ ਟਰਮ ਦੇ ਦੋ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਸ਼ਨ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਜਹਾਦ ਛੇੜਨ ਦਾ ਹੋਕਾ ਤਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵਰਤੀ ਕੋਤਾਹੀ ਜਾਂ ਰਹਿ ਗਈ ਖ਼ਾਮੀ ਬਾਰੇ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਨਾ ਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਹੀ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਨਵੀਂਆਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਵਿਚਰ ਰਿਹਾ ਬੰਦਾ ਹਾਸ਼ੀਏ ਤੋਂ ਵੀ ਅਗਾਂਹ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਨ ਭੰਡਾਰ ਨੌਕੇ-ਨੌਕ ਭਰੇ ਪਏ ਹਨ, ਉਥੇ ਪਿਆ ਅੰਨ ਸੜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਅੰਨ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰਿਹਾ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ; ਸਗੋਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅੰਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦੇਈਏ? ਇਹ ਅਲਫ਼ਾਜ਼ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਨਹੀਂ, ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਹੇ ਹਨ। ਵੀਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਨਵੀਂਆਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਨੀਤੀਯਾੜੇ ਅਤੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਲਗੀ ਦੇ ਦੋ ਅਹਿਮ ਗੁਣ, ਹੁਣ ਗੌਣ ਹੋ ਗਏ ਹਨ; ਬਲਕਿ ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਹ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਗਏ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਕੀ ਕੀਤਾ? ਦੂਜਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫਾਇਦਾ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ? ਅਸਲ ਵਿਚ ਮਸਲਾ ਤਾਂ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਪਿੜ ਵਿਚ ਵੱਢ ਮਾਰਨ ਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੈਂਠ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਜਾਂ ਏ. ਰਾਜਾ ਦੀ ਐਨੀ ਮਜ਼ਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਚਰਦੇ! ਹੁਣ ਸਰਦਾਰੀ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੰਮੇ-ਚੌੜੇ ਬਾਇਓ-ਡਾਟਾ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਗਾਂਹ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਵੀ ਹੋ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਣਗੇ; ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਪਏ ਬਗ਼ੈਰ!

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼

ਮਾਇਆ-ਮਮਤਾ-ਲਲਿਤਾ!

ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੀ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀਆਂ 'ਚੋਂ, ਸਿੱਧਾਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਬੋਧੀਆਂ ਕੱਟ ਰਹੀ ਐ। ਗੁੱਤ ਪਿਛੇ ਨਾ ਰਹੀ ਹੁਣ ਮੱਤ ਉਸ ਦੀ, ਦੌੜ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਰਪੱਟ ਰਹੀ ਐ। ਕਰਕੇ ਮਿਹਨਤਾਂ ਫਸਟ ਪੁਜੀਸ਼ਨਾਂ ਲੈ, ਮਰਦਉਪੁਣੇ ਦੇ ਝੰਡੇ ਉਹ ਪੱਟ ਰਹੀ ਐ। ਤੀਵੀਂ-ਮਾਨੀ, ਨਿਤਾਈ ਨਾ ਰਹੀ ਅਬਲਾ, ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟ ਰਹੀ ਐ। ਜੁੱਤੀ ਪੈਰ ਦੀ ਆਖ ਦੁਰਕਾਰਦਾ ਸੀ, ਹੈਕਤ ਮੁੱਕ ਗਈ ਮਰਦ-ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੀ। ਮਾਇਆ, ਮਮਤਾ ਤੇ ਲਲਿਤਾ ਨੇ ਮੱਲ ਗੱਦੀ, ਕਰ'ਤੀ ਬੋਲਤੀ ਬੰਦ ਮਰਦਾਨਗੀ ਦੀ!

ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ

ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਧੁਰਾ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਲ-ਜ਼ਜੀਰਾ ਤੋਂ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼ ਤੱਕ, ਇੰਡੀਪੈਂਡੈਂਟ ਤੋਂ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਤੱਕ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓ ਪੈਸੀਫੀਕ ਤੋਂ ਡਾਨ ਤੱਕ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਵਾਚਿਆ। ਇਸ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 34 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੱਤ ਵਾਰ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਏਨੀ ਲੰਮੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਮਿਸਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਆਲਮੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੀ ਅਹਿਮ ਤੰਦ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਨੂੰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਹਿਮੀਅਤ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਆਲਮੀ ਮੰਦੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਸਵਾਲਾਂ ਹੇਠ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਉਤਰ ਅਮਰੀਕਾ ਤੱਕ ਛਾਂਟੀਆਂ, ਬੈਰਾਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਮਾਰ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀਆਂ ਦੀ ਹਾਰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਆਲਮੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨੂੰ ਟੁੰਬਣ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਆਲਮੀ ਮੰਦੀ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਲੋਕ-ਕਲਿਆਣ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀਆਂ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ 'ਅੰਤਿਮ ਸੱਚ' ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੁੰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਮੀਡੀਆ ਨੇ 'ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹਾ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋਣ' ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਸਰਗਰਮੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਇਹ 'ਮੱਧਕਾਲੀ ਬੋਲੀ' ਕਿੱਥੋਂ ਆ ਗਈ? ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ 'ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ' ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ 'ਯੁਵਰਾਜ' ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕੌਣ ਪੁੱਛ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇਤੂ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ 34 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਗ਼ੈਰ-ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਤੱਥਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਤਾਂ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀ 'ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਯੂਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ' (ਐਸ.ਯੂ.ਸੀ.ਆਈ.) ਵੀ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਵਾਲੇ ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਕਦੇ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ (ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ.) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਚੋਣਾਂ ਲੜਦੀ ਆਈ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਨੰਦੀਗਰਾਮ, ਸਿੰਗੂਰ ਅਤੇ ਲਾਲਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਵਿਚ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਾਹਿਰ ਤਾਂ ਇਸ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁਨ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਲਗਾਤਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਦਸਤੇ 'ਹਰਮਦ ਵਾਹਿਨੀ' ਦਾ ਗ਼ਲਬਾ ਤੋੜਨ ਵਿਚ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਐਸ.ਯੂ.ਸੀ.ਆਈ. ਅਤੇ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਚੈਨਲਾਂ ਉਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਇਸ ਜਿੱਤ ਦੇ ਦਮਗਜ਼ੇ ਵਜਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਨਾਲ ਸੁਰ ਮਿਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਜੇਤੂਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ। ਪੰਜ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ 824 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਸਨ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਚਾਰ ਵਿਧਾਇਕ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਹਾਰਨ ਵਾਲੇ ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ 63 ਅਤੇ ਕੇਰਲ ਵਿਚ 68 ਵਿਧਾਇਕ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਕੇਰਲ ਵਿਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਮੋਰਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਕੁਲ ਫ਼ਰਕ 1.55 ਲੱਖ ਰਿਹਾ। ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ 45 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਜਿਸ ਦਾ ਜੇਤੂ ਜਮਹੂਰੀ ਮੋਰਚੇ ਨਾਲੋਂ ਫਰਕ ਇਕ ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ।

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ 45 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ। ਇਹ ਗਿਣਤੀ

2009 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ 11 ਲੱਖ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 1.98 ਕਰੋੜ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ 294 ਵਿਚੋਂ 235 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ 1.96 ਕਰੋੜ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ 61 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਜੇਤੂ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ। ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਏਨੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨਹੀਂ ਪਈਆਂ। ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ?

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਜੇਤੂ ਸੁਰ ਕੁਝ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਲਗਾਤਾਰ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਖਿਸਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਪੈਂਤੜੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਾਕੀ ਮਸਲਿਆਂ ਉਤੇ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਪੱਖੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ, ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਵਾਲੇ ਅਰਥਚਾਰੇ, ਇਸਰਾਈਲੀ ਤਰਜ਼ ਦੇ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਤੰਤਰ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਾ-ਮੁਖੀ ਸਮਝ ਬਾਬਤ ਕੋਈ ਇਤਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਜੇਤੂ ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਫੌਰੀ ਖਾਸਾ ਭਾਵੇਂ 'ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਖੱਬੇ ਵੱਲ' ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਚਿਰਕਾਲੀ ਪੈਂਤੜਾ ਸੱਜੇ ਪੱਖੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਨਅਤੀਕਰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਕੇ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੀਹਾਂ ਉਤੇ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਖੁਸ਼ ਹੋਣ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਮੌਂਟੋਕ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ ਵਾਲੇ ਧੜੇ ਦੀ ਜਿੱਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ, ਜੈ ਰਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਣੀ ਸ਼ੰਕਰ ਅਈਅਰ ਵਾਲਾ ਧੜਾ ਕੁਝ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਦੁਵੱਲੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਆਏ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁਨ ਮੋੜ ਦੀ ਦੱਸ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਲਈ ਅਹਿਮ ਤੱਤ ਮੰਨਦੀ ਆਈ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਖਾਸੇ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀ ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਿਖਰ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਭੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਸਮਾਜਿਕ ਨਾਬਰਾਬਰੀ, ਬੁੜਾਂ, ਭੁੱਖਮਰੀ, ਅੰਨ ਭੰਡਾਰ ਅਤੇ ਅਮੀਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਖੁਰਾਕ ਬਾਬਤ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਟੇਕ ਜਨਤਕ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਹਿੰਮੇਦਾਰੀ ਉਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਦੋਚਿੱਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਬਾਦਲੀਲ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਧਿਰ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ,

ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਬਹਿਸ ਦਾ ਪੱਧਰ ਲਗਾਤਾਰ ਨੀਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਿਨਾਂ ਬਹਿਸ ਤੋਂ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ, ਸਵਾਲਾਂ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਪੱਖੋਂ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਜੀਦਾ ਬਹਿਸ ਦੀ ਕੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ? 'ਇਮਾਨਦਾਰ' ਅਕਸ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਚੱਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਮਸ਼ੀਨ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨਾਲ ਚੱਲਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਇਹ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ 'ਅਤਿਵਾਦ ਖਿਲਾਫ਼ ਜੰਗ' ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਅਮੀਰ ਸੱਭਿਅਤਾ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡਿਆਂ ਉਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਥੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

ਜੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੀ ਜਾਗਦੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਭਰਪੂਰ ਜੈਵਿਕ ਸ਼ੈਅ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਦਾ ਇਹ 'ਅੰਤਿਮ ਸੱਚ' ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਮਨੁੱਖੀ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖਮੁਖੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚੋਂ ਗ਼ੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਲੱਗੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀਆਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਅਤੇ ਪੈਂਤੜੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਇਤਫ਼ਰਕੇ ਬੇਮਾਅਨੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਤੋਂ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਹੋਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆਉਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਸਰਬ-ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਨਾਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹਾ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋਣ' ਨਾਲ 'ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ' ਦੇ ਆਪਹੁਦਰੇਪਣ ਦੀ ਮਾਰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਚੋਣ ਅਖਾੜਾ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਨਵਾਂ ਅਧਿਆਏ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਾਮੀ ਤੱਤਾਂ ਤੋਂ ਨਿਖੇੜ ਕੇ ਮਹਿਜ਼ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਚੌਖਟੇ ਵਿਚ ਪਰਖਣ ਦੀ ਮਸ਼ਕ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਸਾਰਥਕ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ 'ਅੰਤਿਮ ਸੱਚ' ਅਤੇ 'ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਅੰਤ' ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਜੱਗ-ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ। ਕੀ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਹੈ? ਜੇ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਭਾਵੇਂ 'ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਗੱਠਜੋੜ' ਹੀ ਜਿੱਤ ਜਾਵੇ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ 'ਅੰਤਿਮ' ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਬਿਹਤਰ ਜਵਾਬਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਦੀਵੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਬਗਦਾਦ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਵਫ਼ਦ ਨੂੰ ਸੱਦਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਬਿਊਰੋ): ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਆਸਲ ਨੂੰ ਇਰਾਕ ਦੇ ਸਫਾਰਤਖਾਨੇ ਵੱਲੋਂ ਬਗਦਾਦ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਵਫ਼ਦ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਬਗਦਾਦ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਲਈ ਆਏ ਸ. ਆਸਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਾ ਸੀ। ਨੁਕਸਾਨੀ ਗਈ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਰਾਕ ਦੇ ਸਫਾਰਤਖਾਨੇ ਨੇ ਸੱਦਾ ਭੇਜ ਕੇ ਇਸ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਬਾਅਦ

ਵਿਚ ਮੁਰੰਮਤ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਤਿਹਾਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੱਕਾ-ਮਦੀਨਾ ਤੋਂ ਪਰਤਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਬਗਦਾਦ ਠਹਿਰੇ ਸਨ ਤੇ ਇਕ ਪੀਰ ਬਾਕੋਲ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਪੀਰ ਦੇ ਇਕ ਮੁਰੀਦ ਮੁਹੰਮਦ ਪਾਸ਼ਾ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਜਗ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਰਾਕ ਦੇ ਸਵਰਗੀ ਸਦਰ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਨਾਲ 1990 'ਚ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸ. ਆਸਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੱਦਾਮ ਵੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਗਦਾਦ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਝੱਟ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ। ਸ. ਆਸਲ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ।

ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮ੍ਰਿਗਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਜਮਹੂਰੀਅਤ

ਨਰਦੇਵ ਸਿੰਘ

ਅਰਬ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਹਕੂਮਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟਿਊਨੀਸ਼ੀਆ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ, ਮਿਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਪੂਰੇ ਅਰਬ ਜਗਤ ਅੰਦਰ ਫੈਲ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਲਿਬੀਆ ਇਸ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਯਮਨ, ਬਹਿਰੀਨ, ਸੀਰੀਆ ਤੇ ਜਾਰਡਨ ਇਸ ਦੇ ਅਗਲੇ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਜੋਂ ਉਭਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਟਿਊਨੀਸ਼ੀਆ ਤੇ ਮਿਸਰ ਵਾਂਗ ਹੀ, ਆਪਣੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੇ ਗ਼ਰੀਬੀ ਦੀ ਭੱਠੀ ਵਿਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਨਾਟੋ ਫੌਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਿਬੀਆ 'ਤੇ ਹਮਲਾ, ਟਿਊਨੀਸ਼ੀਆ ਤੇ ਮਿਸਰ ਦੀਆਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਚਰਿਤਰ, ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਵੱਲੋਂ ਬਗ਼ਾਵਤ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਬਹਿਰੀਨ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਯਮਨ ਅੰਦਰ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਨੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਪੱਖੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ 'ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੀ ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ, ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰ ਪਾਉਣਗੀਆਂ ਜਾਂ ਇਹ ਮਹਿਜ਼ ਸੱਤਾ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੀ ਹੋਣਗੇ।

ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਅਮਰੀਕਾ ਸਮੇਤ ਬਾਕੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਚਰਿਤਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ, ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦਲਾਲ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਲਿਬੀਆ, ਸੀਰੀਆ ਤੇ ਇਰਾਨ ਜਿਹੇ ਮੁਲਕ, ਜਿਹੜੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪੱਕੇ ਜੋਟੀਦਾਰ ਇਸਰਾਈਲ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੜਕਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ 1970 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਤੇਲ ਉਤਪਾਦਕ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ 'ਉਪੇਕ' ਵੱਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ

ਅਰਬ ਮੁਲਕਾਂ ਅੰਦਰ ਦੋ ਲੱਛਣ ਸਾਂਝੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਅੰਦਰ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਖਿੱਚ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਜਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਅੰਦਰ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਹਕੂਮਤਾਂ ਨੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਿਆ ਹੈ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਲੋਕ ਉਭਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿੰਨਾ ਜ਼ਾਲਮ ਰਵੱਈਆ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।...ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਰਬ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਲੈਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਜੂਲੇ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਪਾਉਣੀ ਕਿੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ?

ਟਿਊਨੀਸ਼ੀਆ ਜਿੱਥੋਂ ਲੱਗੀ ਚਿਣਗ ਪੂਰੇ ਅਰਬ 'ਚ ਫੈਲ ਗਈ, ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਵਿਖਾਵੇ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ।

'ਤੇ ਲਾਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੇ, ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਮੁੜ ਤੋਂ ਕਦੇ ਅਜਿਹਾ ਸੰਕਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਅਰਬ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਕਠਪੁਤਲੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਾਇਮ ਕਰਨੀਆਂ, ਉਥੇ ਪੁੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਮੋਟੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਕਮਾਉਣੇ ਤੇ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਮਾਲੇ-ਮਾਲ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨਾ, ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਏ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ, ਮਿਸਰ, ਟਿਊਨੀਸ਼ੀਆ, ਯਮਨ, ਤੇ ਬਹਿਰੀਨ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਪੱਖੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਰਾਨ, ਇਰਾਕ, ਸੀਰੀਆ, ਲਿਬੀਆ ਤੇ ਲਿਬਨਾਨ ਜਿਹੇ ਮੁਲਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਰਹੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ, ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ 1000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਫੌਜੀ ਅੱਡਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਰਬ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਹਨ। 2001-08 ਦਰਮਿਆਨ ਮਿਸਰ ਨੇ 10.4

ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਤੇ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਨੇ 34.9 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦੇ। ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੀ ਇਹ ਖਰੀਦ, ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਚੀਨ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਖਰੀਦ ਤੋਂ ਦੁੱਗਣੀ ਸੀ। ਟਿਊਨੀਸ਼ੀਆ ਨੇ 2009 ਦੌਰਾਨ 1.5 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਤੇ ਬਹਿਰੀਨ ਨੇ 2010 ਦੌਰਾਨ 10 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦੇ। ਅਰਬ-ਅਮੀਰਾਤ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ 10 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦੇ। ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਥਿਆਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਵੇਚੇ ਗਏ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਰਬ ਮੁਲਕਾਂ ਅੰਦਰ ਦੋ ਲੱਛਣ ਸਾਂਝੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਅੰਦਰ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਖਿੱਚ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਜਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਅੰਦਰ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਹਕੂਮਤਾਂ ਨੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਿਆ ਹੈ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਲੋਕ ਉਭਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ

ਇਹ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿੰਨਾ ਜ਼ਾਲਮ ਰਵੱਈਆ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਪੱਛਮੀ ਮੀਡੀਏ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਖਿਲਾਫ਼ ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋ ਮੁੱਦੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਉਭਾਰਾਂ ਪਿੱਛੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ ਦਾ ਚਰਿਤਰ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਕੋਈ ਠੋਸ ਨਕਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਕੁੱਲ ਤਕ ਹਕੂਮਤਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਨਣ ਵਾਲੇ ਅੱਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਦੀਆਂ ਡੋਲਦੀਆਂ ਵੇਖ, ਝੱਟਪਟ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਆ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸਰਦਾਰੀ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਰਾਹ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਮਿਸਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਦੀ ਚੰਗੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ, ਜੋ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਲੋਕ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਖਤਰਨਾਕ ਕਾਨੂੰਨ ਲੈ ਆਈ ਹੈ।

ਯਮਨ, ਬਹਿਰੀਨ ਤੇ ਜਾਰਡਨ ਵਿਚ ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ, ਤਾਨਾਸ਼ਾਹਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਕੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਇਕ ਪੜਾਅ ਹੀ ਪੂਰਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੜਾਅ ਅਮਰੀਕਾ ਪੱਖੀ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਰਬ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਲੈਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਜੂਲੇ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਪਾਉਣੀ ਕਿੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ?

ਲਿਬੀਆ ਤੇ ਸੀਰੀਆ ਜਿਹੇ ਮੁਲਕ, ਜੋ ਅਰਬ ਖਿੱਤੇ ਅੰਦਰ ਇਸਰਾਈਲ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਮਰਾਜੀ ਤਾਕਤਾਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਉਠੇ ਲੋਕ ਰੋਹ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਰਾਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਲਿਬੀਆ ਤਕ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਰੋਧੀ ਇਹ ਮੁਲਕ ਵੀ ਉਹੀ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਵੀ ਲੋਕ ਰੋਹ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲੋਕ ਰੋਹ ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀਆਂ ਪਿੱਠ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਬਦਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲਿਬੀਆ ਦੀ ਗੱਦਾਫ਼ੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਹੈ ਤੇ ਲਿਬੀਆ 'ਤੇ ਹਮਲਾ, ਇਸੇ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਲਿਬੀਆ ਤੇ ਸੀਰੀਆ ਅੰਦਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਬਦਲੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੀ ਅਰਬ ਖਿੱਤੇ ਅੰਦਰ ਅਮਰੀਕੀ ਪਕੜ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗੀ। ਇਰਾਨ ਲਈ ਇਹ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਲੋਕ ਇੱਥੇ ਵੀ ਠੱਗੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਪੱਖੀ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ ਅੰਦਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਭਰੀ ਲੜਾਈ ਨੇ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਹਕੂਮਤਾਂ ਕਿਵੇਂ ਕਾਗਜ਼ੀ ਸ਼ੇਰ ਹਨ, ਫੇਰ ਵੀ ਇਹ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਪੱਖੀ ਲਹਿਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਣਗੀਆਂ।

ਭੰਡਾਰਾਂ ਭਰੇ ਜਮਹੂਰੀ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦਾ ਸੰਕਟ !

ਗੋਬਿੰਦ ਠੁਕਰਾਲ

ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੇ ਉਮਰ ਵਰਗ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਧੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 2,438 ਬੱਚੇ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰੀਬ 150 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਬਦਤਰ ਹਨ। 'ਯੂਨੀਸੈਫ਼' ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੀ ਗਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਰਨ-ਦਰ ਡਰਾਉਣੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ 42.1 ਕਰੋੜ ਗਰੀਬ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। 42 ਫ਼ੀਸਦੀ 5 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਦੇ ਬੱਚੇ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਭਾਰ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਜਣੇਪੇ ਕਾਰਨ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਖ਼ਤਰੇ ਦੀ ਸੂਚਕ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਬੰਧੀ ਇਕਮਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੇ ਵੀ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਕਿਵੇਂ ਕੁਝ ਰਾਹਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੁਣ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਔਕੜ ਵਿਚ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਔਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਬੰਦਾ ਜਿਸ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਖਰੀਦ ਸਮਰੱਥਾ 20 ਰੁਪਏ ਹੈ, ਨੂੰ ਗਰੀਬ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ 15 ਰੁਪਏ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲਾ ਪੇਂਡੂ ਬੰਦਾ ਗਰੀਬ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਪਤ ਮਿਆਰਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਰਬ-ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼

41.8 ਫ਼ੀਸਦੀ ਪੇਂਡੂ ਆਬਾਦੀ ਗਰੀਬ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ 25.7 ਫ਼ੀਸਦੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਭੋਜਨ, ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਜੱਜ ਅਤੇ ਸਾਧਾਰਨ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੱਕੋ-ਬੱਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਅਢਕੁਈਂ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਜਨਤਕ ਵੰਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਣੇ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਭੋਜਨ ਵੰਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੇ ਅਸਮਰੱਥਾ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਹੈ। ਅਧਿਐਨ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤਕਰੀਬਨ 600 ਬਿਲੀਅਨ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਜਟ ਦਾ 70 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਹੜੱਪ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨਾ ਤਾਂ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਾਰੇ ਢੁਕਵੇਂ ਅੰਕੜੇ ਹੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਅਨਾਜ ਵੰਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਗਲ-ਸੜ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਭੁੱਖਮਰੀ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਮੌਤ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇ; ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਇਹ ਹਦਾਇਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ 150 ਸਭ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਗਰੀਬੀ ਮਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਣ ਲਈ 50 ਲੱਖ ਟਨ ਅਨਾਜ ਤੁਰੰਤ ਜਾਰੀ ਕਰੇ। ਜਸਟਿਸ ਦਲਵੀਰ ਭੰਡਾਰੀ ਅਤੇ ਦੀਪਕ ਵਰਮਾ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੀ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੈਠਕ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮਸਲੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, "ਭਾਰਤ ਦੇ 150

ਸਭ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਭੋਜਨ ਦੀ ਘੱਟ ਉਪਲਬਧਤਾ ਤੇ ਅਣਹੋਂਦ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਕਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਅਨਾਜ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਤੇ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਬਸਿਡੀ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਇਸ ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਲਈ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਭਾਗੀਂ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਅਪ੍ਰੈਲ, 2011 ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਥੇ 4.4 ਕਰੋੜ ਟਨ ਅਨਾਜ ਗੁਦਾਮਾਂ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੈ। ਸਾਇਦ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਮਿਕਦਾਰ ਵਿਚ

ਇਸ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਕਣਕ ਦੀ ਹੋਈ ਭਰਵੀਂ ਫਸਲ ਨੇ ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਜਾਂ ਸੰਕਟਮਈ ਹਾਲਾਤ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਅਨਾਜ ਬਚਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਗੁਦਾਮਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਅਨਾਜ ਪਿੱਛੇ ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਬਿਹਤਰ ਹੈ ਜੋ ਸੋਕੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਨਾਜ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਕਣਕ ਦੀ ਹੋਈ ਭਰਵੀਂ ਫਸਲ ਨੇ ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਜਾਂ ਸੰਕਟਮਈ ਹਾਲਾਤ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਅਨਾਜ ਬਚਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਗੁਦਾਮਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਅਨਾਜ ਪਿੱਛੇ ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਬਿਹਤਰ ਹੈ ਜੋ ਸੋਕੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੀ ਜੋ ਘੋਖ-ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਿਰ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਝੁਕ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, "ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕਰੋੜਾਂ ਟਨ ਅਨਾਜ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅੰਬਰ ਥੱਲੇ ਪਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਢੁਕਵੀਂ ਭੰਡਾਰਨ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ।" ਲਗਭਗ 55 ਹਜ਼ਾਰ ਟਨ ਅਨਾਜ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਗਲ-ਸੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ 50 ਲੱਖ ਟਨ ਅਨਾਜ ਜੋ ਭਾਰਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਾਧੂ ਸਟਾਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਵਰਗਾਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਨ।

ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਹ ਇੱਛਾ ਰੱਖੀ ਹੈ ਕਿ ਅਨਾਜ ਦੀ ਇਹ ਵੱਡ ਪਰਿਵਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, "ਮੌਜੂਦਾ ਪਹੁੰਚ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਜੋ 10 ਜੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵੀ 35 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਅਨਾਜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਜੀਆ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇੰਨਾ ਹੀ। ਜੇਕਰ ਪਰਿਵਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਕੋ ਜੀਆ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਵਾਧੂ ਅਨਾਜ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਲਈ ਵੇਚਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ 10 ਜੀਆਂ ਵਾਲਾ ਪਰਿਵਾਰ ਆਮ

ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਅਨਾਜ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਵਿੱਡ ਭਰ ਸਕੇ। ਵਧਵਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ 'ਬੇਹੱਦ ਬੇਤੁਕੀ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।"

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਈ, 2011 ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਗਰਲੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਨੂੰ ਵਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਫੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ ਮਾਪਣ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਜਿਹੜੀ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਫੀ ਵਿਅਕਤੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਭੋਜਨ ਦੀ ਖਪਤ 2400 ਕੈਲੋਰੀਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਜਿਹੜੀ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਫੀ ਵਿਅਕਤੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਖਪਤ 2100 ਕੈਲੋਰੀਜ਼ ਹੈ, ਉਹ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਹੈ। ਤੇਂਦੁਲਕਰ ਕਮੇਟੀ ਅਨੁਸਾਰ 2011 ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ 20 ਰੁਪਏ ਵਿਚ 2100 ਕੈਲੋਰੀਜ਼ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ 15 ਰੁਪਏ ਵਿਚ 2400 ਕੈਲੋਰੀਜ਼ ਦੀ ਖਪਤ ਕਰ ਸਕਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ।" ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਲੋਕ ਘੋਰ ਗੁਰਬਤ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਅਨਾਜ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਬਸਿਡੀ ਵਾਲਾ ਭੋਜਨ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਮਾਜ ਦੇ ਇਸ ਵਰਗ ਲਈ ਹੈ। ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜਾਂ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਅਨਾਜ ਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇ।

ਬੜੇ ਸੌਖੇ ਜਿਹੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੀ ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ ਦੁੱਧ ਤੇ ਬੁੱਧ ਫਿੱਟਦਿਆਂ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ। ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਅਣਹੋਣੀ ਵਾਪਰ ਜਾਵੇ, ਉਥੇ ਦੇਖਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਚੌੜ-ਚਪੌਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਹਾਸੇ ਦੀਆਂ ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ, ਉਥੋਂ ਰੋਣੇ, ਹਟਕੋਰੇ ਸੁਣਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਮਨੁੱਖੀ ਗਲਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਕਲਹ-ਕਲੇਸ਼ ਨੂੰ ‘ਮਾੜੀ ਕਿਸਮਤ’ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਕਰਤੂਤਾਂ ਮਾੜੀਆਂ ਇੱਕ-ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਖਾਨਦਾਨ ਹੀ ਤਬਾਹੀ ਕੰਢੇ ਜਾ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਹਾਲ ਹੋਇਆ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਅਤੇ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਦੰਪਤੀ ਦਾ। ਆਪਣੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੁੱਖਮਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਲੱਗ ਗਈ।

ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਜਿਸ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਸਰਵਿਸ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਥੇ ਇੱਕ ਬਾਬੂ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬਦਲੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਣ ਲੱਗਾ। ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਦੀ ਸੀਟ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੱਲਾਂ ਮਾਰਨ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਹਮ-ਉਮਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ‘ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ’ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ ਪੱਖੋਂ ਸੁਨੱਖੀ ਹੁੰਦ-ਹੋਲ ਉਥੇ ਕਦ ਕਾਠ ਵਾਲੀ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਨਵੇਂ ਆਏ ਬਾਬੂ ਵੱਲ ਬਦੇਬਦੀ ਖਿੱਚੀ ਗਈ। ਬਾਬੂ ਵੀ ਮਰਦ-ਚਰਿਤਰ ਖੇਡਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਹ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਸਕੂਟਰ ‘ਤੇ ਨਵੀਂ ਸਹੇਲੀ ਨੂੰ ਬਿਠਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ‘ਪਰਉਪਕਾਰ’ ਵੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਪਰ ਪਿਆਰੀ ਬਾਬੂ ਦੇ ‘ਪਿਆਰ’ ਵਿਚ ਸੁੱਧ-ਬੁੱਧ ਭੁਲਾ ਬੈਠੀ। ਹੁਣ ਦਫਤਰੀ ਸਟਾਫ਼ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਕਥਿਤ ‘ਨਾਜ਼ਾਇਜ਼ ਸਬੰਧਾਂ’ ਦੇ ਗਰਮ-ਗਰਮ ਚਰਚੇ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਨ-ਫੂਸੀ ਉਡਦੀ ਉਡਦੀ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਦੇ ਪਤੀ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੱਕ ਵੀ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀ। ਵਸਦੇ ਰਸਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕਲੇਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਇਹ

ਲੋਟੇ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ!

ਗੱਲ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਕਿਸੇ ਪਰਾਏ ਮਰਦ ਨਾਲ ਅੱਧੀ-ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਘਰ ਆਵੇ! ਜਦ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਬਾਬੂ ਨਾਲ ਘੁੰਮਣ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਰਜਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਅੱਗਿਉਂ ਪੈਰਾਂ ‘ਤੇ ਪਾਣੀ ਨਾ ਪੈਣ ਦਿੰਦੀ। ਇੱਕ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਸੁਣਾਉਂਦੀ!

ਹਾਲਾਤ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਵਿਗਤੀ ਹੋਈ ਪਤਨੀ ਆਪਣੀ ਭੁੱਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹੇ ਪੈਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਦਾ ਹੀ ‘ਇਲਾਜ’ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਅਹੁੜ-ਪਹੁੜ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਬੁੜੀਆਂ ਪਾਸੋਂ ਸੁਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਯਾਦ ਆਈਆਂ ਕਿ ਸਾਧੂਆਂ-ਸੰਤਾਂ ਕੋਲ ਐਸੀਆਂ ‘ਜੁਗਤੀਆਂ’ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ-ਕਹਾਉਂਦੇ ਅਤਬੰਗ ਮਰਦ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਭਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੁਲੀਗ ਦੇ ਢਹੇ ਚੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਮੋਹ ਵੀ ਜਾਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਸਕੀਮ ਬਣਾਈ ਕਿ ਕੋਈ ‘ਵੱਡਾ ਸਿਆਪਾ’ ਖੜਾ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਨੂੰ ਹੀ ‘ਜ਼ਮੂਰਾ’ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ! ਬਾਕੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ।

ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਰਕੀਬਾਂ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਜਾਂਦਿਆਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਨਹਿਰ ਲਾਗੇ ਦੀ ਉਜਾੜ ਜਿਹੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਲੰਘਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਥੇ ਕੱਖਾਂ-ਕਾਨਿਆਂ ਦੀ ਝੁੰਗੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਸਤਾਨਾ ਜਿਹਾ ਫੱਕਰ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਘੁੰਮ ਫਿਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੁਰ-ਦਰਾਜ਼ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰਨ ਨਾਲੋਂ ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਆਪਣਾ ‘ਦੁੱਖ’ ਲੈ ਕੇ ਉਸੇ ਸਾਧੂ ਪਾਸ ਜਾਵੇ।

ਐਤਵਾਰ ਛੁੱਟੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ

ਲੋਢੇ ਕੁ ਵੇਲੇ ਨਹਿਰ ਕੰਢੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀ। ਫੱਕਰ ਆਪਣੀ ਝੁੰਗੀ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਉਜਾੜ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਆਈ ਇੱਕ ਓਪਰੀ ਜਨਾਨੀ ਨੂੰ ਗੋਲਿਆਂ ਹੀ ਨਾ। ਕੁੱਝ ਸ਼ਸ਼ੋਪੰਜ ਜਿਹੀ ‘ਚ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਉਹ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਲਾਗੇ ਪਈਆਂ ਗੁਬਲੀਆਂ ਫਰੋਲਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਅਤੇ ਕਦੇ ਝੁੰਗੀ ਅੰਦਰ ਵੜ ਕੇ ਫਰੋਲਾ-ਫਰਾਲੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ। ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਦੇ ਦੇਖਦਿਆਂ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਫੱਕਰ ਨੇ ਝੁੰਗੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪਏ ਸੁੱਕੇ ਘਾਹ ਦੇ ਢੇਰ ਨੂੰ ਖਿਲਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਗਵਾਚੀ ਚੀਜ਼ ਭਾਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਲੱਭ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ। ਹੈਰਾਨ ਹੋਈ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਦੇਖਦੀ ਰਹੀ। ਅਚਾਨਕ ਕੁਝ ਯਾਦ ਆ ਜਾਣ ਵਾਂਗ ਫੱਕਰ ਨਹਿਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਵੱਲ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਗਿਆ। ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਝਾਕ ਕੇ ਉਹ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਹੀ ਝੁੰਗੀ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਆਇਆ ਤੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਬਹਿ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਅੱਖਾਂ ਉਪਰ ਰੱਖ ਕੇ ਉਚੀ-ਉਚੀ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਹੁਣ ਤੱਕ ਖਾਮੋਸ਼, ਚੁੱਪ ਬੈਠੀ ਆ ਰਹੀ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਤੋਂ ਰਿਹਾ ਨਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਬੜੀ ਅਧੀਨਗੀ ਨਾਲ ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ, “ਬਾਬਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਗਵਾਚੀ ਹੋਈ ਸ਼ੈਅ ਲੱਭ ਰਹੇ ਹੋ?”

“ਹਾਂ ਬੱਚੂ, ਮੇਰਾ ਲੋਟਾ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਰਿਹਾ!” ਹਟਕੋਰੇ ਭਰਦਿਆਂ ਦਰਵੇਸ਼ ਬੋਲਿਆ।

ਨਿਗੂਣੇ ਜਿਹੇ ਇੱਕ ਲੋਟੇ ਬਦਲੇ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋ ਰਹੇ ਸਾਧੂ ਵੱਲ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੀ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਬੋਲੀ, “ਮਹਾਰਾਜ ਤੁਸੀਂ ਰੋ ਕਿਉਂ ਰਹੇ ਹੋ? ਉਹੋ ਜਿਹੇ ਲੋਟੇ ਦੱਸੋ

ਕਿੰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਨੇ। ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਲੈ ਆਵਾਂਗੀ?”

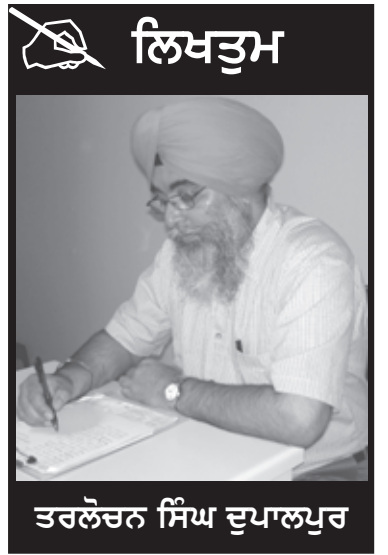
“ਧੀਏ ਰਾਣੀਏ, ਇਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਤਾਂ ਰੋਣਾ ਹੈ!” ਹੁਣ ਜਾਰੇ ਜਾਰ ਰੋਂਦਿਆਂ ਫੱਕਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਇਹ ਲੋਟਾ ਮੇਰਾ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦਾ ਸਾਥੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਮੇਰਾ ‘ਨੰਗੇਜ਼’ ਦੇਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜੇ ਇਹ ਨਾ ਲੱਭਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਲੋਟੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨੰਗੇਜ਼ ਦਿਖਲਾਉਣ ਲੱਗਿਆਂ ਬੇ-ਹਯਾ ਹੋਵਾਂਗਾ...! ਇਹ ਬੇ-ਹਯਾਈ ਮੈਥੋਂ ਨਹੀਂ ਜੇ ਹੋਣੀ!!”

ਫੱਕਰ ਦੇ ਇਹ ਬਚਨ ਸੁਣਦਿਆਂ ਮਾਨੋ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਦੇ ਸਿਰ ਸੌ ਘੜਾ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਸੁੰਨ ਹੋਈ ਉਹ ਫੱਕਰ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵੱਲ ਹੀ ਦੇਖਦੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਇਉਂ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਫੱਕਰ ਨੇ ਕੋਈ ਤਿੱਖੇ ਤੀਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਹੋਣ ਤੇ ਅੱਗੇ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਘਾਇਲ ਹੋਈ ਹਿਰਨੀ ਵਾਂਗ ਤੜਫ ਰਹੀ ਹੋਵੇ! ਇੰਜ ਹੱਕੀ-ਬੱਕੀ ਹੋਈ ਜਨਾਨੀ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਸਾਧੂ ਵੀ ਠਠਬਰ ਗਿਆ।

ਪੱਥਰ ਦੇ ਬੁੱਤ ਵਾਂਗ ਅਹਿੱਲ ਖੜ੍ਹੀ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਦੇ ਦਿਲ ‘ਤੇ ਆਰੀਆਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਕਿੱਥੇ ਇਹ ਫੱਕਰ ਸਾਧੂ, ਜੋ ਧਾਤ ਦੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਬੇ-ਜਾਨ ਲੋਟੇ ਨੂੰ ਉਮਰ ਦਾ ਸਾਥੀ ਮੰਨਦਾ ਹੋਇਆ, ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਲੋਟੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨੰਗੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਮੈਂ ਨਿਲੱਜ, ਭਰੀ ਸਭਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਸਾਹਮਣੇ ਸੋਗੰਧਾਂ ਖਾ ਕੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਪਤੀ ਦੇ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਕਿਸੇ ਪਰਾਏ ਮਰਦ ਨਾਲ...ਮੇਰੀ ਸ਼ਰਮ ਹਯਾ ਕਿੱਧਰ ਗਈ! ...ਤੋਬਾ ਤੋਬਾ!!

“ਉਹ ਭਾਈ ਬੀਬਾ, ਖਿਆ ਕਰੀ, ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਹੀ ਰੰਡੀ ਰੋਣਾ ਲੈ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ! ਮੈਨੂੰ ਤੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਧੀਏ। ਤੂੰ ਦੱਸ ਇਸ ਨਿਮਾਣੇ ਫਕੀਰ ਕੋਲ ਕਿਹੜੀ ਮਨਸ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਸੈਂ?”

“ਮਹਾਰਾਜ, ਮੇਰੀ ‘ਮਨਸ਼ਾ’ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ!” ਫਰਕਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਧੀਮੀ ਜਿਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਿਕਲੀ ਤੇ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਫੱਕਰ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ‘ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਈ। ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਪਲੱਸਦਿਆਂ ਹੈਰਾਨ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਹੋਇਆ ਫੱਕਰ ਕਹਿੰਦਾ, “ਧੀਏ ਧਿਆਣੀਏ, ਮੈਂ ਕੁੱਛ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ? ਤੇਰੀ ਮਨਸ਼ਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਇੱਥੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ?”

ਸਾਂਈ ਲੋਕਾ, ਤੇਰੇ ਗੁਆਚੇ ਹੋਏ ਲੋਟੇ ਨੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਔਝੜੇ ਪਈ ਨੂੰ ਰਾਹੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਨੇਰਿਆਂ ਵੱਲ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤੇਰਾ ਲੋਟਾ ਗਵਾਚਾ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਗੁਆਚੀ ਇੱਜ਼ਤ ਲੱਭ ਲਿਆਇਆ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਅਸੀਸਾਂ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਆਉਣ ਨੂੰ ਕਾਹਲੀਆਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਫੱਕਰ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਹੀ ਅਲਫਾਜ਼ ਨਿਕਲੇ, “ਗੁਨਾਹਾਂ ਭਰੀ ਦਲਦਲ ‘ਚ ਖੁੱਭਣੇ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਈਂ ਜੀ, ਰਹਿੰਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇਰਾ ਪਰਉਪਕਾਰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਾਂਗੀ!”

ਹੁਣ ਵਿਚਾਰਾ ਫੱਕਰ, ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਦੇਖਦਾ ਹੋਇਆ ਮੂੰਹ ਅੱਡੀ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮਾਜਰਾ ਕੀ ਹੋਇਆ?

ਪਰਿੰਦੇ ਪਰ ਕਟਾ ਕੇ ਭਰ ਰਹੇ ਪਰਵਾਜ਼ ਦੇਖੋ...

ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਰਦੇਸਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਜ਼ ਭਰਨਾ ਵੀ ਕਠਿਨ ਤਪੱਸਿਆ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤਲੀ ‘ਤੇ ਧਰ ਕੇ ਵਧੀਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦੇ ਸੁਨਿਹਰੀ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨਾ ਕਈ ਹੋਰ ਕੌਮਾਂ ਵਾਂਗ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਚੱਕਰਾਂ ਵਿਚ ਪਏ ਹੋਏ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਦੀਆਂ ਉਚੀਆਂ ਅਤੇ ਸੋਹਣੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਭੂਚਾਲ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਏ ਹੋਏ ਸ਼ਹਿਰ ਵਰਗੀਆਂ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿਚੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਝੱਟ ਵਕੀਲ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਦਾ ਕੇਸ ਜੱਜ ਫੇਲ੍ਹ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਰੱਬ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾ ਨੌਵੀਂ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੋਂ ਲਿਫਟ ਰਾਹੀਂ ਬੱਲੇ ਕਿਵੇਂ ਉਤਰਦਾ ਹੈ? ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਥੇ ਬੰਦਾ ਜੋੜੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦਾ ਜਨਮ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਵੇ, ਪਰ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਸਹਿੰਦਿਆਂ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਵਿਛੜ ਕੇ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਵਰਗੇ ਦਿਨ ਹੰਢਾਉਣ ਕਦੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਾ ਕਰੇ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਨੇ ਪੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਬੂਹੇ ਤੋਲ ਚੋਅ ਕੇ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਂਵਾਂ ‘ਚੋਂ ਬਥੇਰੀਆਂ ਬੂਹਿਆਂ ‘ਤੇ ਪੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਉਡੀਕਦੀਆਂ ਜਹਾਨੋਂ ਤੁਰ ਗਈਆਂ। ਜੇ ਬੱਕਰੇ ਦੇ ਸਿਰ ਕਟਵਾਉਣ ਨਾਲ ਈਦ ਸੰਪੂਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੀ ਦੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੰਢਾ ਲਈ ਹੋਵੇ, ਤੇ ਉਹੀ ‘ਆਪਣੇ’ ਰੁੱਤਾਂ ਵਾਂਗ ਬਦਲ ਜਾਣ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੀ ਬੀਤਦੀ ਹੋਵੇਗੀ? ਸੋਚੋ ਜ਼ਰਾ।

ਸੀਤਾ ਤੇ ਜੀਤਾ ਦੋ ਭਰਾ ਹਨ। ਜ਼ਮੀਨ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਜੋਗੀ ਹੀ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਮਿਹਨਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਮਲੇ ‘ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਪਰ ਹਾੜੀ-ਸਾਉਣੀ ਆੜਤੀਏ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਨਾ ਹੁੰਦਾ।

ਸੀਤੇ ਦੀ ਤਾਂ ਜਾਨ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀ, ਜਦੋਂ ਰੱਤੀ ਰਾਮ ਆੜਤੀਆ ਨਿੱਕੀ ਐਨਕ ਵਿਚੀਂ ਕਹਿੰਦਾ, “ਸੀਤਿਆ, ਐਤਕੀਂ ਫਿਰ ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ ਟੁੱਟ ਗਿਆ।” ਹੋਰ ਜੱਟਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਸੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਗੋਡਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਇਕ ਦਿਨ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਕਿੱਲਾ ਬੈਅ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਅੱਧਾ ਕਲੇਜਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੱਢ ਲਿਆ ਹੋਵੇ।

ਸੀਤੇ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਲਾ ਏਜੰਟ ਲੱਭ ਲਿਆ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਘਰੋਂ ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆ, ਮਾਂ ਨੇ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹੀ ਵਾਲਾ ਸਿਰ ਦੇਵਾਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਮੱਥਾ ਚੁੰਮਿਆ ਤੇ ਬੋਲੀ, “ਪੁੱਤ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਪੱਗ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਰੱਖੀ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੇਰੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਰਹੇਗਾ। ਜੁੱਗ-ਜੁੱਗ ਜੀਵੇ, ਜਵਾਨੀ ਮਾਣੇ।” ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਂ ਦਾ ਗੱਚ ਭਰ ਆਇਆ। ਸੀਤੇ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਇਕ ਧੀ ਨੂੰ ਗੋਦੀ ਚੁੱਕੀ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ, ਦੂਜੀ ਧੀ ਲੱਤਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਬਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸੀਤੇ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਧੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਹੱਥ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ, ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਬੂਹੇ ਖੜ੍ਹੀ ਸੂਮੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਿਆ।

ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸੀਤੇ ਨੇ ਚੰਗੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਪਰ ਪੇਪਰਾਂ ਨੇ ਲਤ ਨਾ ਫੜਾਇਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਕੀਲ ਵੀ ਰੱਤੀ ਰਾਮ ਆੜਤੀਏ ਵਰਗੇ ਨਿਕਲੇ, ਜਿਹੜੇ ਹਰ ਗੇੜੇ ਸੀਤੇ ਤੋਂ ਡਾਲਰ ਝਾੜ ਲੈਂਦੇ। ਜੀਤੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਕਿੱਲਾ ਵੀ ਬਾਪੂ ਤੋਂ ਬੈਅ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਬਾਪੂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕਲੇਜਾ ਵੱਢਿਆ ਗਿਆ। ਜੀਤੇ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ‘ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਲੱਗਿਆ ਹੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਬਾਪੂ ਵੀ ਧੁਰ ਦੀ ਟਿਕਟ ਕੱਟੀ ਗਈ। ਬਾਪੂ ਦੇ ਫੁੱਲ ਕੀਰਤਪੁਰ ਪਾ ਕੇ ਰੋਂਦੀ ਬੇਬੇ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਾਏ, ਘਰਵਾਲੀ ਦੇ ਕੁੱਛੜ ਚੁੱਕੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਚੁੰਮ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰਦੇਸ ਵਿਚ ਸੀਤੇ ਤੇ ਜੀਤੇ ਨੇ ਗਲਵਕਤੀਆ ਪਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ। ਦੋਵੇਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ। ਜੀਤੇ ਦੇ ਪੇਪਰ ਵੀ ਭਰੇ ਪਰ ਗੱਲ ਨਾ ਬਣੀ। ਹੁਣ ਦੋਵੇਂ ਸੋਚਦੇ-ਚਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਾ ਕੇ, ਤੇ ਡਾਲਰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਵਾਪਿਸ ਮੁੜ ਜਾਵਾਂਗੇ ਪਰ ਦੋਵੇਂ ਭੋਲੇ ਇਹ ਨਾ ਸਮਝੇ ਕਿ ਡਾਲਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਦੋਵੇਂ ਕਮਾਈ ਕਰਦੇ। ਬਾਪੂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤਾਂ ਹਿੱਸੇ ਵੰਡ ਕੇ ਵੇਚੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਇਕੱਠੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਦਿਆਂ, ਵੀਹ ਕਿੱਲੇ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਿਆ ਕਦੋਂ ਦਸ ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਏ। ਪੇਪਰਾਂ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਲਤ-ਸਿਰਾ ਨਾ ਫੜਾਇਆ। ਦੋਵੇਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕਹਿ ਛੱਡਦੇ, “ਬਾਈ ਹੁਣ ਤੂੰ ਪਿੰਡ ਮੁੜ ਜਾ। ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਜਵਾਨ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।” ਦੂਜਾ ਕਹਿੰਦਾ, “ਬਾਈ ਤੂੰ ਜਾਹ, ਧੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ।”

ਫਿਰ ਇਕ ਦਿਨ ਬੇਬੇ ਨੇ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲਿਆ

ਕੇ ਚਿੱਠੀ ਪਾਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, “ਸੀਤੇ ਪੁੱਤ! ਫਿਰਨੀ ਦੀ ਕੰਧ, ਧੀਆਂ ਦੇ ਕੱਦ ਨਾਲੋਂ ਛੋਟੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਬੂਹੇ ਖੜ੍ਹੀ ਬੇਰੀ ਤੋਂ ਹਰ ਕੋਈ ਬੇਰ ਤੋੜਨੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਜੋੜ ਹੁਣ ਚੋਰ ਅਤੇ ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨੋਂ ਹੱਟ ਗਈ ਹੈ। ਪੁੱਤ ਤੂੰ ਜਲਦੀ ਪਿੰਡ ਆ ਕੇ ਧੀ ਦੀ ਡੌਲੀ ਤੋਰ ਦੇ, ਤੇ ਮਾਂ ਦੀ ਅਰਬੀ ਨੂੰ ਮੋਢਾ ਦੇ ਆ ਕੇ!! ਪੁੱਤ ਇੱਜ਼ਤ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਪੈਸੇ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਕਾਗਜ਼ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬਣੇ, ਉਹ ਹੁਣ ਪੰਦਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਜਾਣਗੇ? ਪੁੱਤ ਅੱਗੇ ਤੇਰੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ...।”

ਸੀਤੇ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਾ ਆਵੇ ਕੀ ਕਰੇ। ਮਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਮੂੰਹ ‘ਤੇ ਉਂਗਲੀ ਰੱਖ ਕੇ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ। ਵਕੀਲ ਡਾਲਰ ਖਾਣ ਦੇ ਮਾਰੇ ਲਾਰੇ ‘ਤੇ ਲਾਰੇ ਲਾਈ ਜਾਂਦੇ। ਮਾਂ ਪੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਉਡੀਕਦੀ ਬੇਗਾਨਿਆਂ ਦੇ ਮੋਢੇ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਸਿਵਿਆਂ ਵਿਚ ਮੱਚ ਕੇ ਰਾਖ ਹੋ ਗਈ। ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗ ਰੋ ਕੇ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਦੌਸ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁੱਖ ਹੰਢਾਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੰਝੂ ਵੀ ਪੱਥਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਵਗਦੇ ਨਹੀਂ, ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰੜਕੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਲਈ ਸੀਤੇ ਦੇ ਮਾਮੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਬੰਸਾ ਪਿੰਡ ਗੋਤਾ ਮਾਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੰਸੇ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮਾ ਦੇ ਛੱਡਿਆ। ਜੋ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ, ਬੰਸਾ ਹੀ ਕਰਦਾ। ਹੁਣ ਦੋਵਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਛੱਡਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਬੀ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਸੀਤੇ ਕੀ ਸਫ਼ਾਰੀ ਵਿਚ ਹੀ ਦੋਵੇਂ ਕੁੜੀਆਂ ਛੱਡ ਆਉਂਦਾ, ਤੇ ਛੁੱਟੀ ਹੋਈ ਤੋਂ ਲੈ ਆਉਂਦਾ। ਸਿਆਣੀ ਉਮਰ ਦਾ ਬੰਦਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਢਿੱਲਾ-ਮੱਠਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਗੱਭਰੂ ਪੁੱਤ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਜੋ ਆਪ ਪੜ੍ਹਨੋਂ ਹਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਸੀਤੇ ਦੀ ਵੱਡੀ ਕੁੜੀ ਕਹਿੰਦੀ, “ਮਿੱਟੂ ਤੂੰ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡਣ ਜਾਇਆ ਕਰ। ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਰਹਿਣ ਦੇ। ਨਾਲੇ ਬਾਬਾ ਹੁਣ ਬਿਮਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਿੱਟੂ ਵੀ ਕੁੜੀ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਗੱਡੀ ਵਿਚਲੀ ਟੋਪ ਵਿਚ ਵੀ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਗਾਣੇ ਵੱਜਣ ਲੱਗੇ। ਮਿੱਟੂ ਦੀ ਰਹਿਣੀ-

ਬਹਿਣੀ ਵਿਚ ਫਰਕ ਆ ਗਿਆ। ਇਕ, ਬੱਲੇ ਨਵੀਂ ਸਫ਼ਾਰੀ; ਨਾਲ ਬੈਠੀ ਅਮੀਰਾਂ ਦੀ ਧੀ; ਪਰ ਪਿਆਰ ਦੇ ਹਾਸੇ ਉਦੋਂ ਕਤਲ ਹੋ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇ-ਹਰੇ ਘਾਹ ‘ਤੇ ਬੈਠਿਆਂ ਕਲੋਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਬੰਸੇ ਨੇ ਦਬੋਚ ਲਿਆ। ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕੀਤੀ। ਕੁੜੀ ਨੇ ਫਿਰ ਬੰਸੇ ਦੀ ਨਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰਦਿਆਂ, ਮਿੱਟੂ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਈ, “ਮਿੱਟੂ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ।” ਕੁੜੀ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ।

ਬੰਸੇ ਨੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਭਾਬੀ ਕੁੜੀ ਦੀ ਅਕਲ ਦਾ ਬੂਰ ਝੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਫਲ ਦੀ ਆਸ ਨਾ ਰੱਖ। ਇਸ ਕੰਡਿਆਲੀ ਝਾੜੀ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੋਂ ਪੁੱਟ ਕੇ ਬਾਈ ਨੂੰ ਸੱਦ, ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗਲੋਂ ਲਾਹ। ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਸਾਡੀ ਮਿੱਟੀ ਪੁੱਟੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।” ਮਾਂ ਨੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਬਥੇਰਾ ਸਮਝਾਇਆ ਪਰ ਇਸ਼ਕ ਅੱਖੋਂ ਅੰਨਾ ਤੇ ਕੰਨੋਂ ਬੋਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁੜੀ ਦੇ ਸਿਰ ਜੁੰ ਵੀ ਨਾ ਸਰਕੀ, ਮਿੱਟੂ ਨਾਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲਦੀ ਰਹੀ।

ਜੀਤੇ ‘ਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਿਆਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਰੱਬ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਚਿਰਾਂ ਬਾਅਦ ਨੇੜੇ ਹੋ ਕੇ ਸੁਣ ਲਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਪਰ ਮਿਲ ਗਏ। ਘਰ ਵਾਲੀ ਤੇ ਮੁੰਡਾ ਉਸ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਸੀਤਾ ਵੀ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਸੀਤੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆਸ ਬੱਝ ਗਈ ਕਿ ਰੱਬ ਨੇ ਬਾਹੁੰ ਸਾਲੀਂ ਤਾਂ ਸੁਣੀ ਨਹੀਂ; ਕੀ ਪਤਾ ਅਨੁਾਰੀ ਸਾਲੀਂ ਸੁਣ ਲਵੇ। ਅਜੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸੁਪਨੇ ਵੇਖਦਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡੋਂ ਬੰਸੇ ਦਾ ਫੋਨ ਆ ਗਿਆ, “ਬਾਈ ਲੱਖਾਂ ਵਿਚ ਲਕੋਈ ਅੱਗ ਦੇ ਭਾਂਬੜ ਨਿਕਲ ਗਏ ਨੇ। ਮੇਰੇ ਵੀ ਸਿਰ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਵਗ ਗਿਆ। ਕੁੜੀ ਮਜ਼ਬੂਬੀ ਸਿੱਖ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਨਿਕਲ ਗਈ ਤੇ ਕੋਰਟ ਮੇਜਿਜ਼ ਕਰਵਾ ਲਈ ਹੈ। ਤੇਰੇ ਡਾਲਰਾਂ ਨੇ ਨਾ ਭੂਆ ਨੂੰ ਮੋਢਾ ਦਿੱਤਾ, ਨਾ ਕੁੜੀ ਦੀ ਡੌਲੀ ਹੱਥੀਂ ਤੋਰ ਸਕਿਆ। ਹੁਣ ਡਾਲਰ ਤਾਂ ਪੱਤਝੜ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਵਾਂਗ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਖੁੰਝਿਆਂ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਫਿਰਨਗੇ, ਸਰਦਾਰੀ ਵਾਲਾ ਹਾਰ ਹੁਣ ਗਲੋਂ ਲਾਹ ਕੇ ਆਪਣਾ ਘਰ ਸੰਭਾਲ। ਖਰਬੂਜ਼ੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਖਰਬੂਜ਼ਾ ਰੰਗ ਵਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਆਸ ਹੈ ਤਾਂ ਆ ਕੇ ਛੋਟੀ ਕੁੜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦੇਹ।” ਇੰਨਾ ਕੁਝ ਕਹਿ ਕੇ ਬੰਸਾ ਫਤਿਹ ਬੁਲਾ ਗਿਆ।

ਇਹ ਸਭ ਸੁਣ ਕੇ ਸੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਸੁੰਨ ਹੋ

ਮੂੰਹ ਆਈ ਬਾਤ

ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਏਕਲਾਂ
ਫੋਨ: 916-273-2856
www.boparaikalan.com

ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਧੀ ਨੇ ਚੌਕ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਸੀਨੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ, ਇੱਜ਼ਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਪੈਰਾਂ ਬੱਲੇ ਮਧੋਲ ਕੇ ਤੁਰ ਗਈ ਹੋਵੇ!

ਸੀਤਾ ਕਚੀਚੀਆਂ ਲੈ ਕੇ, ਮੁੱਕੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਵਿਚ ਮਾਰਦਾ, ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਜਿਹੜੀ ਔਲਾਦ ਖਾਤਰ ਹਨੇਰ ਢੋਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਹੀ ਧੋਖਾ ਦੇ ਗਈ। ਸੀਤਾ ਸਭ ਕੁਝ ਛੱਡ ਕੇ ਪਿੰਡ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਧੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਹ ਮਿੱਟੂ ਦੀ ਹੀ ਰਹੀ। ਸੀਤੇ ਨੇ ਅੰਤ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ‘ਅੱਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਮਰ ਗਈ ਏ।’ ਛੋਟੀ ਧੀ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਆਹ ਦਿੱਤਾ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਬੰਸੇ ਨਾਲ ਤੇਰੀ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ, ਨਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੀ ਪੰਜ ਕਿੱਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਬੰਸਾ ਬੈਅ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮੇ ਦਾ ਉਹ ਵੀ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਰਟ-ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਨੇ ਸੀਤਾ ਹੱਥਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਭ ਕੁਝ ਛੱਡ ਕੇ ਧੀ ਕੋਲ ਕੈਨੇਡਾ ਆ ਗਿਆ।

ਸੀਤੇ ਦੀ ਧੀ ਕੋਲ ਤਿੰਨ ਧੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਮਿੱਟੂ ਪੱਕਾ ਨਸ਼ਈ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਿਹੜੀ ਧੀ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹੱਸਣਾ-ਵੱਸਣਾ ਸੀ, ਉਹ ਅੱਜ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਸਿਲਾਈ ਕਰਕੇ ਪੇਟ ਪਾਲਦੀ ਹੈ। ਸੋਹਣੀ ਨੇ ਤਾਂ ਮਹੀਵਾਲ ਖਾਤਰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਇਕ ਵਾਰ ਮਰ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕਿੱਸਾ ਬਣ ਗਈ ਪਰ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਸੋਹਣੀਆਂ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਲਾ-ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੋ ਕੇ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਨਵੀਂ ਮੌਤ ਮਰਦੀਆਂ ਨੇ। ਚੋਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਲਾ ਕੇ ਚਾਬੀ ਸਾਧਾਂ ਨੂੰ ਫੜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀਤਾ ਵੀਹ ਸਾਲ ਡਾਲਰਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਕੇ ਵੀ ਗਰੀਬ ਹੀ ਰਿਹਾ।

PUREWAL ENTERPRISES

PROUDLY PRESENTS

RANGLA PUNJAB CONCERT NIGHT

With

‘ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਆਪਣਾ ਦੇਸ਼’
ਅਤੇ ‘ਵੈਲਕਮ ਟੂ ਪੰਜਾਬ’
ਫੋਮ ਵਾਲਾ ਸਰਬਜੀਤ ਚੀਮਾ

At Indy Location on June 3rd, 8pm

Cavaliers Resort & Conference Center

520 E Thompson Rd., E, Indianapolis IN 46227
(Exit 2 B on I 465), Ph 317-787-8341

Tickets Available At

Desi Bazaar, Patel Brothers, India Palace, Mitran Da Dhabha, Taj Mahal, Shalimar, Amber, Sulekha.com, Desiticketz.com

Sponsors: India Palace Sukhdev Samra (317) 250-3545

Jassi Lalli (317) 997-8339

Harry Ghuman 615-416-4712

Baldev Singh 317-362-5843

Patel Brothers, Desi Bazaar, Balwinder Singh

Supporters:

Ranjit Singh, Harpreet Hothi, Pardeep Singh, Gurmeet Gill, Darshan Singh Darar, Mr. Prithpal Singh, Mr. Baldev Singh, Mr. Avtar Singh, Mr. Ahuja, Mr. Jarmal Singh, Mr. Teerath Atwal, Mr. Heeran Patel.

Saturday, June 4th, 2011 (8pm)

Holiday Inn

3405 Algonquin Rd, Rolling Meadows, IL 60008

Sponsors:

Balwinder Singh First Choice Carpet (773) 988-6181

Nick Ghakal-All State Trucking (630) 688-3570

Jasveer Suga-Suga Builders (630) 688-3570

Happy Heer (Maharaja Restaurant Rosemont) 630-205-6575

Dr. Harjinder Khaira (Lake Street Dental)

Supporters:

Attorney Raheel Shahzad, Mr. Ashok Shah, Mr. Mohamad Haque

Desi Junction, Jus Punjabi and Punjab Times

For Tickets Advertising-N-Sponsorship

Dinner Included - VIP Table \$75/person - Executive \$45, \$35

Buy now at: Sulekha.com, Desiclub.com, Desiticketsz.com, Hotelsintown.com, CavaliersResort.com

Purewalenterprises.com, Chicago Premier Events, Dipak Patel 630-964-5744

Gurinderjit Purewal 206-391-4089, Balwinder Bajwa (516) 852-2222, Apna Style Band 773-387-4909

Bring Your Beauty Back to Life

We do Threading, waxing, Manicures, Pedicures, Haircuts, Hair color, Hi-lites, Lo-lites, Creative color, updos, Hairstyle, Hair and Body Treatments, Mehendi, Bridal makeup-hair, occasional makeup and 3D Eyelash extensions.

ਅਮਨ ਢਿਲੋਂ

ਅਸੀਂ ਮਹਿੰਦੀ, ਸਪਾ ਅਤੇ ਦੁਲਹਨ ਸਜਾਉਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਟਿਕਾਣੇ 'ਤੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ

ਅਪੁਆਇੰਟਮੈਂਟ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਅਮਨ ਢਿਲੋਂ 847-529-4569

Website: www.amandhillon.com

New India Carry-out & Sweets

Address: 773 N. Quinton Rd., Palatine, IL 60067

ਕੈਟਰਿੰਗ: ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਮਿਲਵਾਕੀ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆਨਾ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਤੇ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਕੈਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਯਾਦ ਰੱਖੋ

ਕੇ ਕੇ ਪੰਮਾ

ਫੋਨ: 847-219-7432

847-359-9630

ਸਾਡੀ ਖਾਸੀਅਤ ਗਰਮਾ ਗਰਮ ਜਲੇਬੀਆਂ

ਸਤਵੰਤ ਨਿੱਜਰ ਇੰਡੀਆਨਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ

ਇੰਡੀਅਨਾਪੋਲਿਸ (ਬਿਊਰੋ): ਸ੍ਰੀ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਨਾਰਥ ਯੂ ਐਸ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਰਿੰਦਰ ਸਾਹੀ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਕਾਰਨ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕੱਢ ਸਕਦੇ।

ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲਾ ਪਾਰਟੀ ਇਕਾਈ ਦੀ ਇਥੇ ਲੰਘੇ ਅੰਤ ਵਾਰ ਇੰਡੀਆ ਪੈਲੇਸ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਚ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਯੂ ਐਸ ਏ (ਨਾਰਥ ਅਮੈਰੀਕਾ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਮਿਨਹਾਸ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ ਅਤੇ ਪੀਟਾ ਸਹੋਤਾ ਸਮੇਤ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਪੀ ਅਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਬਣੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਵੰਤ ਨਿੱਜਰ ਨੂੰ ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਫੋਨ 'ਤੇ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਹੋਰ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖੱਖ, ਜਨਰਲ ਸੈਕਟਰੀ ਚਤਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ, ਸਕੱਤਰ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਧਾ, ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ ਅਤੇ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੋਲਾ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੁਬਾਰਕ!

ਮਾਤਾ ਭਗਵੰਤ ਕੌਰ ਨੂੰ 83ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ ਵਲੋਂ: ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸੁਭ ਚਿੰਤਕ

PAO PUNJABI AMERICANS ORGANIZATION PAO
Punjabi American Organization ਮਾਣ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦਾ 7ਵਾਂ ਰੰਗਾ ਰੰਗ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ Punjabi American Organization

ਤੀਆਂ ਦਾ ਮੇਲਾ 2011

(A colorful entertaining program exclusively for ladies & girls)

7 ਅਗਸਤ 2011 (ਐਤਵਾਰ)

ਸਮਾਂ: ਸਵੇਰੇ 10:30 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 4:30 ਵਜੇ ਤੱਕ

Giddha, Dholki, Singing & Dancing

Stalls

*Mehndi *Jewelry
*Gift Items *Punjabi Suits & Kurti

Sunday, August 7th, 2011

Time: 10:30AM to 4:30PM

Call For Registration: Item-Dance, Songs, Fashion Show, Any Special Talent.

Live DJ

at Waterford Banquets & Conference Center

933 South Riverside Drive, Elmhurst, Illinois 60126

Ph: 630-279-0270, Fax: 630-279-1240, www.waterfordbanquet.com

Want To Participate, Dance, Song, Skit or Any Talent.

Ticket Price \$12 Under 5 is Free

Sukhi Singh 847-917-3644
Pinki Walia 847-999-8720
Minni Multani 630-935-5239
Naina Singh 847-828-9412
Venna Kapil 224-628-0076

For More Info Contact

Navjot Bajwa 312-446-4432
Naina Walia 630-803-4627
Simmi Verma 847-650-6046

Naiha 847-687-9074
Jasmeet Sugga 630-673-6300
Balbir Kaur 815-556-8407
Kulbir Kaur 630-637-1394,
Parminder Hansara 847-372-1859

ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰਿਕਨਜ਼ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ

www.paochicago.org

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਾਸਤ ਸੰਸਥਾ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਪੰਜਾਬੀ ਮੇਲਾ PUNJABI MELA

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, ਜੂਨ 11, 2011 **Saturday, June 11, 2011**

at Busse Woods Forest Preserve Grove Elk Grove Village, IL. 60007

ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ
ਦਸਤਾਰ ਮੁਕਾਬਲਾ

ਰਿਵਾਇਤੀ ਪਹਿਰਾਵਾ ਮੁਕਾਬਲਾ
Punjabi Dress Competition
for
children, teen, adult & senior
(Male & Female)

ਯੌਰਤਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ
ਗੁੱਤ ਲਈ ਇਨਾਮ
(ਪੁਰਸਕਾਰ ਯੋਗ)

Free admission
Free Parking
Free Food

**Volleyball
Tournament**
on June 11

ਕਬੱਡੀ ਨਿਮਨ

**Basketball
Tournament**
on June 4

@ Itasca Park District
350 E. Irving Park Rd., Itasca IL. 60143

Volleyball teams must register by June 4 and Basketball by May 29 to participate in Tournament.
Entry Fee: \$50.00 per team. Must be paid in advance. To register Call: 630-728-5490 or 630-549-5983

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ
Children Sports

ਵੱਧ ਸੁਵੱਨਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਮੁਕਾਬਲਾ
Fancy Dress Competition

ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ: (847) 299-1411, (847) 975-3877, (630) 479-0031, (630) 803-1877,
(815) 557-4991, (630) 728-5490, (630) 549-5983

PHO Board: Paramjit Sangha 847-299-1411, Tejinder Minhas 630-803-1877, Darshan Basraon 815-557-4991, Manminder Bhathal 630-549-5983,
Harjit Gill 847-833-5340, Roopwinder Dhillon 630-504-8584, Dr. Gulroop Hansra 847 202-8185, Jasbir Sahota 847-263-0355, Kulwant Nagra 773-909-0954
Mohinderjit Rakalla 630-878-9833, Lakhbir Sandhu 847-975-3877, Dr. Harjinder Khaira 630-479-0031, Tony Sanghera 630-728-5490,
Jairam Kahlon 224-456-8096,

PUNJABI HERITAGE ORGANIZATION OF CHICAGO
P.O. BOX 2556, PALATINE, IL. 60078

Web address: www.phochicago.org Email: info@phochicago.org

(PHO is a non-profit community organization dedicated to promote Punjabi cultural heritage, sports and social events.)

ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਨੇਵੀ ਪੀਅਰ ਦੀ ਫੇਰੀ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਚਿਲਡਰਨ'ਸ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਲੰਬੀ 15 ਮਈ

ਜਦੋਂ ਇਹ ਗਰੁਪ ਚਿਲਡਰਨ'ਸ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਅੰਦਰ ਭੰਗੜਾ ਪਾਉਂਦਾ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਹਾਲ ਵਿਚ ਸਭ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਖਿਚੀਆਂ

ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਵਲੋਂ ਭੰਗੜੇ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ, ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਉਣ ਦੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ

ਭਾਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਬਾਰੇ ਨੇੜਿਓਂ ਜਾਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਡਾ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਅਮੀਰ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਮੌਕਾ ਸੀ।

ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿਰਨ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘੋਤੜਾ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ, ਅਵਿੰਦ ਗਾਖਲ, ਜੈ ਸੰਘਾ, ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ, ਸੰਨੀ ਕੁਲਾਰ, ਰੇਨੀ ਕੁਲਾਰ, ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਅਟਵਾਲ, ਸੁਖਮੇਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਭਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ, ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਓਂਕਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੈਲ, ਜਸਵੀਰ

ਪਾਲੀਆ, ਲਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੋਮਲ, ਮਹਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਗੋ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਵਲੋਂ ਰਲ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦਾ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਯੂਥ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਐਵਾਰਡ ਨਾਈਟ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਐਤਵਾਰ 12 ਜੂਨ ਨੂੰ ਵਾਇਸਰਾਏ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, ਲੋਮਬਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮੀ ਪੰਜ ਵਜੇ ਤੋਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਦੇ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦੇ ਵਜ਼ੀਫਿਆਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ 2011 ਦੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਬਾਸਕਿਟਬਾਲ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ 6 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਅਤੇ ਖੇਡ ਮੇਲਾ 7 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਨੇਵੀ ਪੀਅਰ ਦੀ ਇਕ ਫੇਰੀ 'ਪਾਸਪੋਰਟ ਟੂ ਦਾ ਵਰਲਡ-ਇੰਡੀਆ ਫੈਸਟੀਵਲ ਸੈਲੀਬਰੇਸ਼ਨ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਲਵਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਫੇਰੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ 300 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਪਿਛਲੇ 11 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਵਲੋਂ ਅਜਿਹੀ ਫੇਰੀ ਦਾ ਉਦਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਦੇ ਪਰਚਮ ਥੱਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਪਹਿਰਾਵਿਆਂ, ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਲੋਕ ਨਾਚਾਂ ਦਾ ਮੁਜਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਢੋਲ ਦੇ ਡਗੇ 'ਤੇ ਗਿੱਧੇ, ਭੰਗੜੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਉਣੀ ਵੀ ਦੱਸੀ ਗਈ। ਭੰਗੜਾ ਅਤੇ ਗਿੱਧਾ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗਿੱਧੇ-ਭੰਗੜੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਨੇਵੀ ਪੀਅਰ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਹਿੱਸੇ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਜਲੂਸ ਦੀ ਸ਼ੁਕਲ ਵਿਚ ਢੋਲ ਦੀ ਤਾਲ 'ਤੇ ਲੋਕ ਨ੍ਰਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੀ ਜੋ ਬਾਰਿਸ਼ ਨੇ ਸਫਲ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਪਰ

ਗਈਆਂ। ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨ੍ਰਿਤ ਦੀਆਂ ਆਈਟਮਾਂ ਪ੍ਰਦੀਪ ਦਿਓਲ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ ਵਲੋਂ

ਸਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਵੀ ਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਹਫਤਾ ਭਰ ਚੱਲੇ 'ਪਾਸਪੋਰਟ ਟੂ ਦਾ ਵਰਲਡ-ਇੰਡੀਆ ਫੈਸਟੀਵਲ' ਦੌਰਾਨ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਗਰੁਪਾਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦੇ ਜੋਹਰ ਵਿਖਾਏ ਗਏ। ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਅਤੇ ਚਿਲਡਰਨ'ਸ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਲੋਂ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਏਰੀਏ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਚਾਰ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਅਤੇ ਨੇਵੀ ਪੀਅਰ ਦੀ ਫੇਰੀ ਲਈ ਵੀ ਕੋਈ ਟਿਕਟ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਚਿਲਡਰਨ'ਸ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੀਥ ਮਕੋਰਮਿਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਇੰਡੀਆ ਬਾਰੇ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰਾਹੀਂ ਦੂਜੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ

ਵੀਲਿੰਗ (ਇਲੀਨਾਏ) ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਡੈਮੋਕਰੇਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪੈਟਰਿਕ ਬੋਟਰਮੈਨ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀਆਂ ਸਬਰਬਾਂ ਦੇ ਡੈਮੋਕਰੇਟ ਵਰਕਰਾਂ ਲਈ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਲਾਨਾ ਅਵਾਰਡ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵੀ ਕਾਫੀ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ ਅਤੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਲੀਨਾਏ ਸਟੇਟ ਕੰਟਰੋਲਰ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਹਾਰ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਾਜਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮੂਰਥੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਸਾਲ ਦਾ ਅਵਾਰਡ ਬਰਾਇਨ ਕੋਪੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਕੁਕ ਕਾਊਂਟੀ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਟੋਨੀ ਪ੍ਰੈਕਵਿਕਲ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਦੀ ਇਕ ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਬਸਾਤੀ ਹੋਰ ਡੈਮੋਕਰੇਟਾਂ ਨਾਲ।

ਭਾਈ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਗਾਧਰੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਰਾਗੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਲੁਧਿਆਣਾ : ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੀਰਤਨੀਏ ਭਾਈ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਗਾਧਰੀ ਵਾਲੇ ਨਮਿਤ 21 ਮਈ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ 'ਚ ਸੈਂਕੜੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ

ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿੱਘੀਆਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ

ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ 'ਚ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਈ ਜਗਾਧਰੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਈ ਜਗਾਧਰੀ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਰਾਗੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ 1 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗੁਰਪੁਰਬ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੀਰਤਨ ਕੌਂਸਲ ਦੇ

ਮੈਂਬਰ ਰਾਗੀ ਜਥਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਕੌਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰਾ ਵਰ੍ਹਾ ਭਾਈ ਜਗਾਧਰੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਉਣ। ਇਹ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਈ ਜਗਾਧਰੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੱਖ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਵਿਖੇ ਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਦਾ ਨਾਂ ਭਾਈ ਜਗਾਧਰੀ ਰੋਡ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ ਜਥਿਆਂ ਤੇ ਸੰਤ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਭਾਈ ਜਗਾਧਰੀ ਦੀ ਐਤਿਮ ਇੱਛਾ ਮੁਤਾਬਕ ਆਤਮਰਸ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸਟੇਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਨਿਭਾਈ।

ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜਿਆ ਸ਼ੋਕ ਸੁਨੇਹਾ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਟਿੱਕਾ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਨਕਸਰ ਸੰਪਰਦਾ ਵੱਲੋਂ ਬਾਬਾ ਲੱਖਾ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਘਾਲਾ ਸਿੰਘ, ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕੀਰਤਨ ਕੌਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਭਾਈ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ, ਭਾਈ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਰਸੀਆ, ਭਾਈ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ, ਭਾਈ ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਿਆਤ, ਬੀਬੀ ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਤਲਵਾੜਾ, ਭਾਈ ਚਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਲ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੇ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ, ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੰਤ ਗਿਆਨੀ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਜਵੱਦੀ, ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ (ਮਹਿਤਾ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਗੋਲਡਨ ਸਟਾਰ, ਕੇ. ਦੀਪ, ਗੁਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਮੰਡ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪੰਥਕ ਹਸਤੀਆਂ ਪੁੱਜੀਆਂ।

ਹਿਊਸਟਨ: ਹਰਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਫਰਾਲਾ ਜਿਸ ਨੇ ਓਪਨ ਕੈਟਾਗਰੀ ਵਿਚ 250 ਕਿਲੋ ਬੈਂਚ ਪਰੈਸ ਅਤੇ 3 ਕੁਇੰਟਲ 2 ਕਿਲੋ 500 ਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਡੈਡ ਲਿਫਟ ਲਾ ਕੇ ਇਥੇ ਹੋਏ ਪਾਵਰ ਲਿਫਟਿੰਗ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਹਰਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਹੁਣ ਵਰਲਡ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 1 ਤੋਂ 7 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਰੀਨੋ, ਨੇਵਾਡਾ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਕੁਲ 92 ਖਿਡਾਰੀ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹਰਜੀਤ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਵੀ ਪਾਵਰ ਲਿਫਟਿੰਗ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀਆਂ ਪੁਜੀਸ਼ਨਾਂ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਰਾਮਗੜੀਆ ਕਾਲਜ, ਫਗਵਾੜਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲਿਸਟ ਰਹਿ ਚੁਕਾ ਹੈ।

(ਫੋਟੋ ਤੇ ਵੇਰਵਾ: ਇਕਬਾਲ ਜੱਥੇਵਾਲੀਆ)

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਕਬੂਲ:ਜਥੇਦਾਰ ਮੱਕੜ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਕਬੂਲ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਸਥਾਨਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਈ ਮਾਮਲੇ ਦਰਪੇਸ਼ ਹਨ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੰਸਥਾ ਮੰਨਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ 'ਚੋਂ ਹਟਾਏ ਗਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜਨਤਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਜਥੇਦਾਰ ਮੱਕੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਖਤਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ ਤੇ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਪੰਥਕ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਇਸ ਦਾ ਲਾਹਾ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਲੈਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਕੌਮ ਕਰਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਐਪਰਨ ਖੇਤਰ 'ਚ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਪਹਿਨ ਕੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਲਾਈ ਰੋਕ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿੰਦਬਰਮ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਲਏ ਜਾਣ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੀ.ਆਈ.ਐਸ.ਐਫ. ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਵੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮਸਲਾ ਜਲਦੀ ਨਿਬੇੜ ਲੈਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਹਫਤਾ ਬੀਤ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦਾ ਘਿਰਾਓ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਭਾਈ ਜਗਾਧਰੀ ਵਾਲੇ ਨਮਿਤ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਪੁੱਜੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ।

ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵੱਲੋਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁੜ ਤੋਂ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ 'ਵੱਖਰੇ' ਰਾਹ 'ਤੇ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਓ.ਐਸ.ਡੀ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਤੇ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜੈ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਲੰਬੀ ਹਲਕੇ ਪਿੰਡ ਰੋੜਾਂਵਾਲੀ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਸਤਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੰਟਾ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਹੇਠ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਮਿੱਟਾ ਦੇ ਘਰ 'ਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਘਰ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਕਟਵਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਦੀਵਾਰ ਟੱਪ ਕੇ ਟੀਮ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਮਚਾਰੀ ਮਿੱਟਾ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਘਰ ਵਿਚ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਪਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਭਰਾ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਦੀ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਵਾਂਗ ਵਿਚਰਦੇ ਮਿੱਟਾ ਦਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਅਜਿਹਾ ਰੁਤਬਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਈ-ਕਈ ਸਰਕਾਰੀ ਗੰਨਮੈਨਾਂ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਕਹੇ ਨੂੰ ਮੋੜਨ ਦੀ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਡੇਢ ਕੁ ਦਹਾਕੇ 'ਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਤਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਿੱਟਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਰੇਤੋਂ ਦੇ

ਨੇਕੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਾਣਾ, ਫੇਜ਼-8, ਮੁਹਾਲੀ 'ਚ ਸਤਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੰਟਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 406/ 409/ 420/ 467/ 468/120ਬੀ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੇ ਇਹ ਕੇਸ ਪਿੰਡ ਰੋੜਾਂਵਾਲੀ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਬਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਗਰਾਂਟਾਂ ਵਿਚ ਕਬਿਤ ਘਪਲੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੇ ਐਸ.ਪੀ. ਅਨਿਲ

ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਟੀਮ ਨੇ ਸਤਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਿੱਟਾ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਿਚਲੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਫਰਾਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕੇਸ ਮੁਤਾਬਕ ਸਤਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੇ ਆਮਦਨ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਨਾਂ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੋ ਗੈਸ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂ ਕੋਟੇ ਵਿਚੋਂ ਦਲਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਲਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 5-6 ਲਗਜ਼ਰੀ ਕਾਰਾਂ ਤੇ ਤਿੰਨ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਕੋਠੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ 9 ਏਕੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਹੈ।

ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਤਹਿਤ ਫਸਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹੈ: ਮਨਪ੍ਰੀਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ 'ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਤਹਿਤ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਆਗੂਆਂ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਬਾਦਲ ਬੀਬੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸਿਹਤਯਾਬੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਫਸਾਉਣ ਦੇ ਮਨਸੂਬੇ ਘੜ ਰਹੇ ਹਨ।

ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਸਾਥੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਰਸਤਾ ਚੁਣਿਆ ਹੈ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਫਸਾ ਕੇ ਤੰਗ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬੀਤੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਸਤਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੰਟਾ ਲੰਬੀ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਪ-ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਾਂ ਉਹ ਚੰਗਾ ਸੀ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਹੁਣ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਅਜਿਹੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪਠਾਨਕੋਟ: ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਣ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਦੌੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਲ ਬੱਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦਿਸਣਗੀਆਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਗੰਨਮੈਨਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਖੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਥੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਐਸਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਸਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਖੁਦ ਗੱਡੀ ਚਲਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗਾ। ਬਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਰੋਸਟਰ ਸਿਸਟਮ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਬਾਣਿਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅੱਠ-ਅੱਠ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹਰੇਕ ਬਾਣੇਦਾਰ ਇੰਚਾਰਜ ਹੋਵੇਗਾ।

ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦ ਬਾਰੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਰਹੂਮ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਮਾਇਤ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੈਪਟਨ ਧੜੇ ਨੂੰ ਤਕੜਾ ਸਹਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੁਹਰਾਉਂਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਆਗੂ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਘੜੀਸ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਪਾਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਰਹੂਮ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਤੇਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ

ਬਿੱਟੂ ਤੇ ਯੂਥ ਆਗੂ ਗੁਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਕੋਟਲੀ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਿੱਤਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਬੂਲੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਠੋਸ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਭਵਨ ਵਿਚ ਨਵ-ਨਿਯੁਕਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਮੂਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਅਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ

ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ 'ਤੇ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਤਸੱਦਦ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਬੇਕਸੂਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰਾਂ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਨੀਅਰ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਤੇ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੌਂਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਅਜਾਇਬਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰਾਏਕੋਟ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ ਬੱਸੀਆਂ 'ਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਯਾਦਗਾਰ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਯਾਦਗਾਰ ਇਨਟੈਕ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਿੰਡ ਬੱਸੀਆਂ ਨਾਲ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਸਾਂਝ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਲੰਡਨ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਇਸ ਯਾਦਗਾਰ ਵਿਚ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਵੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਗਲ ਸ਼ਾਸਕ ਰਾਏ ਕੱਲਾ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੇ।

ਅਹੁਦੇਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਖਿੱਚੋਤਾਣ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਬਾਗੀ ਸੂਰਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਉਧਰ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਉਨ ਰਹੀਆਂ ਬਾਗੀ ਸੂਰਾਂ ਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਣਤਾ ਨਾਲ ਕਰਤੋਂ ਹੱਥੀਂ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦੋ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ (ਭੁਲੱਥ) ਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੀਬੀਆ (ਸੰਗਰੂਰ) ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਜ਼ਾਬਤਾ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਰਹੂਮ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਮਾਇਤ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਗੁੱਟਬੰਦੀ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਦਲਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇਵਾਂ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਿਨ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਸਨ। ਸ. ਖਹਿਰਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼

ਖਹਿਰਾ ਤੇ ਸੀਬੀਆ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ

ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਬਣਤਰ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਪਰ ਸ. ਸੀਬੀਆ ਵੱਲੋਂ ਉਕਤ ਸੂਚੀ ਦੀ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ. ਸੀਬੀਆ ਇਸ ਕਾਰਨ ਵੀ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਖੰਨਾ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਟਿਕਟ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹਨ ਜੋ ਮਗਰਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਇਸੇ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਕੇ ਵਿਧਾਇਕ ਬਣੇ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ

ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸਾਂ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸ. ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭੇਜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਆਉਂਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਣਤਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਖਹਿਰਾ ਤੇ ਸ. ਸੀਬੀਆ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਸ੍ਰੀ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਵੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਮਗਰਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਕਾਜ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਂਦਿਆਂ ਉਕਤ ਵਿਵਾਦ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਉਧਰ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ, ਸ. ਜਗਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਰਾਣਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ, ਸ. ਤੇਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਦਿੱਲੀ ਡੇਰੇ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਅਹੁਦੇ ਦਿਵਾ ਸਕਣ।

ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਦੀ ਘੁਰਕੀ ਨਾਲ ਉਬਾਲ ਠੰਢਾ ਪਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਉਧਰ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਦੀ ਘੁਰਕੀ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਉੱਠਿਆ ਉਬਾਲ ਠੰਢਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ 'ਬਗ਼ਾਵਤ' ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਠੁੱਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ।

ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਦੀ ਘੁਰੀ ਮਗਰੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਗੂ ਜਿਹੜੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਨੇ ਹੁਣ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾਉਣਗੇ।

ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੁਝ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਖ ਸਰਕਾਰੀਆ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਿਹਾਤੀ), ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ (ਜਲੰਧਰ ਦਿਹਾਤੀ) ਤੇ ਰਾਣਾ ਕੇ.ਪੀ. (ਰੋਪੜ) ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀਆ ਤੇ ਰਾਣਾ ਨੂੰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ

ਸੂਬਾ ਇਕਾਈ ਦੇ ਕਈ ਵੱਡੇ ਆਗੂਆਂ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ, ਜਗਮੀਤ ਬਰਾੜ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ. ਦੇ ਨੇੜਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਲੈਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੱਡੇ ਆਗੂ ਸੂਚੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਜੋਗੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ ਦਾ ਜਵਾਬੀ ਵਿਕਰਮ ਬਾਜਵਾ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਾਜਵਾ ਦਾ ਭਰਾ ਫਤਿਹਜੰਗ ਬਾਜਵਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ੂਨੀਅਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਜਗਮੀਤ ਬਰਾੜ ਦੇ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ੀ ਗੁਰਦਾਸ ਗਿਰਧਰ ਨੂੰ ਮੁਕਤਸਰ ਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਰਾ ਚਿਪਜੀਤ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਕੇ.ਪੀ. ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਅਰੁਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ (ਸ਼ਹਿਰੀ) ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸੂਚੀ ਤੋਂ ਮਰਹੂਮ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨਰਾਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਰੂਪ 'ਚ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਬੰਦੇ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ, ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਪੈਮਾਨਾ ਹੈ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿਤਾ

ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂ

ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਤੀਜਾ ਸਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਮੁੱਕਦਮੇ ਵਿਚ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਹਾਰ ਗਈ। ਕੇਸ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਹਿਲਕਾਰ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਹਾਰਿਆ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦੋ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਭੱਠਾ ਬਿਠਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਕੋਲ ਵੀ ਏਦਾਂ ਦੇ ਜੀ-ਹਜ਼ੂਰੀਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਵਰਗੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਮਿਧ ਕੇ ਅੱਗੇ ਲੰਘਣ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਮੌਕੇ ਦੀ ਤਾੜ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਕੋਲ ਭੀ-ਭੀ ਕੀਤੀ ਕਿ 'ਇਹ ਬੰਦਾ ਕੰਮ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਤੁਹਾਡੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਖਰਾਬ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਬਦਲ ਲੱਭਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।' ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਕਈ ਪੱਤਣਾਂ ਨੂੰ ਤਰ ਚੁੱਕੇ ਬਾਦਲ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਕਿਹਾ, 'ਚਿਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਉਹ ਤਿੰਨ ਕੇਸ ਹਾਰ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਚੌਥਾ ਜਿੱਤ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਉਤੇ ਕਿੰਤੂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।' ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਚਲਾਉਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਾ ਉਹ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਉਸ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਨੁਕਸਾਂ ਅਤੇ ਬਿੜਕਣਾਂ ਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪੈਮਾਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਹੋ ਗੱਲ ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪਲਾਨੀਅੰਪਨ ਚਿੰਦੇਬਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕਹਿਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮੁਲਕ ਦਾ ਜਲੂਸ ਕੱਢਵਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਭਰਿਆ ਸੀ ਤੇ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੌਰਾਨ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ 'ਦੂਜਾ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ' ਗਿਣਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਫਰਕ ਬੱਸ ਏਨਾ ਸੀ ਕਿ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਾ ਕਦੇ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡੀ, ਨਾ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕੋਤਾਹੀ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਵਿਚ ਫਸਿਆ, ਜਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਚਿੰਦੇਬਰਮ ਫਸਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਨੇਤਤਾ ਸਦਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਇਸ ਵਕਤ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜ-ਦਰਬਾਰ ਦੀ 'ਅਸਲ ਮੁਖੀ' ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਰਲੇ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਤੀਜਾ ਬੰਦਾ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਕਰਜੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਮਰਹੂਮ ਪਤੀ ਨੇ ਕਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਣ ਦਿੱਤਾ। ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਮੌਤ ਮਗਰੋਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਜਿੰਨਾ ਉਹ ਸਿਆਸੀ ਪੱਖੋਂ ਪਰਪੱਕ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਾਲੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਗਿਆਨਵਾਨ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਹੁਣ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਉਸੇ ਨੇ ਹੋਣਾ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਕਿਹੜੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ 'ਭਰੋਸੇਮੰਦ' ਪੀ. ਚਿੰਦੇਬਰਮ ਨੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਜਲੂਸ ਕੱਢਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲੋੜੀਂਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਸੂਚੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਸਮੇਂ ਗਲਤੀ ਭਾਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਪੱਧਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ, ਕਈ ਤਹਿਆਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸੂਚੀ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਬੰਧਤ

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਕਿਹੜੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ 'ਭਰੋਸੇਮੰਦ' ਪੀ. ਚਿੰਦੇਬਰਮ ਨੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਜਲੂਸ ਕੱਢਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲੋੜੀਂਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਸੂਚੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਸਮੇਂ ਗਲਤੀ ਭਾਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਪੱਧਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ, ਕਈ ਤਹਿਆਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸੂਚੀ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਲੈ ਕੇ ਭੇਜਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਜੇ ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਠੀਕ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਲੈ ਕੇ ਭੇਜਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਜੇ ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਠੀਕ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਾਰਨ ਏਥੇ ਵੀ ਉਹੋ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੀ। ਚਿੰਦੇਬਰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਬਾਰੇ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰਵਾ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਬੰਦੇ ਉਹ ਪੱਕੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਏਦਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਵੀ ਚਿੰਦੇਬਰਮ ਬਾਰੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੀ ਇਹ ਮੁਲਕ ਭਰੋਸੇਮੰਦਾਂ ਦੇ ਐਬ ਢੱਕਣ ਜੋਗਾ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ?

ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਬੰਦੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ

ਪੀ. ਚਿੰਦੇਬਰਮ

ਪਹਿਲਾਂ ਏਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਤਰੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਪਿਛਲੇ ਅਹਿਮ ਤੱਥ ਵੀ ਜਾਣ ਲੈਣੇ ਦਿਲਚਸਪ ਰਹਿਣਗੇ।

ਲੋਕ ਹੁਣ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੇ ਵਕਤ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਅਮਰੀਕੀ ਕੰਪਨੀ 'ਐਨਰਾਨ' ਇੱਕ ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇਸ਼ ਲਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮੋਟੀ ਮਾਇਆ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਨੂੰ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਰੋਕਣੀ ਪੈ ਗਈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਿਰਫ ਤੇਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ, ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਬਾਰੇ ਉਹ ਆਪ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ ਵੀ ਮੁਫਤ ਵਿਚ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਦੀਵਾਲੀਆ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪੈਸਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਚਿੰਦੇਬਰਮ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ

ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਕੀਲ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ 'ਵੇਦਾਂਤਾ ਰਿਸੋਰਸਿਜ਼' ਹੈ, ਜਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਖੁਦਾਈ ਕਈ ਵਾਰੀ ਵੱਡੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਚਿੰਦੇਬਰਮ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਵਾਲੇ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਵੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਮੁੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚੱਲਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਹ 2003 ਤੱਕ ਵਕੀਲ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਵੀ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸਾਲ 2004 ਵਿਚ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਪੁਰਾਣੀ ਸਾਂਝ ਕਾਰਨ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਲਿਹਾਜ਼ ਪਾਲਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਏਦਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਉਸ ਨੇ ਕਦੀ ਜਵਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਈਮਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ 'ਈਮਾਨਦਾਰ ਭਰੋਸੇਮੰਦ' ਮੰਤਰੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੌਕੇ ਚਿੰਦੇਬਰਮ ਨੇ ਸਾਂਝਾ ਮੋਰਚਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਾਲੀ ਕਮਾਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਬੇਈਮਾਨਾਂ ਲਈ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਛੋਟਾਂ ਦੀ ਸਕੀਮ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਉਸ ਸਕੀਮ ਦੀ ਵੀ ਬੜੀ ਬਦਨਾਮੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਐਂਡ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ (ਕੈਗ) ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਏ. ਰਾਜਾ ਵਾਲੇ ਟੂ-ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਘੋਟਾਲੇ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਉਸ ਵਕਤ ਦੇ ਕੈਗ ਨੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਅਰਬਾਂ ਨਹੀਂ, ਖਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁਚਾਉਣ ਲਈ ਚਿੰਦੇਬਰਮ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਚਿੰਦੇਬਰਮ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅਕਸ ਈਮਾਨਦਾਰ ਬੰਦੇ ਵਾਲਾ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਵਕਤ ਕਿਸੇ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਈਮਾਨਦਾਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿਚ ਏਨੀ ਕੋਤਾਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹਾਸੇਹੀਣੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਚਿੰਦੇਬਰਮ ਪਹਿਲਾ ਮੰਤਰੀ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਖਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਿਸਾਲਾਂ ਵੀ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਫੁਲ ਪਟੇਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਧੁੰਮ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਡੋਬਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਅਲੋਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਜੁੜਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਕ੍ਰਿਕਟ ਮੈਚਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੀ ਪੀ ਨੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਘੰਟੇ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਦੀ ਥਾਂ ਦਸ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਵਾ ਵਿਚ ਬੂਟੇ ਦਿਵਾਏ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਜਾ ਰਹੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਉਹ ਕੁੜੀ ਰਾਹ ਵਿਚੋਂ ਮੋੜ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਲੈ ਗਈ। ਉਥੋਂ ਇੱਕ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਚੁੱਕੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਧਰੇ ਹੋਰ ਛੱਡਣ ਪਿੱਛੋਂ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਉਡਾਣ ਵਾਲੇ ਟਿਕਾਣੇ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ। ਏਨਾ ਸਮਾਂ ਉਸ ਉਡਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਸਾਫਰ ਉਸੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਸੀਟਾਂ ਉਤੇ ਪੋਟੀਆਂ ਕੱਸ ਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਏਦਾਂ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਪੀ ਨੇ ਏਦਾਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਕ੍ਰਿਕਟ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕਈ ਦਿਨ ਇਸ ਹਰਕਤ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਜਣਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਆਪਣਾ ਜਿੰਨਾ ਅਕਸ ਵਧੀਆ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ ਦਾ ਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ

ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਬਣਿਆ, ਆਮ ਸਮਝ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਿਆਣਾ ਬੰਦਾ ਹੈ, ਵਾਹਵਾ ਸੋਚ ਕੇ ਚੱਲੇਗਾ ਪਰ ਚੱਲਦਾ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਸੋਚ ਕੇ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਯੂ ਐਨ ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਅਜਲਾਸ ਮੌਕੇ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਉਸ ਨੇ ਜਦੋਂ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਸੀ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾ ਡੇਢ ਮਿੰਟ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਉਹ ਭਾਸ਼ਣ ਪੜ੍ਹਦਾ ਗਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਆਪ ਹਾਲੇ ਹੁਣੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹਟਿਆ ਸੀ। ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਪੁਰਤਗਾਲ ਵਾਲੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਆਪਣਾ ਭਾਸ਼ਣ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਆਮ ਰਵਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੀ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਨਕਲ ਸਾਰੇ ਹਾਜ਼ਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਉਹ ਕਾਗਜ਼ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਫ਼ਾਈਲ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ

ਰਾਮ ਜੇਠਮਲਾਨੀ

ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਹੋ ਕਾਗਜ਼ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੱਕੇ ਦੂਤ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਵਿਚੋਂ ਟੋਕ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਾਗਜ਼ ਆਪਣਾ ਨਹੀਂ, ਨਾਲੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾ ਕਾਗਜ਼ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਫੜਾਇਆ ਤਾਂ ਡੌਰ-ਭੋਰ ਹੋਏ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਭਾਸ਼ਣ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮੀਡੀਏ ਵਿਚ ਕਈ ਦਿਨ ਇਸ ਦੀ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ।

ਜੋ ਕੁਝ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਰਾ ਨੁਕਸ ਏਸੇ ਸਰਕਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹੈ ਤੇ ਬਾਕੀ ਠੀਕ ਹਨ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕਈ ਮੌਕੇ ਆਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ, ਅੱਜ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ 'ਲੰਘ ਗਏ ਸੱਪ ਦੀ ਲਕੀਰ ਕੁੱਟਣਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਚਰਚਾ ਹੇਠ ਲਿਆਉਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਰਾਜਨੀਤਕ ਇਖਲਾਕ ਦੀ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜਨੀਤਕ ਇਖਲਾਕ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਜੇ

ਚਿੰਦੇਬਰਮ ਨੇ ਕਈ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਈ ਜਾਂ ਵਕੀਲ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਮਿਸਾਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮਿਸਾਲ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਰਾਮ ਜੇਠਮਲਾਨੀ ਹੀ ਹੈ। ਟੂ-ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਦੇ ਘੋਟਾਲੇ ਵਿਰੁਧ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਏ. ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਦੀ ਬੇਟੀ ਕਨੀਮੇਈ ਵਿਰੁਧ ਭਾਜਪਾ ਵਾਲੇ ਦੁਹਾਈ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹੋ ਐਮ ਪੀ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਵਜੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਕਨੀਮੇਈ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਗੁਨਾਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਜੀਤ ਜੋਗੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਮਿਤ ਜੋਗੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਤਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਹੀ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਵਕੀਲ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਇਹੋ ਐਮ ਪੀ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਹੁ-ਚਰਚਿਤ ਜੈਸਿਕਾ ਲਾਲ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਬੜੇ ਬਦਨਾਮ ਕਾਤਲ ਮਨੂ ਸ਼ਰਮਾ, ਜੋ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ, ਦਾ ਵਕੀਲ ਵੀ ਇਹੋ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੇ ਵਕਤ ਜਿਹੜੇ ਵੱਡੇ ਫ਼ਰਾਡੀਏ ਹਰਸ਼ਦ ਮਹਿਤਾ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਵਕੀਲ ਵੀ ਇਹੋ ਬਣਿਆ ਸੀ, ਜਦ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਸਖਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਭਾਜਪਾ ਦੁਹਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਫ਼ਜ਼ਲ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਉਤੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਫ਼ਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਟੰਗਦੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬੜਬੋਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਤਿਨ ਗਡਕਰੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, 'ਕਿਆ ਅਫ਼ਜ਼ਲ ਗੁਰੂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਾਲੇ ਕਾ ਜਮਾਈ ਲਗਤਾ ਹੈ, ਕਿਆ ਇਨ ਲੋਗੋਂ ਨੇ ਉਸ ਕੋ ਅਪਨੀ ਬੇਟੀ ਬਿਆਹ ਰੱਖੀ ਹੈ?' ਉਸ ਅਫ਼ਜ਼ਲ ਗੁਰੂ ਦਾ ਕੇਸ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਵਾਲਾ ਇਹੋ ਐਮ ਪੀ ਵੱਖਰੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਲਾਈਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਖਾਸ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਹੈ। ਉਹ ਖਾਸ ਕਿਹੜੇ ਹਨ? ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨਦਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਿਰਫ਼ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਲਾਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਗੱਲ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਭਵਾਨੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਉਤੇ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਵਜ਼ੀਰੀ ਛੱਡੀ, ਉਸੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਖਨਊ ਤੋਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਜਾ ਖੜੋਤਾ ਸੀ। ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਅੰਦਰ ਵਾਜਪਾਈ ਵਿਰੋਧੀ ਕੈਪ ਦਾ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਪੈਂਤੜੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਲੜ ਕੇ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ।

ਗੱਲ ਫਿਰ ਉਥੇ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੋਵੇ, ਉਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇ ਇਸ ਅਸੂਲ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਚਿੰਦੇਬਰਮ ਨੂੰ ਘਰ ਨੂੰ ਤੌਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਤੌਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਉਹ ਗਲਤੀ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਰ ਜਾਵੇ, ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦਗੀ ਉਤੇ ਪੂਰਾ ਉਤਰਦਾ ਹੈ।

ਕੁਵੈਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਮੇਤ 5 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ

ਮਨਾਮਾ: ਕੁਵੈਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਸੀਰੀਆ, ਇਰਾਕ, ਇਰਾਨ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਥਾਨਕ ਮੀਡੀਆ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਸਾਰੇ ਸੈਲਾਨੀ ਤੇ ਵਪਾਰਕ ਵੀਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਕਤ ਪੰਜਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਫਿਲਹਾਲ ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ

ਤੇ ਜਿਉਂ ਹੀ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪੱਖ ਤੋਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਸਥਿਰਤਾ ਆਈ ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਢਿੱਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੇ ਕਿਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਵੈਤ ਵੱਲੋਂ ਉਕਤ ਪੰਜ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਕੁਵੈਤ ਆਮਦ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਮੋਹਾਲੀ, ਪੰਚਕੂਲਾ ਅਤੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਪੁਨੀਆ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ:94173-34049

ਅਸੀਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਸਿਧਾਂਤਕ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲਤਾ-2

ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਬੋਧ, ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਨਾਮ ਮਾਲਾ ਪੁਰਾਣ ਲਿਖਯਤੇ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਪਿਛਲੇ ਲੇਖ 'ਚ ਅਸੀਂ 'ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ' ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ 'ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਬੋਧ' ਅਤੇ 'ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਨਾਮ ਮਾਲਾ ਪੁਰਾਣ ਲਿਖਯਤੇ' ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਲੋਅ 'ਚ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਖਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਬਦ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ। ਸਤਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਦੇਖਿਆਂ ਇਉਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ 'ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਬੋਧ' ਦੀ ਰਚਨਾ ਸਰਬ-ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ, ਅਮਰਤ, ਪ੍ਰਭ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਜੇ ਧਿਆਨ ਤੇ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਚਨਾ 'ਭਗਉਤੀ' ਦੇ ਕਿਸੇ ਭਗਤ ਵੱਲੋਂ ਰਚੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁੱਢ ਵਿਚ ਹੀ ਭਗਉਤੀ ਨੂੰ ਸਹਾਈ ਹੋਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਭ 'ਮਹਾਂ ਕਾਲ' ਦੀ ਸਿਫਤ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮਾ 'ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ' ਹੈ, 'ਮਹਾਂ ਕਾਲ' ਨਹੀਂ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਰੂਪ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤਰਸ ਅਤੇ ਦਇਆ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਮਦੇਵ ਦੇ ਤੀਰਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਸੁੰਦਰ ਤਾਜ ਸ਼ੇਭਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ:

ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਦਿਆਲ ਲੋਚਨ।

ਮੰਚਕ ਬਾਣ ਮੋਚਨ।

ਸਿਰੰ ਕਰੀਟ ਧਾਰੀਯੋ।

ਦਿਨੇਸ ਕ੍ਰਿਤ ਹਾਰੀਯੋ। ੧੦-੧੮।

ਉਸਦੇ ਚੌਤੇ ਅਤੇ ਲਾਲ ਨੇਤ੍ਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਾਮਦੇਵ ਦਾ ਮਾਣ ਵੀ ਨਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਸੀਸ ਦੁਆਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਕੁੰਡਲ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਚਾਂਦਨੀ ਵੀ ਚਕ੍ਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:

ਬਿਸਾਲ ਲਾਲ ਲੋਚਨ।

ਮਨੋਜ ਮਾਨ ਮੋਚਨ।

ਸੁਭੰਤ ਸੀਸ ਸੁ ਪ੍ਰਭਾ।

ਚਕ੍ਰਤ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਕਾ। ੧੧-੧੯।

ਉਪਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਉਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਤਾੜ੍ਹਕ ਦੀ ਮਨੋਬਿਰਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ ਜਿਸ ਨੇ ਤੰਤ੍ਰਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੇਵਤੇ ਨੂੰ ਸਿੰਧ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਤੇਰੇ (ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ) ਦੰਦ ਅਤੇ ਪੈਰ ਬਹੁਤ ਸੁਹਣੇ ਹਨ। ਤੇਰੀ ਇੱਕ ਝਲਕ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਸੰਘਣੇ ਬੰਦਲਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ (ਇੱਕ ਥਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲੀਆਂ ਘਟਾਵਾਂ ਵੀ ਜਲਦੀਆਂ ਹਨ)। ਛੋਟੇ ਘੁੰਗਰੂ (ਤੁਹਾਡੇ ਲੋਕ ਦੇ ਦੁਆਲੇ) ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਵੀ ਸ਼ਰਮਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ:

ਸੁਭੰਤ ਦੰਤ ਪੁਦਕੰ।

ਜਲੰਤ ਸਾਮ ਸੁ ਘਟੰ।

ਸੁਭੰਤ ਛੁਦ੍ਰ ਘੰਟਕਾ।

ਜਲੰਤ ਭਾਰ ਕੱਛਟਾ। ੬-੮੪।

ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਤਤਾਗੀ ਵਿਚ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਘੁੰਗਰੂ ਪਾਏ ਹੋਏ ਆਮ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਿੱਖ ਧਰਮ-ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ-ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਵੀ ਨਾਲ ਵੱਧ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੀਆਂ ਤੋਂ ਅਗਲੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੈਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸੈਨਾਵਾਂ ਤੈਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਸਾਰ ਭੱਜ ਉਠਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਅਤੇ ਅਸਤ੍ਰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈਂ ਅਤੇ ਤੇਰਾ

ਚੱਕ੍ਰ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ (ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਸੁਦ੍ਰਸ਼ਨ ਚੱਕ੍ਰ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ):

ਚਲੰਤ ਦੰਤ ਪਤਕੰ।

ਭਜੰਤ ਦੇਖਿ ਦੁਦਲੰ।

ਤਜੰਤ ਸਸਤ੍ਰ ਅਸਤ੍ਰਕੰ।

ਚਲੰਤ ਚਕ੍ਰ ਚਉਦਿਸੰ। ੮-੮੬।

ਇਸ ਸੰਖੇਪ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਵਰਣਨ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਮੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹਸਤੀ ਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ 'ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ' ਅਤੇ 'ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ' ਨਾਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਫਰਕ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਯੋਗ ਆਦਿ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰੰਪਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਵੈਦਿਕ ਪਰੰਪਰਾ ਹੈ ਪਰ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਵਿਚ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯੋਗਾਂ ਜਿਵੇਂ ਹੋਮ-ਯੋਗ, ਅਸਵਮੇਧ ਯੋਗ ਅਤੇ ਰਾਜਸੂਈ ਯੋਗ ਆਦਿ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਵ, ਬ੍ਰਹਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਵਤੇ ਵੀ ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਭੇਤ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕੇ ਪਰ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਤ ਸੁਰਸਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਰਬਤੀਆਂ ਦੇ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ:

ਅਨੰਤ ਸੁਰਸਤੀ ਸਤੀ।

ਬਦੰਤ ਕ੍ਰਿਤ ਦੀਸੁਰੀ।

ਅਨੰਤ ਅਨੰਤ ਭਾਖੀਐ।

ਅਨੰਤ ਅੰਤ ਲਾਖੀਐ। ੨੫-੧੦੩।

ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਤੌਰ ਪੀਰ: 'ਅਬ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਨਾਮ ਮਾਲਾ ਪੁਰਾਣ ਲਿਖਯਤੇ' ਅਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦਕ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, 'ਦ ਰੋਜ਼ਗੀ ਆਫ ਦ ਨੇਮਜ ਆਫ ਦ ਵੈਪਨਜ' ਅਤੇ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸ਼ਬਦਾਰਥ' ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਕੀਤਾ ਹੈ, "ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੁਝਾਰਤਾਂ; ਜੋ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਸਤ੍ਰ-ਅਸਤ੍ਰ 'ਸਰਬਕਾਲ' ਦੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਰੂਪ ਮੰਨੇ ਗਏ ਹਨ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਸ ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਕਾਵਿ ਰਚਨਾ ਦਾ ਨਾਮ 'ਪੁਰਾਣ' ਰੱਖਿਆ ਹੈ"। ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ-ਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਣ ਲਿਖਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ 'ਪੁਰਾਣ' ਲਿਖਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ 'ਸਾਖੀ' ਲਿਖਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੀ ਸਿੱਖ ਪਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਨੁਕਤਾ 'ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ' ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਚਨਾ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ! ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਸਹਾਇ॥" ਇਥੇ 'ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ' ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵੀ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਜੋ 'ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ' ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। 'ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ' ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਵੀ 'ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ' ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ 'ਜਾਪੁ' ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਖਿਆ ਹੈ 'ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ਦਸਵੀਂ ੧੦'। ਸ਼ਸਤ੍ਰਨਾਮ ਮਾਲਾ ਵਿਚ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ੧੦ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਅਧਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਸ਼ਬਦਾਰਥ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਓਰੀਐਂਟਲ ਸਕਾਲਰ ਰਹੇ। ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਰੀਸਰਚ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਲੰਮਾ ਅਰਸਾ ਕਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਤਨ ਹੱਥ-ਲਿਖਤ ਬੀੜਾਂ ਦੇਖਣ, ਘੋਖਣ ਅਤੇ ਖੋਜਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸ਼ਬਦਾਰਥ ਦਾ ਮੂਲ ਪਾਠ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਆਪ ਨੂੰ ਬੜਾ ਲਾਭ ਹੋਇਆ।" ਇਹ ਭੂਮਿਕਾ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਵਿਦਵਾਨ ਡਾ. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਵੀ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਦਾ ਸ਼ਬਦਾਰਥ ਤਿਆਰ

ਕਰਨ ਲਈ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਦਾ ਪਾਠ ਵੀ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ।

ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ 'ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਨਾਮ ਮਾਲਾ' ਦਸਮ ਪਾਤਿਸਾਹ ਦੀ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ 'ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ' ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਧੂਰਾ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ 'ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ' ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਜੋ 'ਗੁਰਮਤਿ ਜੁਗਤਿ' ਹੈ ਉਹ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ 'ਭਗਉਤੀ' ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ? ਅਗਲਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਰਥ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ 'ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਸਤ੍ਰ-ਅਸਤ੍ਰ ਸਰਬਕਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਰੂਪ ਮੰਨੇ ਗਏ ਹਨ', ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਸ਼ਸਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ (ਸਰਬਕਾਲ) ਦਾ ਸਰੂਪ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਣ ਦਾ

ਗੁਰਮਤਿ ਚਿੰਤਨ

ਆਧਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਸ਼ਸਤ੍ਰਾਂ' ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਸਰੂਪ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ: ਜਉ ਤਉ ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲਣ ਕਾ ਚਾਉ॥ ਸਿਰੁ ਧਰਿ ਤਲੀ ਗਲੀ ਮੋਰੀ ਆਉ॥ ਅਤੇ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ:

ਗਗਨ ਦਮਾਮਾ ਬਾਜਿਓ ਪਰਿਓ ਨੀਸਾਨੈ ਘਾਉ॥

ਖੇਤੁ ਜੁ ਮਾਡਿਓ ਸੂਰਮਾ ਅਬ ਜੂਝਣ ਕੇ ਦਾਉ॥

ਇਸ ਨਾਲ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤਕ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਰੂਪ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿਧਾਂਤਕ ਆਧਾਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਨੁਕਤਾ ਹੈ ਕਿ 'ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਨਾਮ ਮਾਲਾ' ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਣ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪੁਰਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੁਰਾਣ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ-ਇਤਿਹਾਸਕ ਗ੍ਰੰਥ ਹਨ। ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਵਿਚ ਪੁਰਾਣਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਹਨ। ਵਿਆਸ ਰਿਸ਼ੀ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਧਰਮ ਯੁਕਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖੇ ਜੋ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ 18 ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਪੁਰਾਣ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਪੁਰਾਣ ਦੇ 4 ਲੱਖ ਸ਼ਲੋਕ ਹਨ। ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਰਾਣ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ 5 ਤੱਥ ਹੋਣ: ਸ਼੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਰਚਨਾ, ਅੰਤਿਮ ਨਾਸ਼ ਭਾਵ ਸ਼੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਅੰਤ, ਦੇਵਤਿਆਂ ਅਤੇ ਵੰਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਬੰਸਾਵਲੀ, ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਸਮਾਂ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ, ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਦੀ ਬੰਸਾਵਲੀ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ। ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 18 ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੁਰਾਣਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਛੋਟੇ ਪੁਰਾਣਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੇ ਹਨ (ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼, ਪੰਨਾ 778, ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ)।

'ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਨਾਮ ਮਾਲਾ' ਨਾਮੀ ਰਚਨਾ ਦੇ 5 ਪਾਠ ਹਨ। ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: ਖੜਗ (ਤਲਵਾਰ), ਚੱਕਰ (ਪਹੀਏ ਵਾਂਗ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਚੱਕ੍ਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ), ਬਾਣ (ਤੀਰ), ਸਾਂਗ (ਬਰਛੀ), ਤਬਰ (ਕੁਹਾੜਾ ਜੋ ਪਰਸਰਾਮ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਥਿਆਰ ਹੈ), ਬੰਦੂਕ ਆਦਿ। ਪਹਿਲੇ ਪਾਠ 'ਚ ਸ਼ਸਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਦੇਵੀ 'ਭਗਉਤੀ' ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਉਪਰ ਦੱਸੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੁਹਰਾਏ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਵਿਧੀ ਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਸਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਪੀਰ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨੀ ਹੈ:

ਸਾਂਗ ਸਰੋਹੀ ਸੈਫ ਅਸਿ,

ਤੀਰ ਤੁਪਕ ਤਰਵਾਰਿ।

ਸੱਤ੍ਰਾਂਤਕਿ ਕਵਚਾਂਤਿ ਕਰ,

ਕਰੀਐ ਚੱਛ ਹਮਾਰ। ੧।

ਅਸਿ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਧਾਰਾਧਰੀ,

ਸੈਫ ਸੂਲ ਜਮਦਾਢ।

ਕਵਚਾਂਤਕਿ ਸਤ੍ਰਾਂਤਕਰ,

ਤੇਗ ਤੀਰ ਧਰਬਾਢ। ੨।

ਅਸਿ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਖੰਡੇ ਖੜਗ,

ਤੁਪਕ ਤਬਰ ਅਰੁ ਤੀਰ।

ਸੈਫ ਸਰੋਹੀ ਸੈਹਬੀ,

ਇਹੋ ਹਮਾਰੇ ਪੀਰ। ੩।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋ ਮੂੰਹੀਂ ਬਰਛੀ, ਸਰੋਹੀ (ਰਾਜਸਥਾਨ) ਵਿਚ ਬਣੀ ਤਲਵਾਰ, ਦੋ ਧਾਰੀ ਲੰਬੀ ਤਲਵਾਰ, ਤੀਰ, ਬੰਦੂਕ ਅਤੇ ਤਲਵਾਰ, ਸਤਰੂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ, ਸੰਜੋਇ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਾਡੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਕਰਤਾ। ਕ੍ਰਿਪਾਨ, ਤਿੱਖੀ ਧਾਰ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਤਲਵਾਰ, ਤਿੰਨ ਮੂੰਹੀਂ ਬਰਛੀ (ਤ੍ਰਿਸ਼ੂਲ, ਜੋ ਸ਼ਿਵ ਜੀ, ਦੁਰਗਾ ਅਤੇ ਕਾਲੀ ਆਦਿ ਦਾ ਖਾਸ ਹਥਿਆਰ ਹੈ), ਜਮਰਾਜ ਦੀ ਦਾਤ ਵਰਗੀ ਕਰਦ ਆਦਿ ਫੌਲਾਦੀ ਤਾਰਾਂ ਦੇ ਕਵਚ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਾਲੀ, ਵੈਰੀਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰਨਹਾਰੀ, ਵੱਢਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰ ਤੇਗ ਅਤੇ ਸੈਫ, ਕ੍ਰਿਪਾਨ, ਖੰਡਾ, ਖੜਗ, ਤੁਪਕ, ਕੁਹਾੜਾ (ਪਰਸਰਾਮ ਦਾ), ਅਤੇ ਤੀਰ, ਸੈਫ, ਸਰੋਹੀ, ਸੈਹਬੀ ਇਹ ਸਾਡੇ ਪੀਰ ਹਨ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਸਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਪੀਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਸਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਮੰਨ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਜਪਦੇ ਹਨ ਉਹ ਭਵ-ਸਾਗਰ ਭਾਵ ਸੰਸਾਰ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ:

ਤੀਰ ਤੁਹੀ ਸੈਬੀ ਤੁਹੀ,

ਤੁਹੀ ਤਬਰ ਤਰਵਾਰਿ।

ਨਾਮ ਤਿਹਾਰੇ ਜੋ ਜਪੈ,

ਭਏ ਸਿੰਧੁ ਭਵ ਪਾਰ। ੪।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਦੇ ਸਰੂਪ ਮੰਨ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦਾ ਅਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ:

ਨਾਮ ਨਾਮ ਨ ਜਾਤਿ ਜਾਕਰ

ਰੂਪ ਰੰਗ ਨ ਰੇਖ॥

ਆਦਿ ਪੁਰਖ ਉਦਾਰ ਮੂਰਤਿ

ਅਜੋਨਿ ਆਦਿ ਅਸੇਖ॥

ਦੇਸ ਅਉਰ ਨ ਭੇਸ ਜਾਕਰ

ਰੂਪ ਰੇਖ ਨ ਰਾਗ॥

ਜੰਤੁ ਤੰਤੁ ਦਿਸਾ ਵਿਸਾ

ਹੁਇ ਫੈਲਿਓ ਅਨੁਰਾਗ॥

ਉਸ ਬਾਰੇ ਜਿਹੜਾ, 'ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੈ, ਦਇਆ ਦਾ ਪੁੰਜ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਜਾਤ ਜਾਂ ਜਨਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਹੈ, ਨਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਪਹਿਰਾਵਾ ਹੈ, ਨਾ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਰੂਪ ਹੈ, ਨਾ ਕੋਈ ਆਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਵੈਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਹਰ ਇੱਕ ਵਿਚ, ਹਰ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ, ਪ੍ਰੇਮ-ਪ੍ਰੀਤ ਹੋ ਕੇ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ" ਗੁਰੂ ਇਹ ਕਿਉਂ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਉਸ 'ਸਰਬਕਾਲ' ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਰੂਪ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਪੀਰ ਮੰਨ ਕੇ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਉਂ ਕਹਿਣਗੇ? ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ, "ਜਿਨ ਪਰੇਮ ਕੀਓ ਤਿਨ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਪਾਇਓ" ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਉਹ ਸ਼ਸਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਪੀਰ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਸਿਰਫ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਦੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਹੀਲੇ ਮੁੱਕ ਜਾਣ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਅਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰ, ਪੀਰ, ਅਵਤਾਰ, ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤੇ ਨੂੰ ਧਿਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਸਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨਾ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ, ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਭਗਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 'ਕ੍ਰਿਪਾਨ' ਪੰਜ ਕਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਦੀ ਰਹਿਤ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ 'ਤਲਵਾਰ' ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸਗੋਂ 'ਕ੍ਰਿਪਾਨ' ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਧਾਰਨ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ, ਉਸ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਬਿਨਾ ਵਜ੍ਹਾ ਮਿਆਨ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਸਗੋਂ ਧਰਮ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਉਦੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਹੀਲੇ ਮੁੱਕ ਜਾਣ। ਇਹ ਸਾਖੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪਰਖਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਾਦੂ ਦੀ ਸਮਾਧ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਤੀਰ ਛੱਡਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਹਸਤੀ ਸੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਪੀਰ-ਫਕੀਰ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਨਹੀਂ।

(ਚਲਦਾ...)

ਸਿਆਣਿਆਂ ਦਾ ਕਿਹਾ

(1) ਸਭੇ ਦੁਰਲਭ ਅਤੁੱਲੀਆਂ ਅਤੇ ਅਮੁੱਲੀਆਂ, ਵਸਤਾਂ ਤੇ ਦਾਤਾਂ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਮੁੱਲ ਤਾਰ ਕੇ ਔਖੇ ਸੁਖਾਲੇ ਆਖਰਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਹੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

(2) ਮਰਦ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਰੋਂਦੇ, ਰੋਣਾ ਤਾਂ ਮਰਦਾਂ ਲਈ ਮਿਹਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਮਰਦਾਨਗੀ ਦਾ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ।

(3) ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਕਠੌਰ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਰੂ ਰੀਤੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਨਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਹਾਸਾ ਹੱਸਣਾ ਬੜਾ ਹੀ ਘੱਟ ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਰੋਣਾ ਹੀ ਰੋਣਾ ਆਇਆ ਹੈ।

(4) ਦੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਕਲੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪਹਾੜ ਹੀ ਟੁੱਟ ਪਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦਾ ਲਾਵਾ ਹੀ ਫੁੱਟ ਪਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨਿਘਰ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਆਕਾਸ਼ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਢਹਿ ਪਵੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਮਰਦ ਨਹੀਂ ਰੋਂਦੇ, ਕਦਾਚਿਤ ਨਹੀਂ ਰੋਂਦੇ।

(5) ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੈਰੀ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜ਼ਰ, ਜ਼ੋਰੂ, ਜ਼ਮੀਨ।

(6) ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਇਨਕਲਾਬੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਐਲਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੰਗਰਾਮ ਅਰੰਭ ਹੋਇਆ ਸੀ।

(7) ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਾਜਿਆ ਹੋਇਆ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ੇਰਾਂ ਵਾਂਗ ਪਿਆ ਗੱਜਦਾ ਹੈ।

(8) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਾਕਮ ਗਏ ਅਤੇ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਨੇਤਾ ਆ ਗਏ। ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਛਾ ਗਏ।

(9) ਸਿੱਖੀ ਦੇ 3 ਅਸੂਲ, ਪਰਚਾ ਸ਼ਬਦ ਦਾ, ਦੀਦਾਰ ਖਾਲਸੇ ਦਾ, ਓਟ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ।

(10) ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਸਭੇ ਵਾਇਦੇ ਹੀ ਭੁੱਲ ਗਏ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਫਾਦਾਰ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਲਮ-ਬਰਦਾਰ ਅਤੇ ਵਤਨਾਂ ਦੇ ਜਾਨ ਨਿਸਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁਜ਼ਰਮ ਪੇਸ਼ਾ ਤੇ ਗਦਾਰ ਜਿਹੇ ਕਲੰਕਤ ਉਪਨਾਮ ਦੇਣ 'ਤੇ ਤੁਲ ਗਏ।

(11) ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਮਾਪੇ, ਹੁਸਨ, ਜਵਾਨੀ।

(12) ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੂਰ ਲੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਲਾਲਚ, ਗੁੱਸਾ, ਬਦਚਲਨੀ।

(13) ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਸਦਾ ਯਾਦ ਰੱਖੋ, ਸੱਚਾਈ, ਫਰਜ਼, ਮੌਤ।

(14) ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੁਰਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਚਰਿਤਰ, ਹੁਨਰ, ਅਕਾਲ।

(15) ਤਿੰਨ ਸਭ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸੋਚ, ਹੁਸਨ, ਸੁਭਾਅ।

(16) ਤਿੰਨ ਪਰਦੇ ਯੋਗ ਹਨ, ਭਗਤੀ, ਦੌਲਤ, ਭੋਜਨ।

(17) ਤਿੰਨ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਚੁਗਲੀ, ਚੋਰੀ, ਝੂਠ।

ਚਾੜ੍ਹ'ਤੀ ਬੱਕਰੀ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ, ਬਾਂਦਰ ਤੋਂ ਬੰਦਾ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਨਿਉਲ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਹੀ ਸੁਣੀ ਹੈ? ਪਰ ਜਨਾਬ ਇਹ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ, ਇਥੇ ਗੁੜ ਦਾ ਗੋਬਰ ਆਮ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੀਰਕੈਟ ਨਿਉਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਜਾਨਵਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁਖ ਵਸੋਬਾ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦਾ ਕਾਲਾਹਾਰੀ ਮਾਰੂਥਲ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਨਵਰ 20-25 ਦੇ ਝੁੰਡਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ 12-14 ਸਾਲ ਹੈ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਮੀਰਕੈਟ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਧੁੰਦ ਫਰੇਲਣੀ ਹੈ। ਨਿਚਚਿਤ ਰਹੋ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੱਸਣ ਲੱਗੇ ਮੈਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰਖਦਾ ਹਾਂ। ਪੁਰਾਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਅਰਥ ਦੇਣ ਲੱਗਿਆਂ ਜਾਂ ਅਰਥਾਂ ਲਈ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣਨ ਲੱਗਿਆਂ ਮਨੁੱਖ ਬਹੁਤੀ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਇਹ ਅਕਸਰ ਹੀ ਖੜੇ ਪੈਰ ਦਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਹਰ ਜਣਾ-ਖਣਾ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਮੁਢ ਦੀ ਲੱਖਣਾ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਟਲਦਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨੂੰ ਕੋਸ਼ਕਾਰਾਂ ਨੇ ਲੋਕ-ਨਿਰੁਕਤੀ (Folk-etymology) ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੀਰਕੈਟ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਦੇਖਾਂਗੇ। ਇਸ ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਦੂਰਤਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਸੁਣੋ! ਕਿਸ ਪੰਜਾਬੀ ਨੇ ਸਭਕ ਕੰਢੇ ਸਪੇਰੇ ਦੇ ਮਜਮੇ ਵਿਚ ਸੱਪ ਤੇ ਨਿਉਲੇ ਨੂੰ ਲੜਦਿਆਂ ਨਹੀਂ ਤੱਕਿਆ? ਦੋਹਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਵੈਰ ਬਾਰੇ ਕਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ। ਅਜੇ ਕਲ੍ਹ ਤੱਕ ਯੂਰਪੀ ਲੋਕ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸਪੇਰਿਆਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਿਉਲ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਮੌਂਗੂਜ਼ (mongoose) ਆਖਦੇ ਹਨ। ਪੱਛਮੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਪੁਰਤਗੀਜ਼ਾਂ, ਡੱਚ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ, ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੀ ਦੌਲਤ ਨੂੰ ਹੀ ਲੁੱਟਿਆ ਬਲਕਿ ਸਾਡੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਵੀ ਖੂਬ ਹੱਥ ਫੇਰਿਆ। ਮਰਾਠੀ ਸ਼ਬਦ ਮੈਂਗਸ ਇਸੇ ਲੁੱਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ। ਦਰਾਵੜੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਤੈਲਗੂ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਮੈਂਗਿਸੂ ਤੇ ਕੰਨੜ ਵਿਚ ਮੰਗਸ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਾਵੜੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਸੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਏਥੋਂ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ mangusto ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਾਤ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਪਹੁੰਚਾ ਤਾਂ ਲੋਕ-ਨਿਰੁਕਤੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਾਣੇ ਪਹਿਚਾਣੇ ਸ਼ਬਦ goose ਨਾਲ ਜਾਂ ਜੋੜਿਆ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਬਣ ਗਿਆ mongoose, ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦਾ goose ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ। ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ 'ਹੰਸ'

ਬਾਂਦਰ ਬਣਿਆ ਨਿਉਲ

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ goose ਦਾ ਸੁਜਾਤੀ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਤੇ ਧੱਕੜ ਕੋਸ਼ਕਾਰ ਜੌਨਸਨ ਨੇ

ਸੱਪ ਤੇ ਨਿਉਲਾ

ਆਪਣੇ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਮੌਂਗੂਜ਼ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇਉਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, “ਇਕ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਜਲਮੁਰਗਾ, ਨਾ ਜਾਣੇ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਉਂ ਮੂਰਖਤਾ ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।” ਜਰਮਨ ਮੁਹਾਵਰਾ ਹੈ, ‘Dumme Gans’ ਅਰਥਾਤ ਬੁਧੂ ਹੰਸ। ਮਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਮੂਰਖ ਔਰਤ। ਇਹ ਹੈ ਪੂਰਬ ਤੇ ਪੱਛਮ ਦਾ ਫਰਕ, ਸਾਡੇ ਹੰਸ ਵਿਵੇਕ ਤੇ ਸ਼ਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਜੋ ਦੁਧ ਤੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਮੋਤੀ ਚੁਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਯੂਰਪੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਫਰਾਂਸੀਸੀ, ਪੋਲਿਸ਼, ਸਵੀਡਿਸ਼, ਹੰਗੇਰੀਅਨ, ਰੂਸੀ, ਇਤਾਲਵੀ ਆਦਿ ਵਿਚ ਇਹ ਸਿਧੜਪੁਣੇ ਅਤੇ ਫੂਹੜਪੁਣੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ; ਸਾਡੇ ਉਲੂ ਮੂਰਖਤਾ ਦਾ ਮਜਮੂਆ ਹੈ ਤੇ ਉਧਰ ਸਿਆਣਪ ਦਾ!

...ਮੀਰਕੈਟ ਸ਼ਬਦ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਫਰੀਕਾਨ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਫਰੀਕਾਨ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀ ਇਕ ਭਾਰੋਪੀ

ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 90% ਸ਼ਬਦ ਡੱਚ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਡੱਚਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨੇ ਮੀਰਕੈਟ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਅਫਰੀਕਾਨ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਲਿਆ ਤੇ ਅਫਰੀਕਾਨ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਡੱਚ ਤੋਂ। ਡੱਚ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਮੀਰਕੈਟ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬਾਂਦਰ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਡੱਚ ਰਾਹੀਂ ਆਇਆ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮੀਰਕੈਟ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਬਣਦਾ ਹੈ ਝੀਲ-ਬਿੱਲੀ: ਮੀਰ=ਝੀਲ, ਕੈਟ=ਬਿੱਲੀ। ਪਰ ਖੁਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਝੀਲ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ ਤੇ ਮੀਰ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਹਾਂ ਇਸ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦਿਸਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ mermaid (ਜਲਪਰੀ) ਵਿਚ mer ਦਾ ਅਰਥ ਝੀਲ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਹੀ ਹੈ। ਖੈਰ, ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਾਂਦਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਿਉਲ, ਮੀਰਕੈਟ ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਨਾ ਝੀਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪਿਆਰ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਿੱਲੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲਾਗ-ਦੇਗ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਡੱਚ ਭਾਸ਼ਾ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਮਰਕਟ, ਜੋ ਬਾਂਦਰ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਨਾਂ ਹੈ, ਦੇ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਤੋਂ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਾਇਦ ਅਫਰੀਕਾ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਡੱਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਮਲਾਹ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਡੱਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਭਾਰਤੀ ਬਾਂਦਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਸਨ ਪਰ ਡੱਚ

ਆਬਾਦਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਗਲਤ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਇਸ ਮਤ ਵਿਚ ਸੱਚਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਡੱਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਤਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਹੋਈ ਜਦਕਿ ਬਾਂਦਰ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਮੀਰਕੈਟ ਸ਼ਬਦ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਜਰਮੈਨਿਕ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ (ਡੱਚ, ਜਰਮਨ ਆਦਿ) ਵਿਚ ਚੌਥਵੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਢੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨੀ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਮਰਕਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾ ਨਹੀਂ ਸਕੇ। ਕੀ ਏਨੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਯੂਰਪ ਨਾਲ ਜਹਾਜ਼ੀ ਰਾਬਤਾ ਸੀ? ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸ਼ਬਦ-ਖੋਜੀ ਹੈਨਰੀ ਬਰੈਡਲੇ ਦੀ ਇਕ ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਲਿਖਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ,

“ਤੇਰੂਵੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਹੀ ਜਰਮਨ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਬਾਂਦਰ ਇਕ ਅਨੋਖੇ ਸ਼ਬਦ ‘ਮੀਰਕਾਟਜ਼ੇ’ ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ

ਬਣਦਾ ਹੈ ‘ਸਮੁੰਦਰੀ ਬਿੱਲੀ’। ਡੱਚ ਤੇ ਹੋਰ ਨਿਮਨ ਜਰਮਨ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਮੀਰਕੈਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਿੰਨਾ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ ਪਰ ਜਰਮਨ ਨਿਰੁਕਤਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦੇਸੀ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਦਸਦੇ ਹੋਏ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਜਾਨਵਰ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਬਿੱਲੀ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਪਾਰੋਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਜੋਗ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਵਿਚ ਬਾਂਦਰ ਲਈ ਮਰਕਟ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸੰਜੋਗੀ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਮੀਰਕਾਟਜ਼ੇ ਇਕ ਲੋਕ-ਨਿਰੁਕਤੀ ਨਾਲ ਘੜਿਆ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਵਿਗਤੇ ਰੂਪ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ। ਕੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਗਿਆਤ ਰਸਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਬਦ 1300 ਸੰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ?”

ਸਾਡੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮਰਕਟ ਬਾਂਦਰ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਆਮ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਦਾ ਦੋਹਾ ਹੈ:

ਮਰਕਟ ਮੁਸਟੀ ਅਨਾਜ ਕੀ

ਮਨ ਬਉਰਾ ਰੇ ਲੀਨੀ ਹਾਥ ਪਸਾਰ॥

ਛੂਟਨ ਕੇ ਸਹਸਾ ਪਰਿਆ

ਮਨ ਬਉਰਾ ਰੇ ਨਾਚਿਉ ਘਰ ਘਰ ਬਾਰਿ॥

ਹੇ ਮੇਰੇ ਕਮਲੇ ਮਨ, ਬਾਂਦਰ ਨੇ ਅਨਾਜ ਦੀ ਮੁੱਠੀ ਤਾਂ ਭਰ ਲਈ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਡਰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੈਦ ‘ਚੋਂ ਕਿਵੇਂ ਨਿਕਲੇ। ਇਸ ਲਈ ਘਰ ਘਰ ਨਚਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਬਾਂਦਰ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਮਰਕਟ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਘੜਿਆ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ otter ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਦਬਿਲਾਉ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ: ਉਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਾਣੀ, ਤੇ ਬਿਲਾਉ ਤਾਂ ਬਿੱਲਾ ਹੀ ਹੈ। ਸਮੁੰਦਰ (ਸਮੁੰਦਰ=ਸਮ+ਉਦਰ) ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਏਹੀ ਉਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਉਦਰ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ otter ਸੁਜਾਤੀ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਕਰਨੀ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਬਿਲਾਉ ਲਾਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਨੀਕ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਦਬਿਲਾਉ ਦਾ ਬਿਲਾ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ।

ਹੁਣ ਉਦਬਿਲਾਵ ਜਿਹੀਆਂ ਉਲ-ਜਲੂਲ ਗੱਲਾਂ ਛੱਡ ਕੇ, ਆਪਾਂ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਅਗਲਾ ਕਾਂਡ ਛੂਹਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਮਰਕਟ ਤੋਂ ਚੱਲੇ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਮਰਕਟ ਦੇ ਦੋ ਮਾਇਨੇ ਹਨ। ਇਕ ਬਾਂਦਰ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਨਜਿੱਠ ਹੀ ਲਿਆ, ਦੂਜਾ ਹੈ ਮਕੜੀ। ਭੇਤ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮਕੜੀ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਹੀ ਮਰਕਟ ਤੋਂ ਹੈ ਤੇ ਕੀੜਾ-

ਸ਼ਬਦ ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-454-4958

ਮਕੌੜਾ ਸਮਾਸ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਮਕੌੜਾ ਵੀ ਇਸੇ ਤੋਂ। ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਨਿੱਕੇ ਤੇ ਨਿਗੁਣੇ ਜਿਹੇ ਜਾਨਵਰ ਮਕੜੀ ਦਾ ਬਾਂਦਰ ਨਾਲ ਕੀ ਸਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਦੋਹਾਂ ਲਈ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਇਕ ਹੀ ਨਾਂ ਧਰ ਦਿੱਤਾ? ਨੀਝ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਿਚ ਸਾਂਝ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਹੈ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਅੰਗ ਬੜੇ ਲੰਬੇ ਲੰਬੇ ਬੇਡੌਲ ਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਛੱਤਪੋ ਤੇ ਟਪੂਸੀਆਂ ਮਾਰਨੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਗ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਕਸਤ ਹੋ ਗਏ।

ਦੁਜੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮਕੜੀ ਦਾ ਜਾਲਾ ਵਿਛਾਇਆ ਦੇਖੋ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੂਛ ਤੇ ਲੱਤਾਂ ਸਮੇਤ ਦਰਖਤ ਨਾਲ ਚੁੰਬਤਿਆਂ ਬਾਂਦਰ ਦੇਖੋ ਤਾਂ ਦੋਨਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਸਮਰੂਪਤਾ ਸਮਝ ਆ ਜਾਵੇਗੀ। ਮਕੜੀ ਤੇ ਬਾਂਦਰ ਦੀ ਸਾਂਝ ਏਥੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਮੈਕਸੀਕੋ ਤੋਂ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਤੀਕਰ ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਕ ਬਾਂਦਰ ਦੀ ਕਿਸਮ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਕੜ-ਬਾਂਦਰ (spider monkey) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਕੜ-ਬਾਂਦਰ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ, ਬਾਹਵਾਂ ਤੇ ਪੂਛ ਆਪਣੇ ਕਦ ਕਾਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਲੰਬੇ ਚੌੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਾਂ ਮਿਲਿਆ। ਜ਼ਿੰਬਾਬਵੇ ਦੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸੂਰਜੀ ਫਰਿਸ਼ਤਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਬਖਿਆਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਿਉਂ ਹੈ?

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ

ਵੇਖਿਆ ਹੋਣੈ ਕਿ ਜਿਉਂਦੀ ਮੱਛੀ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਹਿਣ ਦੇ ਉਲਟ ਚਲਦੀ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਮਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਮੱਛੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਵਹਿ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਜੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ 'ਉਤਰ ਕਾਟੋ ਮੈਂ ਚੜ੍ਹਾਂ' ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਹੀ ਬਣੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਢਾਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਇਹ ਆਮ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟਰਮ ਪੂਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਯਾਨਿ ਕਿ ਨੀਲੀਆਂ ਤੇ ਚਿੱਟੀਆਂ ਦੇ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਜਿੰਨੇ ਘੁਟਾਲੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਲੀਡਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਰੌਲੇ ਪਏ ਹਨ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੱਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਲੁੱਟਣ ਲਈ ਆਣ ਬੈਠਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜਾ ਲੁੱਟ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਮੈਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇਕ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਦਿਲਚਸਪ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ 'ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਕਾਹਲੀ ਪਈ ਹੋਈ ਐ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਘੜੀ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਪੰਜਾਬ ਸਾਂਭ ਲੈਣ' ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕਿਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਓਬਾਮਾ ਆਉਣ ਲੱਗਾ? ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਤੀਜਾ ਬਦਲ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਹੀ 'ਬੱਦਲ' ਨੇ। ਬਸਪਾ ਦਾ ਬੜੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਟਾਇਰ ਪੰਚਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਏ ਦਾ ਇਕ ਵੀ ਤੀਰ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ। ਜੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸੁਚੇਤ

ਤੇ ਸੁਹਿਰਦ ਪੰਜਾਬੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਉਠ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਵਗਦੀਆਂ ਪੌਣਾਂ ਰੁਕਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਮੰਨ ਇਹ ਵੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਵਿਰਾਸਤ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬਾਦਲਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ

ਲਗਦੈ, ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਭੱਠਲ ਤੇ ਅਮਰਿੰਦਰ ਦਾ। ਖੈਰ! ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਭਾਵੇਂ ਲਾਗ-ਦੇਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ, ਤੇੜੇ ਤੋਂ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਜਿਹੜੇ ਕੱਲ੍ਹ ਮੱਝਾਂ-ਗਾਵਾਂ ਵੇਚਦੇ ਸੀ, ਕੱਲ੍ਹ ਏਜੰਟਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕੇ ਖਾ ਕੇ ਇਟਲੀ ਦੇ ਸੂਰ ਫਾਰਮਾਂ 'ਚ ਕੰਮ

ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਨੇੜੇ ਲੇਖਕ ਨਾਲ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਤੇਜਾ ਰੁਹੇਲਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਭਿੜ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦਿਆਂ

ਕਰਦੇ ਸੀ; ਅੱਜ ਮੰਤਰੀ-ਵਿਧਾਇਕ ਬਣ ਕੇ ਮੌਜਾਂ ਲੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਤਾਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਚ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਹਦੇ 'ਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਮੰਤਰੀ-ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁੱਤ-ਭਤੀਜਿਆਂ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹਨ।

ਕਈ ਸਾਲ ਹੋਏ ਮੈਂ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਸਾਂ। ਗਰਮੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਅੱਗ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਬੱਸ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਆਉਂਦੀ।

ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਕੂਮਤ ਕਰ ਰਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਆਏ ਹਨ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਮਨ 'ਚ ਇਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਸੱਚ ਮੈਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੈਠਿਆ, ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਬੁੱਢੀ ਗੋਰੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਧੁਰ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੋਂ ਆਇਆ ਇਹ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਗਲਾਸ ਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਮੋਟਾ ਬੰਦਾ ਬਾਅਦ 'ਚ ਅਤੇ ਉਹਦਾ ਫਿੱਛ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਇਵੇਂ ਅਸੀਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਗਏ, ਗੋਰੀ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਈ। ਬਾਹਰ ਘੰਟਾ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਕਿਹਾ, 'ਮਿਲਾਓ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ' ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਲਿਆਏ ਸਾਂ। ਸਾਹਿਬ ਗੋਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਵਿਹਲੇ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਹੀ ਨਾ। ਮੈਂ 'ਥੂ' ਕਹਿ ਕੇ ਚਲੇ ਗਿਆ।

ਅਗਨਬਾਣ

ਇਵੇਂ ਦੁਜੀ ਪਾਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਦੱਸਦਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸਕੂਲੇ ਪੁਲਿਸ ਰਾਹੀਂ ਵਾਲਿਰਲੈਸ ਸੰਦੇਸ਼ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਅਪਾਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ। ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਮਾਰਚ ਦੀ ਇਕੀ ਤਾਰੀਖ। ਕਹਾਣੀ ਕੀ ਸੀ ਕਿ ਸੱਤਰ ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ ਖਰਚਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਕੱਤੀ ਨੂੰ ਪੈਸਾ ਲੈਪਸ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਫਰਮਾਨ ਹੋਇਆ ਕਿ ਤੂੰ ਮੇਲੇ-ਮੂਲੇ ਲਾਉਨੈ, ਜਾਅਲੀ ਬਿੱਲ ਬਣਾ, ਲਾ ਬਿਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ। ਦਸ ਤੇਰਾ ਤੇ ਸੱਠ ਮੇਰਾ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਬੱਪੜ ਮਾਰਿਆ, ਨਾ ਖਾਧਾ ਤੇ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਤੋਂ ਕੁੱਟ ਨੂੰ ਖਾ ਹੋਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਟਰਮ ਹੁਣ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਨਾਂਹ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਸਾਹਿਬ ਪੈਸਾ ਪੰਜ ਕੁ ਲੱਖ ਦੇ ਕੇ ਹੀ ਡਕਾਰ ਗਏ ਸਨ।

ਮੇਰਾ ਇਕ ਮਿੱਤਰ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਇਕ ਖਾਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਰਿਹਾ। ਉਹਨੂੰ ਮੈਂ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਅ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਏਨੇ ਕੀਮਤੀ ਥਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕਿਵੇਂ? ਜੁਆਬ ਸੀ-ਦਸ ਕਰੋੜ 'ਚ ਪੰਜ ਸਾਲ। ਫਿਰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਦਸ ਕਰੋੜ ਉਪਰ ਹੀ ਦੇਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ ਵੇਖੋ। ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਦਸ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤੇ ਪੰਜ ਤੋਂ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਹਰ ਇਕ ਪਿੰਡੇ ਲੈਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਬੰਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀਆਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਆਪੇ ਹੀ ਕਰ ਲਿੰਦ।

ਸੁਣਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਆਏ ਹਾਂ ਕਿ ਚੇਤ ਦੇ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਪੁਸਤਕ ‘ਗੱਲੀਂ ਬਾਤੀਂ’ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ

ਪੁਸਤਕ ਚਰਚਾ

ਪ੍ਰਿ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ

ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰੇ ਦੀ ਲਿਖੀ ‘ਗੱਲੀਂ ਬਾਤੀਂ’ ਸਾਧਾਰਨ ਪੁਸਤਕ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਦਾ ਸਿਰਜਿਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਰੰਗਮੰਚ ਦਾ ਮਾਡਰਨ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ। ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਆਇਓ ਮੈਂ ਇਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਰਫ਼ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਓ। ਜਦੋਂ ਜਾਗ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕੋਈ ਪੈਰਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਕਾਂਡ ਪੜ੍ਹਨ ਬੈਠ ਜਾਨਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਸੁੱਝ ਜਾਂਦੈ ਜੋ ਮੇਰੇ ਲਿਖਣ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦੈ। ਇਹਦੇ ‘ਚ ਬੇਅੰਤ ਮਸਾਲਾ ਭਰਿਆ ਪਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਨਿਬੰਧ, ਕਥਾ ਕਹਾਣੀ, ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ, ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ, ਜੀਵਨੀ, ਗੀਤਕਾਰੀ ਤੇ ਅਟੱਲ ਕਥਨਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਸ਼ ਮੌਜੂਦ ਨੇ। ਸਮਝੋ ਕੁੱਝੇ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰ ਐ।

ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਦਾ ਕਾਇਲ ਸਾਂ। ਫਿਰ ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ ਦੀ ‘ਸੁਰਮੇ ਵਾਲੀ ਅੱਖ’ ਨੇ ਪੱਟਿਆ ਤੇ ਮੈਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਪਿਛੋਂ ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਦਾ ਨਖਰਾ ਮਾਰ ਗਿਆ। ਉਹਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਫਿਕਰੇ ਸਦੀਵੀ ਸਚਾਈਆਂ ਬਣ ਗਏ। ਹੁਣ ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹੀਏ? ਇਹ ਤਾਂ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਜਾਦੀ ਵਾਂਗ ਲੋਕੋਂ ਈ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ‘ਗੱਲੀਂ ਬਾਤੀਂ’ ਦਿਲ ‘ਚ ਲਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਲਿਹਾਰੇ ਹਾਂ ਇਹਦੀ ਵਾਰਤਕ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ! ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਨੂੰ ਚੈਲੰਜ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਰ ਲਓ ਮੁਕਾਬਲਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ। ਭੋਰਾ ਸਾਡੇ ਵਾਰਤਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਦਾ ਐਸਾ ਖਿਡਾਰੀ ਹੈ ਜੀਹਨੇ ਖੁੱਭੀਆਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਹਦੀ ਵਾਰਤਕ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੀਓਂ ਘੇਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਬਿਠਾਈ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ ਸਾਡੇ ਮਗਰੋਂ ਲਿਖਣ ਲੱਗਾ ਪਰ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਗਿਐ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਸ਼ੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਦਾ ਅਫ਼ਲਾਤੂਨ ਕਿਹਾ ਜਾ

ਸਕਦੈ। ਉਹ ਪੈਂਤੀ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਤੇ ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲਿਖਦਾ ਆ ਰਿਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਆਰਟੀਕਲ ਛਪ ਚੁੱਕੇ ਨੇ। ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਬਾਂਈਂ ਛਪਦੇ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਵੈਬਸਾਈਟਾਂ ਉਤੇ ਛਪਦਾ ਉਹਦਾ ਕਾਲਮ ‘ਗੱਲੀਂ ਬਾਤੀਂ’ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਲਾਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹੈ। ਇਸ ਕਾਲਮ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ

ਬਰੀਕਿਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬੋਲ ਸਰਵਰਕ ਉਤੇ ਅਤੇ ਸਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ ਤੇ ਗੁਰਭਜਨ ਗਿੱਲ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਮੁਖ ਬੰਦ ਵਜੋਂ ਛਪੇ ਹਨ। ਸਮਸ਼ੇਰ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ‘ਕਮਾਲ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਸਾਡੇ ਯਾਰ ਦੀ’ ਤੇ ਗੁਰਭਜਨ ਨੇ ‘ਇਸ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ, ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਸਿੰਗਾਰਨ ਲਈ ਵਕਤ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਜੋਂ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ’ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਪੁਸਤਕ ਵਿਚਲੇ ਉਹਦੇ ਆਰਟੀਕਲਾਂ ਦੇ

ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ, ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ, ਪ੍ਰਿ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗਾਇਕ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਪੰਡੀ

ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵੱਡਾਅਕਾਰੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਰੰਗੀਨ ਚਿੱਤਰਾਂ ਤੇ ਨਰੋਈ ਨਸਵਾਰੀ ਜਿਲਦ ਵਾਲੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ 520 ਪੰਨੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ 990 ਰੁਪਏ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ 50 ਡਾਲਰ ਹੈ।

ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਵੱਡਾ ਆਕਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਐ। ਸੰਭਵ ਹੈ, ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਵੀ ਛਪੇ। ਇਹਦੇ ‘ਚ ਸੌ ਕੁ ਆਰਟੀਕਲ ਪਰੋਏ ਹਨ। ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਟਾਈਟਲ ਆਰਟਿਸਟ ਸੁਖਵੰਤ ਤੇ ਆਰਟੀਕਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਚਿੱਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ ਉਲੀਕੇ ਹਨ। ਦੇਵ

ਸਿਰਲੇਖ ਬਦੋਬਦੀ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਦੇ ਹਨ—ਜਿੰਦ ਮਾਹੀ ਜੇ ਚੱਲਿਓ ਲੁਧਿਆਣੇ, ਬਾਜ਼ੀ ਲੈ ਗਏ ਕੁੱਤੇ, ਮੌਤ-ਮੌਤ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰ ਨੀ, ਜਦ ਪਹਿਲੀ ਲਾਵ ਪੜ੍ਹੀ, ਪੂਰਨਾ ਅੱਖੀਆਂ ਚ ਰੱਬ ਵੱਸਦਾ ਕੋਈ ਦੂਰ ਨਾ, ਨਾ ਮਾਰ ਜ਼ਾਲਮਾ ਵੇ, ਚੁੰਘੀ ਬੱਕਰੀ ਬਣਾ ‘ਤਾ ਡਾਕਾ ਅਤੇ ਮੱਛਰਦਾਨੀ ਲੈ ਦੇ ਵੇ ਮੱਛਰ ਨੇ ਖਾ ਲੀ ਤੋਤ ਕੇ ਭਲਾ ਕੌਣ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੇਗਾ। ਭੋਰੇ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਸੱਥਾਂ, ਬੋਹੜਾਂ ਤੇ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਰੌਣਕ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਾਈਕਲ ਜੈਕਸਨ ਤੇ ਮੈਡੋਨਾ ਤਕ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਮਾਂਵਾਂ-ਧੀਆਂ ਤੇ ਭੈਣਾਂ-ਭਰਜਾਈਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਪਰਦੇਸੀਆਂ

ਨਾਲ ਨਿਹੰ ਨਾ ਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਪੁਕਾਰਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਰੰਗੀਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਸੋਧਾਂ ਵੀ ਹਨ, ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਵੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਤੈਰਾਂ ਦਾ ਲੁਕਾ-ਛੁਪਾ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਪਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਇੰਜ ਲੱਗਦੈ ਜਿਵੇਂ ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ ਜਿੰਨਾ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ, ਧਰਤੀ ਹੇਠ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੋਵੇ। ਪਤੰਦਰ ਨੂੰ ਗੱਲਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਥੋਂ ਅਹੁੜਦੀਐ? ਹਰ ਕਾਂਡ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਐਸਾ ਮੁਖਬੰਦ ਲਿਖਦੈ ਕਿ ਪਾਠਕ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਮੱਲੋਮੱਲੀ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਜਾਂਦੈ। ਮਿਸਾਲ ਵੇਖੋ, “ਜੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਉਲਝ ਸਕਦੈ, ਜੇ ਪਿਓ ਧੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੈ, ਜੇ ਪੁੱਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਮਾਂ ਦੀ ਧੌਣ ਵੱਢ ਸਕਦੈ, ਭਗਵੇਂ ਕਪੜੇ ਪਾ ਕੇ ਸਾਧ ਚੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਰੰਗਰਲੀਆਂ ਮਨਾ ਸਕਦੈ, ਮਰਦ ਆਪਣੀ ਬੀਵੀ ਦੇਸਤਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੈ, ਔਰਤ ਔਰਤ ਨਾਲ ਤੇ ਮਰਦ ਮਰਦ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਸਕਦੈ, ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਬੱਚੀ ਦੇ ਬੱਚਾ ਹੋ ਸਕਦੈ ਤੇ ਅੱਸੀ ਸਾਲ ਦਾ ਬੁੱਢਾ ਪੰਜਾਗਵਾਂ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਸਕਦੈ ਤਾਂ ਸੱਚ ਮੰਨਿਓ ਇਓ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੈ।”

ਫਿਰ ਇਓ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਭਲਾ ਕੌਣ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੇ ਸੁਣੇਗਾ? ਭੋਰਾ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ ਦੇ ਪਲਾਟ ਵਿਚ ਗੁੰਦ ਕੇ ਕਮਾਲ ਦੀ ਕਲਾ ਕੌਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਬਹੁਪੱਖੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ, ਰੌਚਿਕਤਾ ਹੈ, ਉਤਸੁਕਤਾ ਤੇ ਚਕਾਚੌਧ ਹੈ। ਮੁਹਾਵਰੇ ਹਨ, ਕਹਾਵਤਾਂ ਹਨ, ਕਾਵਿ-ਸਤਰਾਂ ਤੇ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਬੋਲ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਅਲੰਕਾਰ ਵੀ ਵਰਤੇ ਹਨ ਤੇ ਰੰਗਾਂ-ਰਸਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਵਾਰਤਾ ਰੰਗੀਲੀ ਤੇ ਰਸੀਲੀ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਪੰਜੇ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੇ ਰਸ ਨਾਲ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਮਾਲਾਮਾਲ ਹੈ।

ਕੁਝ ਲਿਖਣ ਲਈ ਅੱਜ ਮੈਂ ਵਾਕ ਲਿਆ ਤਾਂ ‘ਬਾਜ਼ੀ ਲੈ ਗਏ ਕੁੱਤੇ’ ਵਾਲਾ ਪੰਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ। ਲਿਖਿਆ ਸੀ—ਮਨ ਖੁਸ਼ ਉਦੋਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸਗੋਂ ਮਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਜਾਨਵਰ ਹੱਸ ਭਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਪਰ ਉਹ ਚਿੰਤਾ-ਮੁਕਤ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਵਧੀਕੀ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਜਾਗ ਕੇ, ਚੌਕੀਦਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਕੁੱਤਾ ਘੁੱਕ ਸੌਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਬੇਫ਼ਿਕਰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਮੁਕਾਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਵਾਕ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਾਂਡ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ

ਬਹਾਲ ਲਿਆ। ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਕਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਨੌਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸੂਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਐਲਫਰੇਡ ਨੋਬੈਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਰਿੱਛ ਵਰਗੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਚੂਹੇ ਜਿੱਡੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਕਥਾ ਸੂਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਹੱਥ ਦੀ ਤਲੀ ‘ਤੇ ਟਿਕਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੁੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮੁਹਾਵਰੇ: ਸਾਲਾ ਕੁੱਤੇ ਵਾਂਗ ਭੌਂਕਦੈ, ਕੁੱਤੇ ਦਾ ਵੱਢਿਆ ਹੋਇਐ, ਬੰਦਾ ਬੜਾ ਕੁੱਤਾ, ਕੁੱਤੇ ਵਾਂਗ ਪੁੰਛ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦਾ, ਕੁੱਤੇ ਦਾ ਪੁੱਤ, ਕੁੱਤੇ ਵਾਂਗ ਜੀਭ ਲਮਕਦੀ, ਗਿਣਾ ਕੇ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦ ਦੇ ਨਾਵਲ ‘ਕੁੱਤਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸਰਦਾਰ’ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ, ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ, ਖਾਧ-ਖੁਰਾਕ, ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ, ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਤੇ ਵੱਢ ਖਾਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁੰਘਣ ਸ਼ਕਤੀ ਇੰਜ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ, “ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਅੱਖ ਨਾਲੋਂ ਨੱਕ ਉਤੇ ਵਧੇਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਸੁੰਘਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਰੱਖੋ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਲ ਵੇਖ ਕੇ ਭੌਂਕੇਗਾ ਨਹੀਂ। ਉਹਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਇਹ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਕੁੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਨੱਕ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਧੋਖਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਚਿਹਰਾ ਬਦਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੁੱਤੇ ਕੋਲ ਜਾਓ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੁੰਘਣ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਝੱਟ ਪਹਿਚਾਣ ਲਵੇਗਾ। ਬਿੱਲੀ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਉਸ ਥਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਉਹ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਚੋਰੀ ਦੀ ਆਦਤ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੁੱਤੇ ਦਾ ਸਥਾਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਇਨਸਾਨ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ...”

ਭੋਰਾ ਗੰਭੀਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹਾਸ ਵਿਅੰਗ ਕਰਨੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਟਲਦਾ, “ਅਵਾਰਾ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਭੇਡਾਂ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਧਰ ਨੂੰ ਇਕ ਤੁਰਦਾ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਉਸੇ ਮਗਰ ਹੋ ਤੁਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਲਹਿਜੇ ‘ਚ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦੈ: ਇਕ ਕੁੱਤਾ ਤੁਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਰਾਹ ‘ਚ ਇਕ ਹੋਰ ਕੁੱਤਾ ਟੱਕਰ ਗਿਆ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਕਿਧਰ ਮਹਾਰਾਜ? ਪੁੱਛ ਨਾ, ਆ ਜਾ ਮਗਰੇ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਦੋ ਹੋਰ, ਚਾਰ ਹੋਰ ਕੁੱਤੇ ਰਲਦੇ ਗਏ ਤੇ ਲੰਮੀ ਲਾਈਨ ਬਣ ਗਈ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਗਰ ਰਲਣ ਵਾਲਾ ਕੁੱਤਾ ਕੁਝ ਸਿਆਣਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਮੂਹਰਲੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ‘ਭਰਾਵਾ ਚੱਲੇ ਕਿਥੇ ਓ?’ ‘ਪਤਾ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਅਗਲੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾਂ।’ ਗੱਲ ਸਭ ਤੋਂ ਮੂਹਰਲੇ ਕੁੱਤੇ ਤਕ ਪੁੱਜ ਗਈ, ‘ਭਰਾਵਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿਥੇ ਐ?’ ਪਿੱਛੇ ਤਾਂ ਵੇਖ ਤੇਰੇ ਮਗਰ ਕਿੱਡੀ ਲਾਈਨ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਐ।’

ਆਗੂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੁਣੋ, “ਜਾਣਾ ਕਿਤੇ ਨਾਨਕਿਆਂ ਨੂੰ ਏ। ਔਹ ਬਿਜਲੀ ਵਾਲਾ ਖੰਭਾ ਖਿੱਚੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਜਿਥੇ ਗੱਡਣਗੇ ਆਪਾਂ ਪਿਸ਼ਾਬ ਕਰ ਕੇ ਆਉਣਾ।”

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਿਉਂ ਹੈ?

ਮਹਿਲ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ, ਪਰ ਰੇਤ ਨਾਲ ਮਹਿਲ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਨੇੜੇ ਸਤਲੁਜ ਸੁੰਗਤ ਕੇ ‘ਕੱਠਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰੇਤ ਦੇ ਪਹਾੜ ਬਣੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨਿਜ਼ਾਮ ਹੇਠ ਜਬਰੀ ਹਜ਼ਾਰ ਕੁ ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਕਿਲਾ ਲੈ ਕੇ, ਸੁਪਰੀਮ ਦੇ ਰੇਤਾ ਚੁੱਕਣ ‘ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅੱਠ-ਨੌ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਟਰੱਕ ਤੇ ਪੰਜ-ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਟਰਾਲੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਨੇੜਿਓਂ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਸਾਰਾ-ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਚੁਕਵਾਉਂਦਿਆਂ ਦੇਖੇ

ਹਨ। ਦਿਨ ਭਰ ‘ਚ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਟਰੱਕ ਤੇ ਟਰਾਲੀਆਂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ‘ਇੰਜ ਨਾ ਕਰ’ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵਿਚ ਵੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿਚ, ਜਦੋਂ ਤੀਕਰ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਪੈਸਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਗਵੰਤ ਨੂੰ ਮੈਂ ਜਿੰਨਾ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਪਿਛਲੇ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਹਦੀ ਕਾਮੇਡੀ ‘ਚ ਸਾਰਾ ਹਮਲਾ ਹਾਸਿਆਂ ਹੇਠ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ‘ਤੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਤੁਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, 18 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਟੋਪ ‘ਕੁਲਫੀ ਗਰਮਾ-ਗਰਮ’ ਸੁਣ ਕੇ ਤਾਂ ਵੇਖੋ, ਉਹ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ; ਅੱਜ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਸਿਆਸੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੈਰ ਧਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਨਾ ਨਾਨਕਾ ਤੇ ਤੇਜਾ ਰੁਹੇਲਾ (ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਨੇੜੇ) ਦਰਜਨਾਂ ਕੈਂਸਰ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚੀਕ ਸੁਣੀ ਹੈ, ਦਰਦ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਜਿਥੋਂ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਉਪ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਕੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਗੀਦ ਪੀ ਰਹੇ, ਨਰਕ ਜੀਅ ਰਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਤਾਂ ਵੇਖੋ; ਦੁਹਾਈਆਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ‘ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਾਥੋਂ ਦੇ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਉਹਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿਓ।’ ਤੁਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਵੋਗੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਖੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਪ ਚੋਣਾਂ ‘ਚ ਦਾਰੂ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਪੇਟੀਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਸੁਖਬੀਰ ਜੀ ਮੁੜ ਕੇ ਬਹੁਤੇ ਨਹੀਂ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਅਚੇਤ ਨਹੀਂ, ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਕੇ ਅੱਗੇ ਆਇਆ ਹੈ।

ਲੋਕ ‘ਪੀਪਲ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ’ ਜਾਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਵੱਲ ਭੱਜੇ ਕਿਉਂ ਆ ਰਹੇ ਹਨ? ਇਸ ਕਰਕੇ ਘੱਟ ਕਿ ਉਹ ਬਾਦਲਾਂ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਿ ਅੱਖ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ ਹੈ; ਤੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਣ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਵਰਗਾ ਪੰਜਾਬ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਹੁਣ ਨਾ ਬਣਿਆ, ਫਿਰ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ।

ਖਟਕਤ ਕਲਾਂ ਵਿਚਲੀ ਭਗਵੰਤ ਦੀ ਭਾਵੁਕ ਅਪੀਲ ਭਰਪੂਰ ਦਲੀਲ ਵਾਲੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਹਸਾਉਣ ਵਾਲਾ ਭਗਵੰਤ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਆਹ ਸੀ। ਉਹ ਲੀਡਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਹੀ ਉਹਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ

ਖੋਖਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਹੀ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਅਸਲ ਪੰਜਾਬ ਬਣਨ ਵੱਲ ਮੋੜ ਕੱਟ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਵੱਲ ਨੂੰ ਉਪਰੋਬਲੀ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਹਨ ਤਾਂ ਲਗਦਾ ਨਹੀਂ ਸੁਭ ਸੁਗਨ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਸੰਤ ਵੀ ਦਾਅ-ਪੇਚ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਣ, ਉਥੇ ਜਾਗਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕਮਾਲ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਸਾਡੇ ਯਾਰ ਦੀ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸਿਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੈਰਾਂ ਤਕ ਜਾਣਦਾ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਵੀ। ਮੈਂ ਹੱਥ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਆਖਦਾਂ ਕਿ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ ਨੂੰ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾਂ, ਮੈਂ ਜਾਣਦਾਂ। ਹਾਂ, ਮੈਂ ਜਾਣਦਾਂ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਕਰਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਦੁਹਰਾਓ ਦਿਸ ਰਿਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਦੁਹਰਾਓ ਦੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਅਰਥ ਨੇ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਛਪਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਨਾ ਪੜ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇੰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਖ ਸਕਣਾ ਪਰ ਮੇਰੀ ਇਹ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਖਰੜਾ ਮੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਅਤੇ ਇੰਜ ਮੈਂ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਾਣ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਸਾਡੀ ਦੋਸਤੀ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਕਰੂਰਾ ਰਲਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਮੇਲਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕੀ ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ। ਉਹ ਵੀ ਗੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ। ਗਾਇਕੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਦੇਖੇ ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ। ਗੱਲ ਕੀ, ਭੋਰੇ ਵਿਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਇੰਜ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰਾ ਹੀ ਪਸਾਰਾ ਹੈ। ਦਰਦ ਉਹਨੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੰਢਾਏ ਨੇ ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਪਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦਰਦਾਂ ਨੂੰ ਪਲੋਸ ਕੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਹੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਭੋਰਾ ਅੰਦਰੋਂ ਬਹੁਤ ਸੂਖਮ ਤੇ

ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਉਹਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਵਾਂਗ ‘ਚੁੱਪ ਦੀ ਵਾਜ’ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਵਾਂਗ ‘ਹਰ ਕੋਨ ਤੋਂ ਵੇਖਣ ਲਈ ਤਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਰੇਤ’ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਰਗੇ ਲੇਖ ਨੇ ਅਤੇ ਲੇਖਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਉਹ ‘ਨਵਾਂ ਲੈ ਲਿਆ ਟਰੱਕ ਗੁਰਜੰਟ ਨੇ’ ਰਾਹੀਂ ਸੈਰ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਅਸ਼-ਅਸ਼ ਕਰ ਉਠਦਾ। ‘ਰਾਖੇ ਹੁੰਦੇ ਇੰਜ਼ਤਾਂ ਦੇ’ ਵਿਚ ਜਿਸਮਫ਼ਰੋਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਤਹਿਆਂ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੋਇਆ ਵੱਖਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੱਥਾਂ, ਬੋਹੜਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਭੋਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖੁਰ ਰਹੇ ਪੇਂਡੂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਦਰਦ ਦੀ ਪੀੜ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਦਰਦਾਂ ਦਾ ਸਿਖਰ ਉਦੋਂ ਦਿਸਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ‘ਮਾਂ ਤੂੰ ਕਿਤੇ ਉਦਾਸ ਤਾਂ ਨਹੀਂ’ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ। ਬਰਮਾ ਦੇ ਪੋਟਾਂਗ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਨੋਖੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਉਹ ਭਰਪੂਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਧੌਣਾਂ ਲੰਮੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੰਜ ਗਲੇ ਨੂੰ ਸਪਰਿੰਗ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ‘ਤੂੰ ਕੀ ਬਾਣੇਦਾਰ...’ ਲੇਖ ਰਾਹੀਂ ਪੁਲੀਸ ਤਸੱਦਦ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ। ਜੱਸੋਵਾਲ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦਾ ਲੇਖ ਉਤਮ ਵਾਰਤਕ ਕਲਾ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਹੈ। ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਤੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਮਾਲ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਸੱਪਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ

ਉਪਰ ਵੀ ਭਰਪੂਰ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਇੰਨੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਇਸ ਇਕੋ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ‘ਸ਼ਾਬਾਸ਼ੋ’ ਅਤੇ ‘ਦਾਦ’ ਸ਼ਬਦ ਛੋਟੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਕਿਤਾਬ, ਮੈਂ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਪੁਸਤਕ ਜਗਤ ਦੀ ਇਹ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ‘ਰੈਫਰੈਂਸ ਬੁੱਕ’ ਵਜੋਂ ਬੜੀ ਗੁਣਕਾਰੀ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗੀ।

ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਤੇ ਆਮ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਉਠ ਕੇ, ਸ਼ੌਂਕੀ ਮੇਲੇ ਕਰਵਾ ਕੇ ਕੁੱਲ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਗਾਹ ਕੇ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤਕ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਧੁੱਪਾਂ-ਛਾਵਾਂ ਹੰਢਾ ਕੇ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ ਨੇ ਨਵੇਂ ਅੰਬਰਾਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਨੇ।

ਮੈਂ ਰਸਮੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਵੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਯਾਰ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ ਨੂੰ ਨਿੱਘੀ ਜੱਫੀ ਪਾ ਕੇ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ, ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀਆਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਵੱਡ-ਆਕਾਰੀ ਤੇ ਭਾਰੀ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੌਲੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਭੋਰੇ ਦੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਦੇਰ ਤਕ ਅਤੇ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤਕ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗੀ।

—ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ,
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।

ਸਿੱਖੀ

ਐਵੇਂ ਭੇਖ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਬਣਾਈ ਫਿਰਦੈ, ਸੁਭ ਅਮਲਾਂ ਦੀ ਹੈਗੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਿੱਖੀ। ਸਿੱਖੀ ਕਾਅਬੇ ਵੱਲ ਪੈਰ ਪਸਾਰ ਦਿੰਦੀ, ਬਾਹਰੀ ਕਾਅਬੇ ਨਾ ਕਰੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਸਿੱਖੀ। ਮਲਕ ਭਾਗੇ ਦੇ ਕਦੇ ਨਾ ਵੜੇ ਵਿਹੜੇ, ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਦੇ ਰਹਿੰਦੀ ਨਜ਼ਦੀਕ ਸਿੱਖੀ। ਸਿੱਖੀ ਦੇਖਣੀ ਏ ਤੱਤੀਆਂ ਤਵੀਆਂ ‘ਚੋਂ ਦੇਖ, ਛਬੀਲਾਂ ਠੰਢੀਆਂ ਨੇ ਨਾਮ ਧਰੀਕ ਸਿੱਖੀ। ਮੰਦਰ ਸਿੱਖੀ ਦੇ, ਮਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵਸਦੇ, ਬਾਹਰੀ ਮੰਦਰ ਨੇ ਵਿਪਰਨ ਦੀ ਰੀਤ ਸਿੱਖੀ। ਆਪਾਂ ਜੱਟ, ਰਮਦਾਸੀਏ, ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਏ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਉਲਟ ਵਿਪਰੀਤ ਸਿੱਖੀ। ਸੂਰਗ ਨਰਕ ਤੇ ਮੁਕਤੀ ਵਿਚ ਪਿਆ ਫਸਿਆ, ਪੱਟੂਆ ਫਿਰ ਵੀ ਸਿੱਖ ਕਹਾਈ ਜਾਨੈ। ਸਿੱਖੀ ਅਨੁਸਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ, ਡੋਰੂ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਐਵੇਂ ਖਤਕਾਈ ਜਾਨੈ। ਸਿੱਖਾ ਸਿੱਖੀ ਅਪਨਾ ਲੈ ਜੇ ਤੂੰ ਸਿੱਖ ਰਹਿਣਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ‘ਤੇ ਦਾਅਵੇ ਫਿਰ ਛੱਡ ਦੇ ਤੂੰ। ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲਣ ਦਾ ਤੈਨੂੰ ਜੇ ਚਾਹਿ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਝੰਡਾ ਸੀਸ ਦਾ ਗਲੀ ਵਿਚ ਗੱਡ ਦੇ ਤੂੰ। ਸੀਸ ਭੇਟ ਬਗੈਰ ਨਾ ਮਿਲੇ ਸਿੱਖੀ, ਐਵੇਂ ਹੋਰ ਚਤਰਾਈਆਂ ਕਿਉਂ ਕਰੀ ਜਾਨੈ। ਪਾਠ ਪੂਜਾ ਤੇ ਤੀਰਥ ਨੇ ਭਾਉ ਦੂਜਾ, ਨਿਰਭਉ ਅੰਦਰ ਵਸਾ ਲੈ ਕਾਹਤੋਂ ਡਰੀ ਜਾਨੈ।

—ਜ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਆਣਾ।

ਫੋਨ: 925-354-7404

ਇਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ “ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ” ਦਾ ਸੁਪਨਾ - 7 (ਭਾਗ ਦੂਸਰਾ)

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੋਕਾਈ ਨੇ ਕੀ ਖੱਟਿਆ

ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਕਰਮ ਬਰਸਟ

ਗੱਲ ਖਿਲਰ ਜਾਣ ਲਈ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਦਿਆਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੋਝਾ ਜਿਹਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਦੱਸਦਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਿਹੜਾ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਜਿਨਾਹ ਵਰਗੇ ਜ਼ਿੰਦੀਏ ਆਗੂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤਾ, ਉਹ ਭਲਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਪਾਕਿ ਹੈ ਅਤੇ ਉਥੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਾਰਿਕ ਅਲੀ ਦੀ ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ‘ਕੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਚ ਸਕੇਗਾ’ ਨਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਸਮੇਤ 3-4 ਪੁਸਤਕਾਂ ਪਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਬੜਾ ਹੀ ਮਾਰਮਿਕ ਵੇਰਵਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਅਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਪੜ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ 12 ਕੁ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ 18 ਅਕਤੂਬਰ, 1999 ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਿਚ ‘ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪਹਿਲੂ: ਧਨ ਮਾਲ ਸਾਰਾ 44 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਹਥਿਆਇਆ’ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਸੁਲਤਾਨ ਸ਼ਹੀਨ ਨਾਂ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਾਰੇ ਮਾਹਿਰ ਵਿਦਵਾਨ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜ਼ਰੂਰ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹਾਂਗਾ।

ਲੇਖ ਵਿਚ ਸੁਲਤਾਨ ਸ਼ਹੀਨ ਨੇ ਜਨਰਲ ਪ੍ਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼ ਵਲੋਂ ਤਾਕਤ ਹਥਿਆਉਣ ਸਮੇਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਸਮਾਜਕ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਸਨਸਨੀਖੇਜ਼ ਵੇਰਵੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸ਼ਹੀਨ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰੀਸੇ ਉਸੇ ਸਾਲ 28 ਮਈ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਧਮਾਕੇ ਕਰ ਮਾਰਨ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਾਲੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਰਮਰਾ ਗਈ ਸੀ। ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਉਪਰ ਲੱਗੀਆਂ ਮਾਲੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਹਾਲਤ ਬਦਤਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕਈ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਵਜੋਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਬੜੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹਟਾ ਲਈਆਂ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਦੀਵਾਲਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ।

ਸੁਲਤਾਨ ਸ਼ਹੀਨ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਪਿੱਛੋਂ 60ਵਿਆਂ ਤਕ ਉਥੋਂ ਦੇ ਧਨ, ਦੌਲਤ ਦੇ ਸੋਮਿਆਂ ‘ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਮਹਿਜ਼ 22 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਸੀ। 70ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਭੁੱਟੇ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਨੇਤਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਰੀਸੇ ਆਰਥਿਕ ਸੋਮਿਆਂ ਦੇ ਕੌਮੀਕਰਨ ਦੀ ‘ਸੋਸ਼ੇਬਾਜ਼ੀ’ ਨਾਲ ਆਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਗਰੀਬ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤਾਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਹੀ-ਇਨ੍ਹਾਂ 22 ਜ਼ਰੀਰਦਾਰ-ਸਨਅਤੀ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜ਼ਰੂਰ ਦੁੱਗਣੀ ਹੋ ਗਈ।

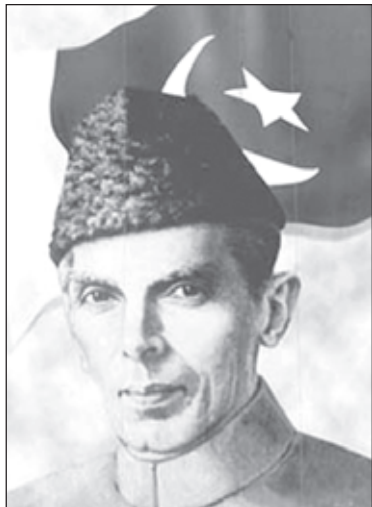
ਸ਼ਹੀਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਲ 1999 ਤੱਕ ਵੀ ਵਡੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ-ਜਾਨੀ ਗੁਲਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਮਿਹਰ ਕੋਲ ਇਕ ਲੱਖ ਏਕੜ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਅਤਿ ਜਰਖੇਜ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੁਲਾਮ ਮੁਸਤਫਾ ਜੈਤੋਈ ਕੋਲ ਉਸ ਸਮੇਂ 80,000 ਏਕੜ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਭੋਂ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਨੇ 150 ਏਕੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖਣ ‘ਤੇ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਹਬੀਬ ਸਨਅਤੀ ਘਰਾਣੇ ਕੋਲ 90 ਸਨਅਤੀ ਅਦਾਰੇ ਸਨ; ਮੀਆਂ ਮੁਹੰਮਦ ਮਣਸ਼ਾ 45 ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ; ਮੀਆਂ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦਾ 29 ਵੱਡੇ ਸਨਅਤੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ‘ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ; ਸਦਰੂਦੀਨ ਹਾਸਵਾਨੀ ਕੋਲ 25 ਕੰਪਨੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਚੌਧਰੀ ਮੰਨੂਸ 18 ਵੱਡੀਆਂ ਟੈਕਸਟਾਈਲ ਤੇ ਖੰਡ ਸਿੱਲਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਹਸਨ ਐਸੋਸੀਏਟਸ ਦਾ ਮਾਲਕ ਚੌਧਰੀ ਫਰੂਕ ਹਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 40 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਲਾਗਤ ਵਾਲੀ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਐਸਕਟਸ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਚੌਧਰੀ ਬਸ਼ੀਰ ਅਹਿਮਦ ਦਾ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਪੋਸ਼ ਗੁਲਬਰਗ ਏਰੀਏ ਵਿਚ 40000 ਵਰਗ ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਵੱਧ ਏਰੀਏ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸਾਹੀ ਮਹਿਲ ਸੀ।

ਸ਼ਹੀਨ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮੀਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਾਲ 1999 ਦੇ ਉਸ ਸਾਲ ਤੱਕ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਕੁਲ ਕਰੈਡਿਟ ਵਿਚੋਂ 80% ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਰਮਾਇਆ ਮਹਿਜ਼ 1500 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਥਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਕਾਫੀ ਲੰਮੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਆਮ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਉਥੇ ਕੋਈ ਵਕਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਉਥੋਂ ਵੀ ਹਰੀਸ (ਗਰੀਬ) ਸੀ। ਅੱਜ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹਰੀਸ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਡੌਡੀ ਬੋਝੇ ਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਮਾਤ ਨੇ ਪਿੱਟੀ ਸੀ-ਗਰੀਬ

ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਉਤੇ ਬਹਿਸ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਹਿਸ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਚਿੰਤਕ ਸ਼੍ਰੀ ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਦਾ ਇਹ ਸੱਤਵੇਂ ਲੇਖ ਦਾ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਅਸੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਨੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਉਪਰ ਉਂਗਲ ਧਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਰਹੇਗੀ। ਫਿਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਈਏ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਇਸ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵੱਖੇ ਵੱਖਰੇ ਨੁਕਤਾ ਨਿਗਾਹਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੋਹਰਾ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਅੱਜ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਹੋਣੀ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ਨਹੀਂ-ਮੋਹਰਾ ਹੀ ਹੈ। ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਜਿਨਾਹ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ‘ਭਾਸ਼ਣਬਾਜ਼ੀ’ ਵਿਚ ਭਲੇ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਝੂਠੇ ਵਾਅਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਪਰ ਉਸਦੇ ਮਾਲੀ ਏਜੰਡੇ ਵਿਚ ਆਮ ਗਰੀਬ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਸਰਦਾਰੀ ਬਖਸ਼ਣ ਦਾ ਉਕਾ ਹੀ ਕੋਈ ਵਿਧੀ ਵਿਧਾਨ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦ ਹਾਲਤ ਦਾ ਪਤਾ ਬਿਲ ਲਾਇਨ ਵਾਲੇ ਡਰਾਮੇ ਤੋਂ ਵੀ ਕਾਫੀ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਰਨਲ ਕਿਆਨੀ ਆਪਣੇ ਜਰਨੈਲਾਂ ਦੀ ਜੁੰਡਲੀ ਨਾਲ ਮਸ਼ਵਰੇ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਜੇਟੀਦਾਰ ਕੋਲੋਂ ਅਜਿਹੀ ਧਮਕੀ ਕਿ ਜੇ ਅਗਾਂਹ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਉਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚ ਕੇ ਨਿਕਲਣ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗੇ-ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਸ਼ਰ ਕਰਵਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਅਜੇ ਸ਼ਾਇਦ ਸੁੱਤਾ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਗਲੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰ-ਜ਼ਮੀਨ ‘ਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ 12 ‘ਜਹਾਦੀਆਂ’ ਨੂੰ ਫੁੰਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਕਾਇਦੇ ਆਜ਼ਮ ਜਿਨਾਹ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਾਰੇ ਇਹ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖਰੀ ਸੋਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ ਸਾਥੀ ਭਾਰਤ ਬਾਰੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅੰਬਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਮਾਹਿਰ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਤੇ ਕੇਵਲ ਤਬਾਤਮਿਕ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਮੈਥੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਵੀ ਨਾ ਹੋਇਆ ਜਾਵੇ। ਮਸਲਨ ਉਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਮਾਇਆ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਵੀ ਕੁਝ ਕੁ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇੱਥੇ ਵੀ ਬੁਰੀ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਵੀ ਪੂਰਨ ਸੰਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰੇ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਵਿਤਕਰੇ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਦੂਰ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਲੇਕਿਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੌਤੀ-ਸੰਕੀਰਨ ਫਿਰਕੂ ਸੋਚ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਤਈ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਤਰਜ਼ ‘ਤੇ ਖੁਦਾ-ਨ-ਖਾਸਤਾ ਜੇ ਕੋਈ ‘ਸਿੱਖਸਤਾਨ’ ਬਣ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਆਮ ਗਰੀਬ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਕਾ ਹੀ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ‘ਹਿੰਨੇ-ਹਿੰਨੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ’ ਬਖਸ਼ਣ ਦਾ ਮਹਾਨ ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਤਰਜੀਹਾਂ ਅਲੱਗ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਭਵਿੱਖਨਕਸ਼ੇ ਹੋਰ ਹੋਣਗੇ। ਉਹ ਬਣਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜਦੋਂਜਹਿਦ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਾਂਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕਾਹਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 2 ਅਪਰੈਲ ਵਾਲੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਚਿੱਠੀ ਦੀਆਂ ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਜਰਾ ਨਰੁੱਮੇ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਜ਼ਰੂਰ ਪੜ੍ਹਨ,

“ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੰਥ ਉਚੇਰਾ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਜੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਤਾਂ ਭਗਤਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਜਾਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਬਾਣੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਮ ਪੰਥਕ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਨੇ ਕਦੀ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਗੁਰਮਤਾ ਕੀਤਾ?”

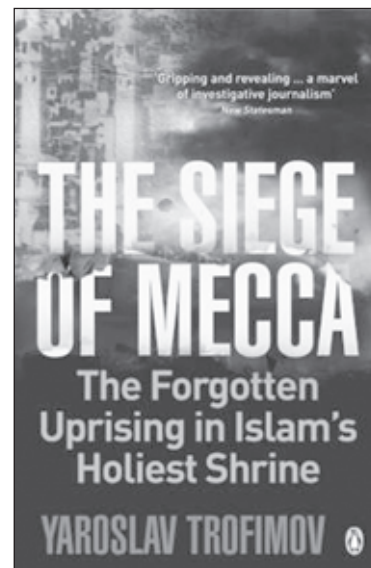
ਅਗਲੀਆਂ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਜੁਗਤਿ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਨਿਗੁਣੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਟੋਲੇ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਹਥਿਆ ਲਿਆ ਤਾਂ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਆਪ ਹੀ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਫਿਰ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈ ਗਈ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਇਸ ਲੇਖ ਅੰਦਰ ਆ ਰਹੇ ਦੁਹਰਾਓ ਲਈ ਅਫਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਦੱਸਦਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਪਾਠਕ ਠੀਕ ਹੀ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਨਰਮਦਲੀ ਕਹਾਉਂਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਹਲਕਿਆਂ ਨੇ ਇਕ ਨਹੀਂ, ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵੀ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਉਧਾਰਾ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤਕ ਵਿਸਥਾਰ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਜਦੋਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਹਿੰਦੂ ਗੁਲਾਮੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਕਾਲੀ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ (ਸਮੇਤ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ) ਬੌਧਿਕ ਵਰਗ ਦੀ, ਅਤੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਪ੍ਰਤੀ ਅਮਲੀ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਤੁਅੱਲਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਅੰਦਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਫਰਕ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਾਂਜੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤਕ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਵਕਤ-ਵਕਤ ‘ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਵਰਤੀ ਭਾਸ਼ਣੀ ਸੂਰ (ਰੈਟਰਿਕ) ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਹੀ ਵੱਡੇ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਬੇਸ਼ਕ ਮੈਂ ਪਿੱਛੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖ/ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਗੈਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਨਾ ਭਾਸ਼ਣੀ ਸੂਰ ਕਦੀ ਵੀ ਤਰਕਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਗਿਰੀ ਕਦੀ ਵੀ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸਾਨੂੰ ਮੰਨ ਜਾਣ ਲਈ ਉਕਸਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਦਾਗ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਅੰਦਰ ਛੁਪੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਸ਼ਨਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਜਤਨ ਕਰਨੇ ਦੇ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ। ਨਰਮਦਲੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਬੌਧਿਕਤਾ ਨੇ ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਦਬਾ-ਪਾਊ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਜਨਮਾਣਸ ਨੂੰ ਉਕਸਾ ਕੇ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਵਿਚ ਖਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਦਾਅਪੇਚਕ ਨੀਤੀ ਸੀ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਕਰਨੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚੇ, ਕਥਿਤ ਹਿੰਦੂ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿਰੁਧ ਟਿਕਵੀਂ ਤੇ ਲਮਕਵੀਂ ਲੜਾਈ ਦੇਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਰਣਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਣਨੀਤੀ ਅਤੇ ਦਾਅਪੇਚਾਂ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵਾਕ-ਯੁੱਧ ਦੇ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ ਹੁੰਦੇ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਦੂਦ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਘਰ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ, ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਮਾਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਵੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬੀਜ ਨਹੀਂ ਬੀਜੇ ਕਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਸੈਂਕੜੇ ਹੀ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਰੀ ਕਰਨੇ ਪਏ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਕੇਸ ਹੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅਜੇ ਹੁਣੇ ਹੀ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਰਲੇ ਹੋਣ ਦੇ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਰਬਉਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਡਾ. ਬਿਨਾਇਕ ਸੇਨ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣੀ ਪਈ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਸਭ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਉਸ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪੱਕੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹੈਰਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਇਸੇ ਡਾ. ਸੇਨ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਅਤਿ ਅਹਿਮ ਸਿਹਤ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਰੱਖ ਲੈਣ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਠੋਸ ਸਰਗਰਮੀ ਦੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਮਾਰ ਦੇਣੇ ਵੀ ਦੇਸ਼-ਧਰੋਹ ਦੇ ਜ਼ੁਮਰੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ।

ਸਭ ਖਾਮੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਕਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਇਹੋ ਜ਼ਬਤ ਜਾਂ ਤਕਾਜ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਬੀਜੇ ਕਥਿਤ ਜ਼ਹਿਰੀ ਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਉਗਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਫਲ ਪੈਣੇ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਇਹੋ ਸੰਜਮ ਹੀ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਚੋਰਾ-ਚੋਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ

ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨੀਤੀ ਤੈਅ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਿਉਂਦੇ ਜੀ ਕੋਈ ਆਗੂ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮਾਅਰਕੇਬਾਜ਼ ਮਾਰਗ ‘ਤੇ ਲੈ ਜਾਵੇ। ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਵਰਗਿਆਂ ਨੇ ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਚੁੱ-ਚਰਾਂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝਬਦੇ ਹੀ ਬਾਹਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗਦਰੀਆਂ, ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀਆਂ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ, ਸਰਹੱਦੀ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੀਆਂ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰਾਂ, ਹਕੀਕੀ ਨਕਸਲੀਆਂ ਉਰਫ਼ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਤੇ ਦਾਅਪੇਚਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਵੈਦ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਥੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਲਹਿਰ ਦੇ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫਤਵਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ, ਸਗੋਂ ਰਣਨੀਤੀ ਤੇ ਦਾਅਪੇਚਾਂ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਜਾਂ ਬੇਮੇਲ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਅਤੇ ਦਾਅਪੇਚਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ “ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ” ਕਾਫੀ ਵਧੀਆ ਮਸਾਲਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਦਰੁਸਤ ਤੱਤ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਰਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਨਿਹਚਾ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਵਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਨਾਂਹਪੱਖੀ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖ ਮੋਗਾ ਅਤੇ

ਤਰਨਤਾਰਨ ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋ ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਵੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜੁੜਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀਆਂ ਲੱਖ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਬਸਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹਮਦਰਦੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਮੰਗ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੌਖਟੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਖੁੰਜੇ ਵਿਚ ਵੀ ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੀ ਸੀ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਮੰਗ ਹੀ ਛੱਡਣੀ ਪਈ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਹੋਣੀ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਟੋਚਨ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ 17 ਮਾਰਚ 1948 ਨੂੰ ਇਕ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਵੇਲੇ ਕੁਵੇਲੇ ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦਾ ਹੋਰਵਾ ਉਠਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਉਪਰ ਵੱਧ ਰਿਆਇਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਦਾਅਪੇਚਕ ਨੀਤੀ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਜੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਸਿਆਸੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਭੰਡ ਛੱਡਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਹ ਪੈਂਤੜਾ ਕਿਸੇ ਨਿਹਚਾ ਦੀ ਦੱਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾਉਂਦਾ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ 1948 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਜਜ਼ਬ ਹੋਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹੀ 30 ਸਤੰਬਰ 1956 ਵਿਚ ਨਾ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਤੇ ਫੇਰ ਕੁਝ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਲੈਣ ਦੇਣ ਦੇ ਬਦਲੇ ਹੀ ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਟੁੱਟ ਨਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਚੱਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਮੋਰਚੇ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ‘ਤੇ ਮਰਨ ਵਰਤ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ‘ਹਵਨ ਕੁੰਡ’ ਵਿਚ ਆਤਮਦਾਹ ਕਰਨ ਵਰਗੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਟੋਟਕੇਬਾਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੋ ਹਸਰ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਧਨੰਤਰ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵੀ ਇਹੀ ਹੋਣੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਤੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮੇਂ, ਸਥਾਨ ਤੇ ਆਪਣੀ ਹਸਤੀ ਹੋਣੀ ਦੇ ਬਚਾਓ ਲਈ ਲਹੂ-ਵੀਟਵੀਂ ਜਦੋਂਜਹਿਦ ਦੌਰਾਨ ਉਭਰੇ ਬੋਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਿਚੋਂ “ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ਕਾਲ ਘੜਨਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਕਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੋ ਸਕੇ” ਵਰਗੇ ਵਾਕੰਸ਼ ਪਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਜ਼ਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ? ਡਾ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨੇ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਕਾਲਮਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਕਥਨੀ ਉਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਵਪੂਰਨ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਖੁਦ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਚਰਿਤਰ ਚਿਤਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਮੀਦ ਹੈ, ਪਾਠਕ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੀ ਲੰਬੀ ਟੂਕ ਦਾ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਮਨਾਉਣਗੇ, “ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਰਾਜ ਦੇ ਹਾਮੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਅਡੋਲ ਪਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।” (ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਸਿੱਖ ਗਣਰਾਜ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਕਿਹੜੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਈ. ਸੀ. ਐਸ. ਦੇ ਹੋਏ ਗੋਰੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਦੱਬ ਕੇ ਚਾਕਰੀ ਕੀਤੀ, ਫੇਰ ਅਖੌਤੀ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜ ਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਇਸ ਲਈ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਸਿਰੇ ਦੇ ਜ਼ਿੰਦੀ ਅਤੇ ਅਮੋਤ ਹੋਣ ਵਰਗੇ ਗੰਭੀਰ ਦੇਸ਼ ਲੱਗੇ ਸਨ, ਨਾ ਕਿ “ਅਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟੀਆ” ਹੋਣ ਕਰਕੇ।)

ਫੇਰ ਵੀ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਖੁਦ ਹੀ ਖੰਡਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, “ਸ. ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜ਼ਿਹਨ ਅੰਦਰ ‘ਅਖੰਡ ਭਾਰਤ’ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਇਸ ਕਦਰ ਛਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਰ ਰਾਜਸੀ ਕਥਨ ਅੰਦਰ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਦ੍ਰਿੜ ਨਿਸ਼ਚਾ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੇ ਕਰਤੱਵ ਤੋਂ ਕਦੇ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖੁੰਝੇ। ਉਹ ਹਰ ਮੌਕੇ ‘ਇਕ ਇਕਹਿਰੀ ਭਾਰਤੀ ਕੌਮ’ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਰਹੇ... ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਦੀ ਫੌਜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਜ਼ਾਹਤ ਕੀਤੀ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ‘ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੁਆਰਾ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਹਥਿਆਉਣ’ ਦੀ ਕੋਰੀ ਹਿੰਦੂ

ਸਾਵਨਿਸਟ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਲੈਣ ਤੱਕ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਗਿਲਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਨਾਲ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਜਦਕਿ ਸਿੱਖ ਪੁਰਾਤਨ ਹਿੰਦੂ ਜਾਤੀ ਦੀ ਇਸ ਮੂਲ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਅਸਲੀ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਹਨ। ਉਹ ਫਖਰ ਨਾਲ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਕਿ ਸਿੱਖ “ਸਨਾਤਨ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧ ਆਤਮਾ ਦੇ ਵਾਰਸ ਹਨ।” (ਲੇਖਕ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ, ਛਾਪ ਚੌਥੀ, ਪੰਨਾ-151)

ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਆਮ ਨਿਗਰ ਅਮਲੀ ਸੂਝ ਵਾਲਾ ਸ਼ਖ਼ਸ ਅਜਿਹੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰੀ ਹੈ, ਜੀਹਦੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਅਲੱਗ ਕੌਮ ਵੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਹ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਵੈਦਿਕ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਸੱਚੇ ਤੇ ਸੱਚੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਵੀ ਹੋਣ? ਭਾਰਤ ਇਕੋ ਇਕ ਇਕਹਿਰੀ ਕੌਮ ਵੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਅੰਦਰ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਰਾਜ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਪੈਂਦੀ ਹੋਵੇ। ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਇਕ ਤੇ ਅਖੰਡ ਵੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਵੱਖਰਾ ਰਾਜ ਹੋਵੇ ਸਗੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਐਨਾ ਬਲਵਾਨ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਵਲੋਂ ਬਖ਼ਸ਼ੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ (ਅਰਥਾਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼) ਨੂੰ ਮੁੜ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਮਿਲਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਸਿੱਖ ਹੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਸਨਾਤਨ ਤੇ ਵੈਦਿਕ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਤੇ ਸੱਚੇ ਵਾਰਸ ਹਨ ਤਾਂ ਫੇਰ ਉਹ “ਹਿੰਦੂ ਸਟੇਟ” ਦੇ ਹੀ ਗੁਲਾਮ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਹੀ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 16ਵੀਂ ਸੋਧ ਦੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਗੱਜ-ਵੱਜ ਕੇ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਸੋਧ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦਕਿ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਨੇ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਾ ਡਟਵਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। (ਸਫ਼ਾ-140)

ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਥੇ ਕਸੂਰ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸਟੇਟ ਦੀ ਕੀਤੀ ਚਾਕਰੀ ਦੌਰਾਨ ਉਸਰੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣ ਤੇ ਛਿੱਲ ਲਾਹੁਣ ਦੀ ਖੁੱਲ ਮਿਲਦੀ ਰਹੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਵਾਰਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਲੇਕਿਨ ਜਦੋਂ ਜਾਬਤੋਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਉਲੰਘਣਾ ਵਰਗੇ ਕਿਸੇ ਝੁੱਠੇ ਸੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋ ਬੈਠਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਟਿੱਕਦੇ ਤਾਂ “ਸਿੱਖ ਕੌਮੀਏ” ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਅਮਲੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਵੀਲੂ-ਚੇਅਰ ਮਾਰਕਾ ਰੀੜ੍ਹ-ਰਹਿਤ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਚ-ਪੁਚ ਕਰਦੀ ਰਹੇ ਤਾਂ ਇਹ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਪੁੱਛ-ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਉਹੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ “ਅਨਪੜ੍ਹ ਤੇ ਗੰਦਾਰ” ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੱਡੇ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰ ਬਣ ਕੇ ਇਲਹਾਮੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਗਾਲਾਂ ਲੱਦੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਜੀਭਾਂ ਡਿੱਖੀਆਂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਇਸ ਮਹਾਂ ਗਿਆਨੀ ਦੀ 1967 ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵੀ ਜ਼ਬਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਤੱਪਤ ਰੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੇਰ ‘ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਖੇਤੀ’ ਕੀਹਨੇ ਬੀਜਣੀ ਸੀ ਤੇ ਕੀਹਨੇ ਵੱਢਣੀ ਸੀ?

ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਉਪਰ ਤੈਰਵੀਂ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ 1940ਵਿਆਂ ਤੱਕ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ, ਆਪਣਾ ਕੰਟਰੋਲ ਪੱਕਾ ਕਰਨ, 1956 ਤੱਕ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਰੁੱਸਣ ਤੇ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਲੁਕਣਮੀਟੀ ਖੇਡਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਦਰੁਸਤ ਨੋਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ “ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ” ਬਾਰੇ ਪਹੁੰਚ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਲੜੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਵਲੋਂ 1940ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਰਾਜ ਦੇ ਪੈਂਤੜੇ ‘ਤੇ ਆ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਪੈਰ ਫੁੱਲਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਥੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ “ਪੰਥ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਹੈ” ਅਤੇ ਵੇਲੇ-ਕੁਵੇਲੇ ਦੀ ਵਾਕ-ਜੰਗ (ਰੈਟਰਿਕ) ਨਿਕਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੋ-ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਕੁਰਬਲ-ਕੁਰਬਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ 1943 ਵਿਚ “ਅਜ਼ਾਦ ਪੰਜਾਬ” ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸਦੀ ਤਾਈਦ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ, ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ, ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੁਸਾਂਝ ਅਤੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਅੰਬਾਲਵੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਅੰਬਾਲਾ, ਜਲੰਧਰ, ਲਾਹੌਰ, ਮੁਲਤਾਨ ਅਤੇ ਲਾਇਲਪੁਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ

ਹੈ। ਕ੍ਰਿਪਸ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਹੋਰ ਸਾਫ਼ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਬੇਚੈਨੀ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਵੀ ਵੱਧਦਾ-ਘੱਟਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵੀ ਇਵੇਂ ਹੀ ਵਾਪਰਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਨਿਖੇੜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮੱਧਵਰਗ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸੀ, ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਬਹੁਤਾ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਖਿੰਡ-ਪੁੰਡ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਬਕੇ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਹਿਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਤੱਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੱਖਰੇ ਸਨ। ਧਰਮ ਦੀ ਸਾਂਝ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੋੜਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹੀ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੌਮੀ ਸਵਾਲ ਅੰਦਰ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝਾਂ ਨਹੀਂ ਪੁੱਗਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਨਵੀਂ ਉਭਰੀ ਪੇਂਡੂ ਧਨਾਢ ਤੇ ਜਗੀਰੂ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਅੱਗੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੇ ਨਾ ਪੈਰ ਲੱਗਣੇ ਸਨ, ਨਾ ਹੀ ਲੱਗ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਘਰ ਦੇ ਖੁੱਜੇ ਵਿਚ ਲੱਗਿਆ ਬੈਠਾ, ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਗਮਲਿਆਂ ਵਿਚ “ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਖੇਤੀ” ਕਰਦਾ ਫਿਰੇ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸਦਾ ਕੀ ਭਾਅ?

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਬਾਰੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਸਤੌਲ ਦਾ ਲੈਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੰਡ ਤੋਪ ਲੈਣ ਦੀ ਕਰ ਬਹਿੰਦੇ ਹਨ। 1972 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਲੋਕ ਤੋੜਵੀਂ ਹਾਰ ਮਗਰੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੁਰਨਾ ਫੁਰਿਆ ਕਿ “ਪੰਥ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਹੈ” ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਪਵੇ। ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ

ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ

ਵਿਚ ਖਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਬਣੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹਤਾ, ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਉਮਰਾਨੰਗਲ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਰਾਤੋਵਾਲਾ, ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਅੰਬਾਲਵੀ, ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਲਾਲਪੁਰਾ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਬੱਧਣੀ ਮੈਂਬਰ ਸਨ; ਲੇਕਿਨ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸਦਾ ਅਸਲੀ ਸ਼ਬਦਾਸ਼ਜ਼ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਬਣ ਬੈਠਾ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰ ਨੇ ਮਤੇ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ:

“ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ, ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਮਨ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਉਕਰਿਆ ਚੱਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਕੇ ਬੋਲਬਾਲੇ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।”

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨੀਤੀ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਭੂਗੋਲਿਕ ਖਿੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਘੜਨ ਜ਼ਰੀਏ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਕੇ ਜਨਮ ਸਿੱਧ ਅਧਿਕਾਰ (ਯਾਨਿ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ) ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ‘ਚੋਂ ਅਨੁਵਾਦ’)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 16-17 ਅਕਤੂਬਰ 1973 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਆਪਣੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਸ ਮਤੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਪਾਸ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਇਹ ਮਤਾ ਆਪਣੀ ‘ਕੁੰਭਕਰਨੀ ਨੀਂਦ’ ਵਿਚ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਦੰਦ ਕਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੁਰਜੀਤ ਵਰਗੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਤੇ ਦੀਆਂ ਅਰਬ-ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਇਆ ਤਾਂ ਫੇਰ ਇਕ ਹੋਰ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਨਵਾਂ ਮਤਾ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਕੇ ਬੋਲਬਾਲੇ, ਵੱਖਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਪੇਤਲੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਮਤੇ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ 28-29 ਅਕਤੂਬਰ 1978 ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣੇ

ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਸਰਬ ਹਿੰਦ ਅਕਾਲੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਵਿਧੀਵਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਭਾਵੇਂ 1973 ਦੇ ਮਤੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਕੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਭੰਡਿਆ ਅਤੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਵਰਗਿਆਂ ਨੇ 1984 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਫ਼ਰ ਜਾਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਿਆਸੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ, ਲੇਕਿਨ ਸਰਕਾਰੀਆਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਰਾਜੀਵ-ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਵਾਸਤੇ 1978 ਦੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਫੇਰ ਕੋਈ ਕਿਵੇਂ ਇਹ ਨਾਕਸ ਸਵਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਵੀ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕੀਤੀ?

ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ‘ਟੋਲਿਆਂ/ਗਰੋਹਾਂ’ ਵੱਲੋਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਜੋ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਇਕ “ਸੁੰਦਰ” ਨਮੂਨਾ ਪਹਿਲੀ ਮਈ 1994 ਨੂੰ 6 ਕਾਗਜ਼ੀ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ “ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਐਲਾਨਨਾਮਾ” ਹੈ। ਇਸ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਨੂੰ ਘੜਨ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਵੀ ਉਘੇ ਚਿੰਤਕ ਡਾ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰੱਬ ਕਰੇ, ਉਹ ਇਸ ਦੁਰਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਲੇਕਿਨ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਵਿਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ‘ਵਿਸਮਾਦੀ’ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਉਸਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੀ ਚੁਗਲੀ ਕਰੇ ਬਿਨਾਂ ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਭਾਵੇਂ ਚੰਗੀ ਸੀ ਜਾਂ ਮਾੜੀ, ਵੱਖਰੀ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ, ਸਿੱਖ ਹੋਮਲੈਂਡ, ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਘਰ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਦੇਣ ਵਕਤ ਦੇ ਟੁੱਕ ਅਤੇ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ; ਲੇਕਿਨ ਇਥੇ ਤਾਂ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਰ-ਕਿਨਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਦਰ-ਕਿਨਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ

ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਸਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਣ ਪੱਤਰ ਉਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੇਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹਤਾ ਨੇ ਵੀ ਸਹੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਦਲ ਦਲ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਟੌਹਤਾ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਉਪਰ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰਨੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਨ।

ਇਸ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਦਾ ਅਤੇ ਖਾਧੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਹੁਆਂ ਦਾ ਕੁੱਝ ਹੀ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਅੰਦਰ ਜੋ ਹਸ਼ਰ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਭੁੱਲ ਭੁਲਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਵਰਤਾਰਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਪਾਟੀ ਹੋਈ ਬੰਸਰੀ ਵਾਂਗ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਕਿ ਦਹਿਸੂਰਾ ਰਾਵਣ ਵੀ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਮਰ ਜਾਵੇ। ਕੀ ਕੋਈ ਪਾਠਕ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ‘ਤੇ ਪ੍ਰਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਪਰੋਕਤ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਅੱਜਕੱਲ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ? ਸਿਆਸੀ ਟੋਲਿਆਂ/ਗਰੋਹਾਂ ਲਈ ‘ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ’ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਬਚਨ ਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਸ ਦੀ ਅਜ਼ਮਤ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਕਰਨੀ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੀ ਨਿਗੂਣੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਸਿਆਸੀ ਟੋਲਿਆਂ ਦੀ ਮਾਅਰਕੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿਰੁਧ ਕੀਤੀ ਚੌਕਸੀ ਨੂੰ ਇਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਾਂਧੀ ਜਾਂ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਹੋਰੀਂ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ “ਹੁਣ ਬਸਤੀਵਾਦ ਆਪਣਾ ਰੂਪ ਬਦਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਹੁਕੌਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬਸਤੀਵਾਦ ਦਾ ਨਵਾਂ ਵਰਤਾਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।” ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ “ਗਿਆਨ” ਨਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਂਜ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ, ਕਿ ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨੀਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪਨੀਰੀ ਬਸਤੀਵਾਦ ਵਰਗੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੋਚਣ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਚਲੇ ਦੇਰ ਆਏ ਦਰੁਸਤ ਆਏ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸਲਾਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਾਈ ਅਜਮੇਰ ਕੋਲੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁੱਛ ਲੈਣ ਕਿ ਬਸਤੀਵਾਦ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਚਾਲਕ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਹੜੀ ਜਮਾਤ ਹੈ? ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਅ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿੱਨੀਆਂ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਗਾਂ ਤੇ ਮਸਲੇ ਕੀ ਹਨ? ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਇਕ ਕੱਲੀ ‘ਕਹਿਰੀ ਭਾਰੂ ਕੌਮ’ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਇਕ ਜੁੱਟ ਹੋਇਆ ਗਿਰੋਹ ਹੈ? ਇਸ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬਸਤੀਵਾਦ ਦੀ ਚਾਲਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਆਪਣੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਦੀਆਂ ਬਹਿਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ? ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਸੁਮਾਰ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਰਾਗ ਦੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਤਾਂ ਕੁਝ ਸੰਕੇਤ ਹਨ ਜੋ ਸੁੱਟ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਬਾਈ ਅਜਮੇਰ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਅਨੇਕ ਜਵਾਬ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਛੋਟੇ ਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ‘ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਰਕਰ’, ‘ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ’ ਅਤੇ ‘ਜਨਤਕ ਪੈਗਾਮ’ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਲੈਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਸਤੀਵਾਦ ਬਾਰੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਲਿਕ ਸਮਝ ਦੇ ਅਸਲੀ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਸਨੂੰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲੋਂ ਬੜੀ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਰੁਸਤ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਪੰਥ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਹੋਣੀ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਕਿਸੇ ਨਿਗੂਣੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਸਿਆਸੀ ਟੋਲੇ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਆਪ ਹੀ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। 1980ਵਿਆਂ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਟੋਲੇ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਆਪ ਹੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਗਏ। ਉਦੋਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਜਥੇਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਦੇ ਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੋਰਚਾ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਹਮਾਇਤ ਜੁਟਾਉਣੀ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹਰ ਜਣਾ-ਖਣਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਧੂਹ ਕੇ ਚੱਲਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਾਇਆ ਦੇ ਗੱਢਿਆਂ ਲਈ ਮਾਤਾ ਨਿਰਲੇਪ ਕੌਰ ਵਰਗੇ ਰਾਜਸੀ ਤਿਕਤਮਬਾਜ਼ਾਂ ‘ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਮਰੇ ਹੋਏ ਸੱਪ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਬਹਾਨਾ ਹੀ ਭਾਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਸੰਤ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਦਲ ਨੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਐਸ.ਵਾਈ.ਐਲ. ਨਹਿਰ ਦੇ ਮਸਲੇ ‘ਤੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; ਲੇਕਿਨ ਵਕਤ ਦੀ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਿਰੇ ਦੇ ਘਾਗ ਸਹਿਯੋਗੀ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਐਸੀਆਂ ਨਰਦਾਂ ਵਿਛਾਈਆਂ ਕਿ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਦੋ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਵਾਉਣ ਵਰਗੇ ਮਾਮੂਲੀ ਮਸਲੇ ‘ਤੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਉਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾ ਕੇ ਨਵਾਂ ਮੋਰਚਾ ਵਿੱਢ ਦਿੱਤਾ।

ਹੁਣ ਅਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਉਤਾ-ਐਤਾ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਚੋਣਵੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉਪਰ ਉਹੀ ਧੜਾ ਕੰਟਰੋਲ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਉਪਰ ਕੰਟਰੋਲ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੋਂਗੋਵਾਲ, ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਤਿੱਕਤੀ ਵਾਲੇ ਦਲ ਨੂੰ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉਪਰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਧਾਨਿਕ ਹੱਕ ਹਾਸਲ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਥੇ ਮਸਲਾ ਕਿਸੇ ਧੜੇ ਦੀ ਚੰਗੀ ਜਾਂ ਮੰਦੀ ਨੀਤ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਤਾਂ ਅਜੇ ਤਾਜ਼ਾ-ਤਾਜ਼ਾ ਹੋਈਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰਾਂ ਨਕਾਰੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਜਮਹੂਰੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੱਕ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੱਕ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮੋਰਚਾ ਲਾਉਣ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨੈਤਿਕ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧੜੇ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਦੋ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਮੋਰਚਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਜੇਕਰ ਨੈਤਿਕ ਬਲ ਹੈ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਿੱਖ ਜਨਤਾ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਹਮਾਇਤ ਵੀ ਹਾਸਲ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਮੋਰਚਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਮਹਿਤਾ ਚੌਕ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਬਿਲਕੁਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਉਹ ਉਕਾ ਹੀ ਨਿਗੂਣੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਟੋਲੇ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਜਿਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਵਾਰਸ ਸਨ, ਉਸ ਦਾ ਤਾਂ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਹੀ ਵੱਖਰਾ ਸੀ। ਤਦ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਤੋਂ ਵਾਂਝਿਆਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਉਚਿਤ ਹੁੰਦਾ। 1920ਵਿਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਜਨਤਾ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਧੜੇ ਲਈ ਇਹ ਸੱਚੀਓਂ ਹੀ “ਸੱਧ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਕੋਹੜ ਕਿਰਲੀ” ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੁਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਗਰਕ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੱਥੋਂ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਖੁੱਸਣਾ ਕਿਵੇਂ ਵੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਹ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਅਸਲੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਪਰਖ ਹੋ ਸਕੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਬੇਈਮਾਨ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹਕੂਮਤ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਕਪੂਰੀ ਦੇ ਮੋਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਟਣ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਘੇਰ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਭਾਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੋਈ ਮੰਨੇ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਮੰਨੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ, ਜਾਣੇ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਫਾਹੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣ ਗਏ।

ਅਸੀਂ ਪਾਣੀ ‘ਚ ਮਧਾਣੀ ਪਾਉਣ ਵਾਂਗ ਇਸ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੇ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਸੰਤ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਡਿਕਟੇਟਰ ਬਾਪ ਕੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰਾਜਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਤੇ ਗਰਜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਾਸਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚੋਂ ਮੋਰਚਾ ਲਾਉਣਾ ਠੀਕ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਕੇਵਲ ਇੰਨਾ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਅਟਵਾਲ ਦੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੀਆਂ ਸਰਦਲਾਂ ‘ਤੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਢਿੱਲਵਾਂ ਬੱਸ ਕਾਂਡ ਕਰਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਕੰਪਲੈਕਸ ਅੰਦਰ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਕੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਰਵੱਈਏ ਬਾਰੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ? ਜੇ ਖਾੜਕੂ ਧਿਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗਹਿਰੀ ਚਾਲ ਤਹਿਤ ਕਹਾਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਨਿਕਲ ਹੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਲੀਹਾਂ ‘ਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ‘ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਕਤ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਇਖਲਾਕੀ ਜੁਹੰਮਤ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣਿਆਂ ਅਤੇ ਚੋਰਾ ਚੋਰੀ ‘ਚ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖਦਿਆਂ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਰਚਾ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫ਼ੇ ‘ਤੇ)

ਇਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ “ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ”

ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ? ਜਾਂ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਹ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੰਦੇ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਭਾਈ ਅੰਤਰ ਮਨੇ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਨ। ਕੀ ਅੱਜ ਤ੍ਰਾਸਦਿਕ ਘਟਨਾ ਦੇ 27 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ?

ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਚਿੰਨੀ ਲਿਖ ਕੇ ਕੀ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੋਈ ਕੇਂਦਰੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ? ਤੇ ਜੋ ਜਵਾਬ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕੀ ਫਿਰ ਉਸੇ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਸੱਚ ਮੰਨ ਲਈਏ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨੂੰ ਸਾਂਤ ਮਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰੀਏ, ਤੇ ਏਤਰਾਂ ਨਾ ਕਰੀਏ!!

ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਨੇੜੇ ਬੀਤੇ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਮੁਲੰਕਣ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਧੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਬਾਹਰਲੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਉਹ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦਾ 'ਇਕਪਾਸਤ ਢਾਂਡੀ' ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਘੜਨ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 'ਬਹੁਪਰਤੀ ਤੇ ਬਹੁਪਾਸਾਰੀ' ਚਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗੋਤ ਕੇ, ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਵਨਵਾਦੀ ਤੇ ਸੋਝੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਵਾਹਕ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਨੋਰੋਗ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਹਿਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਦੀ 'ਪਹਿਲਤਾਜ਼ਗੀ' ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, 'ਬਿਪਰ' ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਹਿਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇਸ ਖੋਰੇ ਨੂੰ ਡੱਕਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਧਰਮ ਦੀ ਆਭਾ ਤੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਸੋਚ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਸੱਚੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਧਰਮ ਦੀ ਪਹਿਲਤਾਜ਼ਗੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਟੋਲੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰਮ ਪਾਲ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਨਵੰਬਰ 1989 ਦੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ, ਜੋ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਵਿਗਾੜ ਵਰਤਾਰਾ, ਵਕਤੀ ਉਬਾਲ ਸੀ, ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਸਣੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੇ ਗਲਤ ਜਾਂ ਠੀਕ ਸਮੁੱਚੇ ਨਿਗੁਣੇ ਸਿਆਸੀ ਟੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਨਰਮਦਲੀ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਾਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਇੰਜ ਦੀ ਬਹਿਸ 'ਚ ਪੈਣਾ ਫਜ਼ੂਲ ਦੀ ਦਿਮਾਗੀ ਕਸਰਤ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਥੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀ 'ਪਹਿਲਤਾਜ਼ਗੀ' ਗਵਾਚਣ ਦੇ ਝੋਰੇ ਵਾਲੇ ਸੰਕਲਪ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਸਵਰਗੀ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਆ ਗਈ ਹੈ—ਸ਼ਾਇਦ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਵਾਪਰੇ। ਚੰਗਾ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਕਥਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਆਪਣੀ ਵੱਡ-ਅਕਾਰੀ ਕਾਵਿ-ਪੁਸਤਕ 'ਝਨਾਂ ਦੀ ਰਾਤ' ਵਿਚ 'ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਦੂਰ ਦਿਸਹੱਦੇ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਲੰਮੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ 'ਸਹਿਜੇ ਰਚਿਓ ਖਾਲਸਾ' ਦੀ ਰਚਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਮਨੋਅਵਸਥਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ:

1965 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਹੌਲਨਾਕ ਸੰਸੇ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ...ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਲਗੀਧਰ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਪੰਥ ਦੀ ਹਸਤੀ ਦੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਸੰਸਾ ਮੈਨੂੰ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਘਾਇਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ...ਪੰਥ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਚੇਤਨਾ ਵਿਚੋਂ ਕਲਗੀਧਰ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਸੁੱਕਣਾ ਅਤੇ ਰਸਮ ਦੇ ਬੇਜਾਨ ਪਿੰਜਰਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਤੀਬਰ ਅਨੁਭਵ ਨੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਪੰਥ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਲਈ ਕੋਈ ਦਹਿਲ-ਭਰਿਆ ਸੰਸਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਪਿਛੋਂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਉਸਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਪੰਥ ਨਾਲ ਹਸਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਾਜਸੀ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਇਸ ਸੰਸੇ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਡੂੰਘਿਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸੂਹਜ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਾਲ ਦੇ ਇਕ ਦੋਸਤ ਸ੍ਰ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੀਰ ਜਿਹੜੇ ਬੁਲੰਦ, ਪਾਏ ਦੇ ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਸਨ, ਦੀ ਗੜ੍ਹਦੀਵਾਲਾ ਵਿਖੇ ਆਮਦ ਨੇ ਮੇਰੇ ਤਖਈਅਲ ਨੂੰ ਕੌਮ ਦੀ ਸੰਜੀਦਾ ਤਕਦੀਰ ਦੇ ਚਿੰਤਨ ਵੱਲ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਦੋ ਦਿਨ ਗੜ੍ਹਦੀਵਾਲਾ ਵਿਖੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਦੋ ਦਿਨ ਹੀ 'ਪੁਰਾਤਨ ਅਹਿਦਨਾਮੀ' (The old Testament) ਦੇ ਕਿਸੇ ਦਿਸ਼ਟਾ ਵਾਂਗ ਜਿਥੇ ਕੌਮ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੇਇਨਸਾਫੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ

ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਜਜ਼ਬਾਤ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਰੋਣੇ ਵੀ।...ਇਸੇ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੇਰੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸਹਿਜੇ ਰਚਿਓ ਖਾਲਸਾ' ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਪਿਛੋਂ ਬੇਸ਼ਕ ਕੋਈ ਅਟੱਲ ਕਾਵਿਮਈ ਰੂਹ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਹੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ।

ਇਸੇ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਤਿੱਖੀ ਅਲੋਚਨਾ ਦਾ ਬਾਇਸ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਪੇਸ਼ਨਗੋਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ (ਮਹਾਨ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕੀ ਕਵੀ) ਪਾਬਲੋ ਨਰੂਦਾ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਅਤੇ ਮਾਈਕੋਵਸਕੀ ਦੀਆਂ ਲੈਨਿਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਫਵਾਹਾਂ ਦੀ ਕੱਚੀ ਬੁਨਿਆਦ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਿਥੇ ਸੁਰ ਅਤੇ ਤਖਈਅਲ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਘੱਟ ਲਹੂ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਸੋਲਜੇਨਿਤਸਿਨ ਦੀ 'ਗੁਲਾਗ ਆਰਕੀਪੀਲਾਗੋ' ਦੇ ਰੂਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਪਿਛੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਚਮਕੀਲੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ।...ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮੁਜਾਹਦੀਨ ਦੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਜਦੋ-ਜਹਿਦ ਜਮਾਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚਲੀ ਤਤਪਰਤਾ ਤੇ ਉਮੀਦ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਨਾਲ ਕਿਤੇ ਬਲਵਾਨ ਅਤੇ ਪਾਵਨ ਰੋਹ ਵਿਚ ਗਰਜੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਦੋਂ ਕਾਵਿਮਈ ਸੱਚ ਨੂੰ ਸੁਆਰਥੀ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਆਪ-ਹੁਦਰੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ੀ ਅਫਵਾਹਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਘੇਰਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

ਹੁਣ ਪਾਠਕ ਆਪ ਹੀ ਵੇਖ ਲੈਣ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਮੁਜਾਹਦੀਨ/ਤਾਲਿਬਾਨ ਕਾਮਯਾਬ ਵੀ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਕੇ ਕੈਸੇ-ਕੈਸੇ ਗੁਲ ਖਿਲਾਏ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਬਦਨਸੀਬ ਅਫਗਾਨ ਅਵਾਮ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਰੇ ਦੀਆਂ ਅਵੇਤ ਕਰਤੂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਕਿਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਪਰਚਮ ਅਤੇ 'ਖਲਕ' ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮਾਰਕਸੀ ਚਿੰਤਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਸਾਲ 1978 ਵਿਚ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਆਸੇ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ ਕਿੰਨੇ ਸ਼ਾਨਮੱਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਤਾਕਤਵਰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਹਿਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੇ ਉਸ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤੋਲ ਦਿਤਾ। ਲਗਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੋ. ਮਹਿਬੂਬ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਇਲਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਕਿੰਜ ਅਬੋਧ ਅਤੇ ਮਸੂਮ ਭਾਵਕਤਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਹਥਲੇ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਨੁਕਤੇ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣ ਲਈ ਮੈਂ ਪ੍ਰੋ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਰਾਗ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਮਹਿਬੂਬ ਅਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੀਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਆ ਗਿਆ। ਅਗੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਪਰਾਗ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੀਰ ਦਾ ਸਕਾ ਸਾਂਝੂ ਵੀ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਵੀ ਪ੍ਰੋ. ਮਹਿਬੂਬ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਾਲ ਹੀਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਕਰਵਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। 'ਪੁਰਾਣੀ ਮੰਜਿਲ' ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨਾਲ ਸ. ਹੀਰ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਵਾਲੇ ਹਵਾਲੇ 'ਤੇ ਉਹ ਹੱਸ ਪਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਤਾਂ ਚੁੱਪ ਹੀ ਭਲੀ ਹੈ। ਉਂਜ ਪ੍ਰੋ. ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਡੇ ਪਰਮ ਮਿਤਰ ਅਤੇ ਅਤਿ ਸਤਿਕਾਰਤ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਜ਼ ਨਿਗਾਹਾਂ ਨੇ ਹੀਰ ਹੋਰਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੁਝ ਸਿਫਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਵੇਖ ਲਈਆਂ ਹੋਣ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਹ ਨਜ਼ਰ ਆਈਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬੜੇ ਮਿਲਾਪਤ, ਯਾਰਾਂ ਦੇ ਯਾਰ ਸਨ ਅਤੇ 'ਹੀਰ' ਅਤੇ ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਬੈਠ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੋਜ਼ਪੂਰਨ ਅਤੇ ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਗਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ।

ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਦੀਆਂ ਕਿਰਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਬਿੰਦੂ ਹਨ। ਉਂਜ ਅਜਿਹੇ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਹੋਰ ਵੀ ਸ਼ਿੰਦਤ ਅਤੇ ਰੋਹ ਭਰਪੂਰ ਆਭਾ ਹੀ ਜੇਕਰ ਵੇਖਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਰੁਟਲਿਜ ਵਲੋਂ ਸਾਲ 2006 'ਚ ਛਪੀ 'ਸਯਦ ਕੁੱਤਬ ਦਾ ਚਿੰਤਨ' ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਸ਼ਕਤੀਵਰ The Thought of Sayyid Qutab ਨਾਂ ਦਾ ਐਸਬਰੂਕ ਸਟੇਟਸਮੈਨਸ਼ਿਪ ਬੀਸਿਜ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਪੜ੍ਹੇ। ਸਯਦ ਕੁੱਤਬ ਦੇ ਸਸ਼ਕਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ 3-4 ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਯੁਵਕਾਂ ਨੂੰ ਕਮਲੇ ਭਲੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ; ਟਾਵਰ ਇਕ ਕੀ, ਕਈ ਹੋਰ ਵੀ ਉਹ ਢਾਹ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮੁਸਲਿਮ ਜਗਤ ਹੀ ਹੋਣੀ-ਹਸਤੀ ਕਦੇ ਸੰਵਰੇਗੀ ਨਹੀਂ। ਹੋਣੀਆਂ, ਹਸਤੀਆਂ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਠੋਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਹੀ ਸੰਵਰਿਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਤਾਜ਼ਾ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਧਰਮਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅੰਦਰ ਪੰਜ ਵੱਡੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਮੰਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਸੀ ਇਰਾਨ ਦਾ ਇਸਲਾਮੀ ਇਨਕਲਾਬ, ਦੂਜੀ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਤੀਜਾ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਈਰਾਕ ਉਪਰ ਅਮਰੀਕੀ ਧਾੜਵੀਆਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਤੇ ਟਾਕਰੇ ਦੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਮਹਾਨ ਜੰਗ, ਚੌਥਾ ਲੈਬਨਾਨ ਵਿਚ ਹਿਜ਼ਬੁੱਲਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਾਂ ਇਸਰਾਈਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੱਕ ਤੋੜਵੀਂ ਹਾਰ ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਉਠਿਆ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਰੋਧੀ ਮਹਾਨ ਉਭਾਰ। ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਉਠਾਣ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਨਿਗੂਣੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਸਿਆਸੀ ਟੋਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਲੇਕਿਨ ਇਕ ਪਤਾਅ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਇਹੀ ਸਿਆਸੀ ਟੋਲੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਜੁਟਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਗਏ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਸਫਲਤਾ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਨਿਗੂਣਾ ਸਿਆਸੀ ਟੋਲਾ ਜਾਂ ਗਿਰੋਹ ਸਾਉਦੀ ਅਰਬ ਅੰਦਰ ਉਠਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ 20 ਨਵੰਬਰ 1979 ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁੱਕਦਸ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਮੁਹਰਮ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਦਿਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਮਿਕ ਗਿਰੋਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਗੱਲ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਸਾਂਝੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੋਢੀ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਮਨਮਾਨੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੁਨਰ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਦਾਈਆ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦਿਨ ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ 100 ਕਰੋੜ ਅਬਾਦੀ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਆਏ ਹਾਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗਿਰੋਹ ਨੇ ਬੰਧ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ। ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਗਿਰੋਹ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੇ ਤਾਬੂਤਾਂ ਵਿਚ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰ ਛੁਪਾ ਕੇ ਅੰਦਰ ਘੁਸ ਆਇਆ ਸੀ। ਕਾਬੇ ਅੰਦਰ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਘੋਰ ਅਪਰਾਧ

ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਹੀ ਹੱਲ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਸਾਉਦੀ ਘਰਾਣੇ ਨੇ ਜੁਹਾਏਮਨ ਦੇ ਪਿਤਾ ਪੁਰਖੀ ਬਦੁਈ ਕਬੀਲੇ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਦੋੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਤੋਲ ਦੀ ਖੋਜ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਸਾਮਰਾਜੀ ਗਿਰਝਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਖਾੜੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸਗੋਂ ਸਾਉਦੀ ਘਰਾਣੇ ਅਤੇ ਰੱਜੀ ਪੁੱਜੀ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਇਖਲਾਕੀ ਅਤੇ ਆਰਥਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਵਰਗ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਜੋ ਸ਼ਕਲ ਪੱਖੋਂ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਅਰਬੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਹੀ ਪਹਿਨਦਾ ਸੀ ਲੇਕਿਨ ਅੰਦਰੂਨੀ ਰੁਚੀਆਂ ਪੱਖੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਛਮੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਅਤੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਦੀਵਾਨਾ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਬੁਰੀ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਸਮਾਜਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਡੱਕ ਸਕਣਾ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੱਥ ਵੱਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵੀ ਅਸੀਂ ਗੁਲਾਮਦਾਰੀ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਸੂਰਜ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਗਲੋਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਅਸਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸੀ।

1700ਵਿਆਂ ਅੰਦਰ ਮੁਹੰਮਦ ਇਬਨ ਅਬਦਲ ਵਾਹਬ ਨੇ ਇਸਲਾਮੀ ਜਗਤ ਅੰਦਰ ਨਵੀਂ ਧਾਰਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਦਾਹੜੀਆਂ ਵਾਲੇ ਮੁਲਾਣਿਆਂ ਨੇ ਬਦੁਈ ਕਬੀਲੇ ਦੀ ਅੰਤਰ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਵੀ ਟੁੰਬਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਹਬੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਹਜ਼ਰਤ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਮੰਨੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੁਹੇਮਨ ਅਲ ਯੁਤੇਵੀ ਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਕਾਬੇ ਵਿਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਹਜ਼ਰਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਬੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਮੰਤਵ ਕਾਫ਼ਿਰਾਂ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਟ ਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਬੰਦਾ ਇਸ ਜੋਹਾਦ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕੇਗਾ, ਜਿਹੜਾ ਵਾਹਬੀ ਬਨਾਮ ਸੁੰਨੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ

ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਖੁਦਾ-ਨ-ਖਾਸਤਾ ਜੇ ਕੋਈ 'ਸਿੱਖਸਤਾਨ' ਬਣ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਆਮ ਗਰੀਬ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਕਾ ਹੀ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਜੇਕਰ 'ਹੰਨੇ-ਹੰਨੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ' ਬਖਸ਼ਣ ਦਾ ਮਹਾਨ ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਤਰਜੀਹਾਂ ਅਲੱਗ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਭਵਿੱਖਨਕਸ਼ੇ ਹੋਰ ਹੋਣਗੇ। ਉਹ ਬਣਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜਦੋਜਹਿਦ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਗਿਰੋਹ ਅਜਿਹੀ ਮਾਅਰਕੇਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਥੇ ਭੀੜ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਦੇ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਈ।

ਬਦੁਈ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਗਰੋਹੀਆਂ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਕਰਨਲ ਜੁਹਾਏਮਨ ਅਲ ਯੁਤੇਬੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਪਵਿੱਤਰ ਮਸਜਿਦ ਦੇ 292 ਫੁਟ ਉੱਚੇ ਸੱਤੇ ਮੀਨਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਮਸ਼ੀਨਗੰਨਾਂ ਬੀੜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਅਜੀਬ ਇਤਫਾਕ ਹੈ ਕਿ ਜੁਹਾਏਮਨ ਦੀ ਉਮਰ 33 ਸਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਝਗੜਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ 31 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਉਮਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸੰਯੋਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਮੂਲਵਾਦੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਥਾਵਾਚਕਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੀ ਪਹਿਲਤਾਜ਼ਗੀ ਮੋੜ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਪੈਗੰਬਰ ਬਣਨ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਉਠਦਾ ਹੈ। ਖੈਰ, ਮੱਕੇ ਅਤੇ ਮਦੀਨੇ ਦਾ ਬੜਾ ਲੰਮਾ ਚੌੜਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ 628 ਈਸਵੀ ਤੱਕ ਮੱਕਾ ਅਤੇ ਮਦੀਨਾ ਦੋਵਾਂ ਉਪਰ ਇਸਲਾਮਕ ਹਕੂਮਤ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਫ਼ਾਤ ਪਾ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਲਈ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਅੰਦਰ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ ਲਹੂ ਪਿਆਸੀ ਫੁੱਟ ਪੈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਜੋ ਸ਼ੀਆਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਫਿਰਕਾ ਹੈ ਉਹ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਵਾਈ ਅਲੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਦੋਹਰਿਆਂ ਹਸਨ ਤੇ ਹੁਸੈਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰਾਹ ਦਰਸਾਵਾ ਮੰਨਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸੁੰਨੀ ਕਹਿਲਾਏ, ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਸੰਗੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਰਸ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹ ਝਗੜਾ ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ ਖੂਨੀ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹਜ਼ਰਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਵਿਦਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੱਕੇ ਤੇ ਮਦੀਨੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਿਆ ਝਗੜਾ ਲਗਭਗ 1300 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਹਬੀ ਕਬੀਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਉਦੀ ਘਰਾਣੇ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਪੱਕੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ

ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਵੀ ਨਸਲੀ ਹਮਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ ਉਪਰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦਸਤਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਬੇਹਰਮਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਲਫ਼ ਨੰਗੇ ਕਰਨ ਤੱਕ ਤਲਾਸ਼ੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੇ ਕਿਹੜੀ 'ਯੁੱਧਮੱਤ' ਤੈਅ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਿਗੁਣੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਸਿਆਸੀ ਟੋਲਿਆਂ ਜਾਂ ਫਾਲੀ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਉਪਰ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਬੱਸ ਇੰਨੀ ਕੁ ਹੀ ਬੇਨਤੀ ਸੀ ਕਿ ਨਾ ਕਰੋ ਯਾਰੇ, ਨਾ ਕਰੋ ਏਤਰਾਂ, ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਏਤਰਾਂ ਨਾ ਕਰੋ! ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅੱਗ ਦੀ ਭੱਠੀ ਵਿਚ ਨਾ ਝੋਕੋ! ਇਸ 'ਯੁੱਧਮੱਤ' ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵੱਧ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਡਾ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵੀ ਕੁੱਝ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜਕੱਲ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਉਪਰ ਉਠੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡਾ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਅਪੋ-ਆਪਣੇ ਥਾਵੇਂ ਠੀਕ ਹਨ ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਲਿਖਤ ਇਸ ਸਾਰੀ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਜੋ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ—ਉਹ ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ 15-20 ਵਰ੍ਹੇ ਪੁਰਾਣੀ ਲਿਖਤ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਜ਼ਮੀਨ ਉਪਰ ਗੁਰੂ ਆਜ਼ਿਆਂ ਵਾਲੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੰਤਰ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਾਰਥਿਕ ਅੰਤਰ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਬਟਵਾਰਾ ਮਹਾਤਮਾ' ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠਲੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲੀਆ ਬਹਿਸ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਦੋ ਅਤਿ ਅਹਿਮ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ੋਰ ਦਿਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਧਰਾਤਲ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ-ਦੋਵਾਂ ਵੱਡੇ ਧਰਮਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸਨੂੰ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਝਿਆ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।...ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਨਾ ਸਹੀ, ਪਰ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਇਸਲਾਮ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਤੋਂ ਇਕੋ ਜਿੰਨਾ ਹੀ ਨਜ਼ਦੀਕ ਸੀ ਅਤੇ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਕੋ ਜਿੰਨਾ ਹੀ ਦੂਰ ਸੀ ਅਤੇ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਅਤਿ ਅਹਿਮ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਲਤਾ-ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਕੇਂਦਰੀ ਸਮਾਜਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਹੀ ਇਹ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਹੀ ਇਹ ਮਾਨਵੀ-ਸਮਾਜਕ ਹੋਂਦ ਲਈ ਸਹਿਜ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਇਹ ਪੜ੍ਹਤ ਹੈ ਕਿ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦਰਸ਼ ਸਿੱਖ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਤਾਂ ਛੱਡੋ—ਉਹ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ, ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਕਾਦਰ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸੁਭਾਵਿਕ ਜਾਂ ਮਸਨੂਈ ਵੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਮੇਟ ਦੇਣ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੂਪਮਾਨ ਸਥਾਨਕ, ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਠੋਸ ਅਧਿਐਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸਮੂਹ ਪੀੜਤ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਂਦੂ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ—ਇਹੋ ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਕਾਮਨਾ ਵੀ ਹੈ। ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ 10-12 ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ 'ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦ: ਮਨੋਰਥਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ' ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਸਾਰੇ ਕਾਸੇ ਦੀ ਕਾਫੀ ਸੋਝੀ ਸੀ। ਹਥਲਾ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਮੈਂ ਲੌੜੀਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ navigate ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਜਰਨਲ ਆਫ ਜਿਜੇਕ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਦੀ ਜਿਲਦ 5, ਨੰਬਰ 1, ਅੰਦਰ Syracuse University ਦੇ ਚਿੰਤਕ Robert Ruehl ਦਾ ਜਿਜੇਕ ਦਾ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਤਾਜ਼ਾ ਲੇਖ ਪਿਆ। ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਿਅੰਗ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ Slavoj zizek ਦੇ ਲੇਖ ਪਿੱਛੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ 'ਮਨੋਰਥਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ' ਵਾਲੇ ਲੇਖ ਦੀ 'ਪੜ੍ਹਤ' ਤੋਂ ਆ ਰਹੀ ਮਲੂਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਜੇ ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਅਜੋਕੇ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ Slavoj zizek ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਜਿਹੇ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੇ ਗਹਿਰ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਲੋਅ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤਕ praxis ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣ।

ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਫੇਰ ਦੱਸਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਰਪੋਕ ਹਾਂ। ਕਾਰਨ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਹੁੰਦਾ, ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੈਨੂੰ ਬੱਪੜ ਮਾਰ ਦਿੰਦਾ ਮੈਂ ਉਚੀ ਉਚੀ ਰੋਂਦਾ ਨਾ। ਉਚੀ ਉਚੀ ਤਾਂ ਕੀ ਸਿਸਕੀਆਂ... ਹੰਝ... ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ। ਬੱਪੜ ਖਾ ਕੇ ਜਿਹੜੇ ਬੱਚੇ ਉਚੀ ਉਚੀ ਰੋਂਦੇ, ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਦੇ, ਮੈਨੂੰ ਬੜੇ ਬੁਰੇ ਲਗਦੇ। ਇਕ ਤਾਂ ਕੁੱਟ ਖਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਫਿਰ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਲਾ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਟੇ ਗਏ ਹਾਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਸਿਰੇ ਦੀ ਮੁਰਖਤਾ ਹੋਈ। ਬੱਪੜ ਖਾ ਕੇ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਕਰਵਾਈ, ਇਸੇ ਨਾਲ ਸਬਰ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ? ਹੁਣ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਅਜਮਾ ਕੇ ਦੇਖਣਾ ਕਿਸੇ ਦਿਨ। ਮੇਰੇ ਬੱਪੜ ਮਾਰੇ। ਜਦੋਂ ਜਾਣ ਲੱਗੇਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜੋ ਕਰਨਾ ਸੀ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਲਿਆ, ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਨਾ। ਜੇ ਇਹ ਭੇਦ ਪ੍ਰਗਟ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਅਹਿਸਾਨਮੰਦ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਕਿਥੇ ਕਿਥੇ ਬੇਇਜ਼ਤ ਹੋਇਆ, ਨਹੀਂ ਦਸਦਾ।

ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਮੈਂ ਨੇਤਾਗਿਰੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਵੀ ਦਾਅ ਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ। ਦੁਖੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਮੰਗਣ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹਰੇਕ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਦਸਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਮੇਰੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਹਾਜ਼ਰ ਹਾਂ, ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਧਰਵਾਸ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬੁਰਾ ਸਮਾਂ ਕਦੇ ਨਾ ਕਦੇ ਹਰੇਕ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ, ਬੁਰੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਕ ਚੰਗਿਆਈ ਵੀ ਹੈ, ਚੰਗਿਆਈ ਇਹ ਕਿ ਬੁਰਾ ਸਮਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਰੁਕਦਾ ਨਹੀਂ, ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਤੇਰਾ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤੂੰ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਖੰਭ ਲਾ ਦਿੱਤੇ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਇਹ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਕੀ ਬਣਦਾ?

ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਬੁੱਢਾ ਹੋ ਕੇ ਪੂਰੀ ਉਮਰ ਭੋਗ ਕੇ ਮਰਿਆ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਰ ਤਾਂ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਵੀ ਜਾਣਾ ਸੀ ਇਕ ਦਿਨ ਖੁਦ ਬਖ਼ੁਦ। ਪਰ ਸਮੇਂ ਨੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਸਮੇਂ ਨੇ ਇਕਾਤਵਾਸੀ ਸਨਿਆਸੀ ਮਾਧੋਦਾਸ ਨੂੰ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲਿਬਾਸ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਹੱਥੋਂ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਨ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸੀ। ਸਮਾਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ਼ੈਰ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ, ਦਿਖਾਣਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾ ਤੋਪਖਾਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਫੌਜ, ਨਾ ਧਨ। ਸਮੇਂ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬਕ ਦੇਣਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹੁਕਮਰਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਟੈਗੋਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ—ਅਪਮਾਨਿਤ ਮਨੁੱਖ ਕਦੀ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਹੋਵੇ, ਇਹੋ ਉਮੀਦ ਸਭਿਅਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਦੀ ਹੈ।

ਉਹੋ, ਮੈਂ ਕਿਧਰ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਬੇਅਕਲੀਆਂ ਮਾਰਾਂਗਾ, ਵਾਹੀ ਤਬਾਹੀ ਨਾਲ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਾਂਗਾ ਪਰ ਕਲਮ ਵਸ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਪੈਗੰਬਰ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ? ਲਉ ਜੀ, ਜਿਥੋਂ ਤੁਰੇ ਉਥੇ ਮੁੜੀਏ। ਚਾਚਿਆਂ—ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖੂਹ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖੂਹ ਕਿਥੇ ਪੁੱਟੀਏ,

ਸਲਾਹਾਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਹਿਮ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਉਚੀ ਥਾਂ ਹੋਵੇ। ਦੂਜੀ ਇਹ ਕਿ ਤਿੰਨ ਪੱਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਖੂਹ ਹੋਵੇਗਾ ਇਸ ਲਈ ਤਿੰਨੇ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਵੇ। ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਖੁਦ ਤਾਂ ਕਰ ਲਈ ਪਰ ਖੂਹ ਦਾ ਕਾਰੀਗਰ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਥੇ ਹੈ? ਇਕ ਝਿਉਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੋਂ ਆਇਆ ਸੀ, ਹੱਲਿਆਂ ਵੇਲੇ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ, ਤਿੰਨ ਘਰਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਪਾਤ ਲਾਈਏ। ਉਸਤਾਦ, ਉਸਤਾਦ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ ਜੇ ਫੈਸਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਈ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, “ਜਦੋਂ ਇਥੇ ਪਾਣੀ ਹੈ ਈ ਨੀ, ਫੇਰ ਮੈਂ ਪਾਣੀ ਕਿਵੇਂ ਕੱਢਾਂਗਾ? ਮੈਂ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਇਲਮ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਡੌਲਿਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ।” ਇਕ ਪਿਰ ਨੂੰ ਉਹ ਥਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਥੇ ਪਾਣੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਤ ਦੂਰ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸਾਰਾ ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਖਾਲ ਪੀ ਜਾਏਗਾ, ਫੇਰ ਸਾਡੇ ਪੱਲੇ ਕੀ ਪਏਗਾ? ਉਸਤਾਦ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਿਥੇ ਤੁਸੀਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਾਇਆ, ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਪੱਲੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਏਗਾ। ਇਉਂ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਚੱਲਿਆਂ, ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਫਲਾਣੇ ਪਿੰਡ ਚੱਲ ਰਿਹਾ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰੀਗਰ ਨੂੰ ਸੌਂਦ ਕੇ ਉਥੋਂ ਪਾਣੀ ਕੱਢੋ ਜਿਥੇ ਤੁਸੀਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਲਾ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਆਉਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸਬੱਬ ਨਾਲ ਮੈਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਖੂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਆਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਤੇ ਹੱਸ ਕੇ ਉਹ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਇਕ ਪਿਰ ਦੁਖੀ ਤਾਂ ਹੋਈ ਪਰ ਉਸਤਾਦ ਦੀ ਗੱਲ ਕੌਣ ਮੋੜੇ? ਨਾਲੇ ਕਿਹੜਾ ਕੋਈ ਸਾਜ਼ਸ਼ ਸੀ? ਖੁਆਜਾ ਪੀਰ ਦੀ ਬਾਹ ਕਿਸ ਨੇ ਪਾਈ ਹੈ? ਜਿਸ ਨੇ ਬਾਹ ਪਾਈ, ਉਹ ਉਸਤਾਦ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰੀ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਪਿਰ ਦਾ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਉਸਤਾਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਖੁਆਜਾ ਖਿਜ਼ਰ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ, ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਰੀਦ ਦਾ ਬਿਰਦ ਪਾਲ ਤੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਪਤ ਕਰ, ਦਰਿਆ ਦਿਲ ਹੋ ਜਾਹ ਖੁਆਜਾ ਪੀਰ, ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਦੇਗਾਂ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਕਬੂਲ ਕਰ।

ਖੂਹ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਦਰਖਤ ਉਪਰ ਟੰਗਿਆ ਲਾਉਡ ਸਪੀਕਰ ਗੱਜਿਆ:

ਜੰਗਲ ਦੇ ਵਿਚ ਖੂਹਾ ਲੁਆ ਦੇ

ਉਤੇ ਰਖਾ ਦੇ ਡੌਲ।

ਸਖੀਆ ਨਾਮ ਸਾਈਂ ਦਾ ਬੋਲ।

ਲਾਉਡ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਪੈ ਗਈ?

ਉਦੋਂ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਬੱਸ ਮਨੋਰੰਜਨ ਸੀ ਸਾਡੇ ਲਈ, ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ।

ਲਾਉਡ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਦੋ ਮਤਲਬ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਕਿ ਮਿੱਠੇ ਚੌਲਾਂ ਦੀਆਂ ਦੇਗਾਂ ਤਿਆਰ ਹਨ, ਆਉ ਤੇ ਛਕੋ। ਦੂਜਾ, ਖੁਆਜਾ ਖਿਜ਼ਰ ਦੇ ਮੁਰੀਦ ਖੁਦਾਈ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਤੇ ਪੁੰਨ ਖੱਟਣ। ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀ, ਬਿਰਖ ਬੂਟੇ, ਮੁਸਾਫਰ ਪਾਣੀ ਪੀ ਕੇ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗਾ ਇਸ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਕਿਸ ਕਿਸ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਪਰ ਰੱਬ ਦੇ ਮੁਨੀਮ ਨੇ ਤਾਂ ਖਾਤਾ ਖੋਲ੍ਹ ਰੱਖਿਆ ਨਾ, ਉਹ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਂਢੀਆਂ ਦੇ ਖੇਤ ਨੂੰ ਇਸ ਖੂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ ਸੀ, ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਕਹੀਆਂ ਸਣੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ। ਮੇਲੇ ਵਰਗਾ ਇਕੱਠ, ਮੇਲੇ ਵਰਗਾ ਮਾਹੌਲ। ਖੂਹ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਸੀ... ਜਿਥੇ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ, ਉਥੇ ਪਾਣੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਐਕਸੋਡਸ, ਇੰਜੀਲ ਦੀ ਸਾਖੀ ਹੈ। ਪੈਗੰਬਰ ਮੂਸਾ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੁਰੀਦਾਂ ਸਮੇਤ ਮਿਸਰ ਵਿਚੋਂ ਉਜੜ ਕੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ ਕੈਨਾਨ, ਹੁਣ ਇਜ਼ਰਾਈਲ, ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਮਾਰੂਥਲ ਵਿਚ ਭਟਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁਰੀਦਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਪਿਆਸੇ ਹਾਂ ਨਬੀ। ਪਾਣੀ ਦੇਹ। ਹਜ਼ਰਤ ਮੂਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਪਰ ਇਥੇ ਮਾਰੂਥਲ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਕਿਥੋਂ ਕੱਢਾਂ? ਮੁਰੀਦਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਤੇਰਾ ਲੜ ਫੜਿਆ, ਲਾਜ ਰੱਖ ਹੁਣ। ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਅਰਦਾਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ। ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ। ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, ਤੇਰੇ ਮੁਰੀਦ ਪਿਆਸੇ ਹਨ ਪਿਤਾ। ਪਸ਼ੂ ਮਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ, ਬੱਚੇ ਮਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਗੇ। ਅਸੀਂ ਰਤਾ ਪਿਛੋਂ ਮਰਜਾਂਗੇ। ਸਾਨੂੰ ਪਿਆਸਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇਹ। ਅਸਮਾਨ ਵਿਚੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ, ਸਾਹਮਣੇ ਪਏ ਪੱਥਰ ਦੀ ਜੜ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੋਟੀ ਛੁਹਾ, ਪਾਣੀ ਨਿਕਲੇਗਾ। ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਮੂਸਾ ਨੇ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਰੁਖ ਕਰ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਇਸ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਆਏਗਾ ਪਾਣੀ? ਆਵਾਜ਼ ਆਈ ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਨਿਕਲੇਗਾ, ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ, ਤੂੰ ਕੈਨਾਨ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜੇਗਾ। ਮੂਸਾ ਨੇ ਕੰਬਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਪੱਥਰ ਦੀ ਜੜ ਵਿਚੋਂ ਸੋਟੀ ਨਾਲ ਖੋਦ ਮਾਰੀ। ਚਸ਼ਮਾ ਵਗਿਆ, ਅਜ ਤਕ ਵਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਸ਼ੂ, ਪੰਛੀ ਮਨੁੱਖ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋਏ। ਮੂਸਾ ਕੈਨਾਨ ਨਾ ਪੁੱਜਿਆ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਕੈਨਾਨ ਫਤਿਹ ਕਰ ਲਿਆ। ਕੈਨਾਨ ਨੂੰ ਉਹ ਇਤਬਾਰਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਕਾਲਾ ਲੰਗਤਾ ਉਸਤਾਦ ਹੱਥ ਵਿਚ ਸੁਹਣੀ ਹੁੱਕੀ ਰਖਦਾ। ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਸੇ ਖੂਹ ਦਾ ਚੱਕ ਉਤਾਰਦਿਆਂ ਟੁੱਟੀ ਸੀ। ਦੋ ਦੰਦਾਂ ਵਿਚ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਮੋਖਾਂ ਜੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਖੇਤ ਵਿਚ ਛੱਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਤਾਦ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਝੁੱਗੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਤਿਕੋਨ...ਮੈਂ ਦੇਖਦਾ,

...ਕਮਾਲ...ਜਿਸ ਪਾਸਿਉਂ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇਖੋ ਇਹ ਤਿਕੋਨ ਦੀ ਤਿਕੋਨ ਹੈ। ਢਿਲੀ ਜਿਹੀ ਮੰਜੀ 'ਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਵਕਤ ਲੇਟ ਜਾਂਦਾ। ਲਾਗੇ, ਪਾਵੇ ਕੋਲ ਸਿਰਹਾਣੇ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਹੁੱਕੀ ਪਈ ਰਹਿੰਦੀ। ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਬੱਚੇ ਆਖਦੇ, ਉਸਤਾਦ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ, ਚਲੇ ਉਹਦੀ ਗੁੜਗੁੜੀ ਪੀ ਕੇ ਦੇਖੀਏ। ਸਾਰੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ, ਮੈਂ ਨਾ ਮੰਨਿਆ। ਕੁੱਟ ਪੈਣੇ ਡਰਦਾ ਸਾਂ। ਬੱਚੇ ਕਹਿਣ, ਇਹ ਲੰਗਤਾ ਸਾਨੂੰ ਫੜ ਈ ਨੀ ਸਕਦਾ। ਜਾਗ ਪਿਆ ਤਾਂ ਭੱਜ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਦਸ ਦੇਉਗਾ। ਬੱਪੜ, ਬਰਾਸਤਾ ਬਾਪੂ ਆ ਜਾਣਗੇ। ਉਹ ਹੱਸ ਕੇ, ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਇਸ ਡਰਪੋਕ ਨੂੰ ਬੈਠਾ ਰਹਿਣ ਦਿਉ, ਆਪਾਂ ਮੋਰਚਾ ਫਤਿਹ ਕਰੀਏ। ਲਉ ਜੀ ਮੈਂ ਦਰਖਤ ਹੇਠ ਬੈਠਾ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਕ ਛੱਡੇ, ਦੂਜਾ ਫੜੇ, ਦੇਹ ਸੂਟੇ 'ਤੇ ਸੂਟਾ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਲੁੱਟ ਮੱਚੀ ਪਈ ਸੀ ਉਦੋਂ ਹੁੱਕੀ ਵਿਚ ਅੱਗ ਵੀ ਹੈ ਸੀ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਅੱਗ ਹੁੰਦੀ, ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹੱਥੂ ਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਗੁੜ ਗੁੜ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੁਣੀ ਪਰ ਧੁੰਆਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਸਿਆ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਖੋਹ ਖਿੰਜ, ਖੱਪਖੱਪੇ ਸਦਕਾ ਉਸਤਾਦ ਜਾਗ ਪਿਆ। ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਹੁੱਕੀ ਉਥੇ ਛੱਡ ਕੇ ਤਿੱਤਰ ਹੋ ਗਏ। ਮੰਜੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਬੈਠਾ ਉਹ ਕਹੀ ਜਾਵੇ, ਜਾਤ ਕੁਜਾਤ...ਕੌਣ ਹੋ ਤੁਸੀਂ ਉਏ? ਧਾਨਕ, ਕਿ ਢਹੇ ਕਿ ਸਾਂਸੀ? ਮੇਰੀ ਹੁਕੀ ਭਿੱਟ ਗਏ। ਤੋੜਾਂਗਾ ਲੋੜਾਂ ਇਕ ਇਕ ਦੀਆਂ।

ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਹੁੱਕੀ ਨੂੰ ਛੋਹ ਲਵੇ ਉਹ ਬੰਦਾ ਭਿੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਥੇ ਗਜ਼ਬ ਹੋ ਗਿਆ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਛੋਹ ਨਾਲ ਹੁੱਕੀ ਭਿੱਟੀ ਗਈ।

ਬਾਕੀ ਬੱਚੇ ਦੂਰ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਇਕੱਲਾ ਮੈਂ ਬੈਠਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਘੜੇ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਦਾ ਕਸੋਰਾ ਭਰ ਕੇ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਕਸੋਰਾ ਧੋਇਆ, ਫੇਰ ਪਾਣੀ ਦਾ ਭਰ ਕੇ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕਸੋਰਾ ਫੜ ਕੇ, ਦੂਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਧੋਤਾ, ਫਿਰ ਓਕ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਪੀਤਾ, ਫਿਰ ਜਾਤ ਕੁਜਾਤ ਵਲੋਂ ਜੂਠੀ ਕੀਤੀ ਹੁੱਕੀ ਦੀ ਜੂਠ ਉਤਾਰੀ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਝ ਨੀ ਕਿਹਾ, ਕੀ ਪਤਾ ਮੈਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁੱਕੀ ਪੀਤੀ? ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਐਵੇਂ ਨੀ ਉਸਤਾਦ ਆਖਦੇ ਮੈਨੂੰ ਲੋਕ। ਤੂੰ ਚੋਰ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ? ਮੁਜਰਿਮ ਭੱਜਣਗੇ, ਫਕੀਰ ਬਿਰ ਰਹੇਗਾ। ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਮਰੱਬੀ ਰੱਖਿਆ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਇਹਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਐ? ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਇਸ ਲਫਜ਼ ਦਾ ਮਾਇਨਾ ਹੁੰਦਾ ਇਸ ਮੁਰੱਬਿਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ। ਠੀਕ? ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ, ਠੀਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਗਲਤ ਵੀ। ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸੇ ਨਾਮ ਨਾਲ 'ਵਾਜ ਮਾਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨਾਮ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਛੱਤ ਪਾ ਲਈ। ਮੈਨੂੰ ਖਿਝਾਉਣ ਲਈ ਬੱਚੇ ਮੈਨੂੰ ਮਰੱਬੀ ਮਰੱਬੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਮੈਂ ਬੜਾ ਦੁਖੀ ਹੋਇਆ।

ਜੇਬ ਵਿਚ ਆਨਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਦਰਜੀ ਜੇਬ ਲਾਉਂਦਾ ਈ ਕਿਉਂ ਹੈ, ਦਰਜੀ 'ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ। ਮਾਂ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲਾ ਦਿੱਤੀ, ਮਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝਿੜਕ, ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਮਰੱਬੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹੋ ਮੇਰੀ ਪੱਕੀ ਔਲ ਪਾ ਦੇਣੀ ਐ। ਮਾਂ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਕਿਹਾ, ਪਿੰਡ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦਾ ਨਾਮ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਰੱਖਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਇਕ ਨਾਮ ਉਹ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮਾਪੇ ਰਖਦੇ ਨੇ। ਇਕ ਨਾਮ ਪਿੰਡ ਰੱਖ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਨਾਮ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ, ਪਿੰਡ ਦਾ ਰੱਖਿਆ ਨਾਮ ਜ਼ਬਾਨ ਉਪਰ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਤੂੰ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰ ਤੇਰਾ ਸੁਹਣਾ ਨਾਮ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਜੇ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਚੋਰ, ਨੱਗ, ਉਲੂ ਰੱਖ ਦਿੰਦੇ ਫੇਰ ਜੋਰ ਲਾ ਲੈਂਦਾ? ਇਹ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਨਾਉਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਬੇਸ਼ਕ ਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਠੀਕ ਸੀ ਪਰ ਬੱਚੇ ਤਾਂ ਖਿਝਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਬੋਲਦੇ। ਚਾਚੇ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਤੇਜ ਨੇ ਸਵੇਰ ਸਾਰ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ, ਅੱਜ ਕੀ ਹੁਕਮ ਮੁਰੱਬੀ ਉਸਤਾਦ? ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਅੱਜ ਹੁਕਮ ਇਹ ਕਿ ਪਸ਼ੂ ਖੋਲ੍ਹ ਤੇ ਚਾਰ। ਇਕ ਹੋਰ ਨਿਕਲ ਆਇਆ, ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੀ ਹੁਕਮ ਮਰੱਬੀ ਮਹਾਰਾਜ? ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਖੂਹ। ਜਾਹ ਖੂਹ ਜੋੜ। ਤੀਜੇ ਨੂੰ ਹੋਮਵਰਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਲਉ ਜੀ ਮੇਰਾ ਹੁਕਮ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁ ਨਾਲ ਉਹ ਵੀ ਢਿਲੇ ਪੈ ਗਏ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਲਫਜ਼ ਕਾਰਨ ਬੇਚੈਨੀ ਹੋਣੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ। ਸੋਟੀ ਤਾਂ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੀ, ਹੁਣ ਮੈਂ ਆਪੇ ਗੁਲੇਲ ਬਣਾਈ, ਇਕ ਹੱਥ ਸੋਟੀ, ਦੂਜੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਲਟਕਦੀ ਗੁਲੇਲ। ਪੂਰੀ ਠਾਠ। ਮੁਰੱਬਿਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਕੋਲ ਚੰਗਾ ਹਥਿਆਰ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਮਰੱਬੀ ਆਖ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨੱਕਰ ਰੱਖ ਲੈਂਦਾ। ਵਿਕਰਮਾਜੀਤ ਇਹੋ ਕੁਝ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਵਾਂਗੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕਦਮਾਂ ਹੇਠਲੀ ਜਮੀਨ ਵਿਚ ਖਜ਼ਾਨਾ, ਸਿੰਘਾਸਨ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਕ ਦਿਨ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਅੱਲਾਵਾਦੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਗਏ। ਕੋਈ ਕੰਮ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਤੁਰ ਪਿਆ। ਰੀਡਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵਜੋਂ ਮੇਰੀ ਤਾਜ਼ੀ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਹੋਈ ਸੀ, ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਤੁਹਾਡੀ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਹੋ ਗਈ ਅੱਲਾਵਾਦੀ ਸਾਹਿਬ? ਉਹ ਖਿੜ ਕੇ ਬੋਲੇ, ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਸਾਡੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਨੇ ਨਾ ਪੁੱਠੇ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਪੂਰੇ ਹਰਾਮਖੋਰ ਨੇ। ਇਹ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨਾਂ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦੇ ਨੇ, ਅਸੀਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਨੇ ਆਂ। ਉਸ ਨੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਸਖਤ ਗਾਲਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵਗਾਹ ਮਾਰੀਆਂ। ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣ ਉਸ ਨਾਲ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਗਾਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲਾਵਾਦੀ ਮੈਨੂੰ ਲੀਡਰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਯਾਨੀ ਮੈਂ ਮਰੱਬੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਜੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਮਰੱਬੀ ਸਮਝਦਾ, ਫਿਰ ਇਹ ਗਾਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ। ਰੱਬ ਬੜਾ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੈ।

ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਬੇੜੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛੇ ਕਿਨਾਰਾ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਹੈ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤਾਸ ਦੀ ਖੇਡ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਯੱਕੇ ਬੇਗੀਆਂ ਬਾਦੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੁੱਕੀਆਂ ਤਿੱਕੀਆਂ। ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਕੋਸੇ ਨਾ, ਦੀਵਾ ਜਾਂ ਮੋਮਬੱਤੀ ਜਗਾ ਕੇ ਚਾਨਣ ਕਰ ਲਵੇ। ਹਿੰਮਤ ਹਾਰ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਉਠਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਆਦਮੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਦਲ-ਦਲ ਵਿਚ ਧਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਵੀ ਨਿਕਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਚਲੋ, ਐਤਕੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਲ-ਦਲ ਵਿਚ ਫਸੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨਾਲ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਬੇੜੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛੇ ਕਿਨਾਰਾ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਏ। ਇਹ ਬੇੜੀ ਤੇ ਦਰਿਆ ਦੇਵੇ ਡੋਬਣ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਏ। ਸੁਲੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਵੇਖਿਆ ਮੈਂ ਸੱਚ ਨੂੰ ਹਰ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਸੁਕਰਾਤ ਜਹਿਰ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਪੀਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਏ।

ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦਾ ਵੋਟਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤਣਾ ਦੋ ਨੰਬਰ ਦੇ ਧੰਦੇ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਢੋਲ ਵੱਜਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੁਰਗੇ ਚਿੱਝਦੇ ਰਹੇ। ਬੋਤਲਾਂ ਦੇ ਡੱਟ ਖੁੱਲ੍ਹਦੇ ਰਹੇ। ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜੈਲੇ ਹੁਰੀਂ

ਮਨ-ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਢੋਲ ਵਜਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਢੋਲੇ ਦੀਆਂ ਲਾਉਂਦੇ। ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਪਰਦੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਕੇ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲੋਕ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰੀ ਪੀੜ-ਪੀੜ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਬਿੱਲੀ ਦੇ ਗਲ ਟੱਲੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੌਣ? ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਜੈਲੇ ਦਾ ਧੰਦਾ ਪੰਜਾਂ-ਸੱਤਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਜੈ-ਜੈਕਾਰ ਸੀ। ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਬਾਣੇਦਾਰ, ਐਸ.ਪੀ. ਅਤੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਉਸ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਹੀ ਲੱਗਦੇ ਅਤੇ ਬਦਲਦੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਵਿਚ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਾ ਦੇਵੇ। ਜੈਲੇ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਚਲਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਇਕ ਗੱਲੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨਜਾਣ ਸੀ... ਪਾਵੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਸੀ ਕਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ। ਵਿੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਵਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ। ਮੌਤ ਰਾਣੀ ਆ ਗਈ ਅੱਜ ਬਣ ਠਣ ਕੇ, ਬੜੇ ਬੜੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ, ਰਾਖ ਉਡ ਗਈ ਵਰੋਲੇ ਬਣ ਕੇ।

ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਸਕੂਲਾਂ-ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜਾ-ਜਾ ਕੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁਧ ਭਾਸ਼ਣ ਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਸਾਡੇ ਭੋਲੇ-ਭਾਲੇ ਕਿਰਤੀ-ਕਿਸਾਨ ਕੀ ਸਮਝਣ ਇਸ ਨੇਤਾ ਦੀਆਂ ਲੂਬੜ ਚਾਲਾਂ। ਉਹ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਇਕ-ਇਕ ਬੋਲ 'ਤੇ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ।

ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਦਫ਼ਤਰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕੁਝ ਵੀ ਹੱਥ-ਪੱਲੇ ਨਾ ਪਿਆ। ਹੁਣ ਜੈਲੇ ਦੇ ਧੰਦੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸੀ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਧੰਦੇ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਆਇਆ, ਜਦੋਂ ਰਘੁਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਜੈਲੇ ਦੇ ਗਰੁਪ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਘੁਵੀਰ ਆਪਣੇ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਮਾਮੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਸਨ। ਨਾਨਾ-ਨਾਨੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗਾੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਘਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਬੁੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਰਘੁਵੀਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਹੀ ਐਸੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜੈਲੇ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਤਾਸ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਵਾਂਗ ਖੇਡਣ ਲੱਗਾ, ਜੋ ਉਹ ਆਖਦਾ, ਰਘੁਵੀਰ ਕਦੇ ਨਾਂਹ ਨਾ ਆਖਦਾ। ਹੁਣ ਕੰਮ ਇਲਾਕੇ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਜੈਲੇ ਨੇ ਰਘੁਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਕਾਰ ਲੈ ਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਰਘੁਵੀਰ ਦੇ ਮਿੱਤਰਾਂ-ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਿਆਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਕਾਕਾ ਇਹ ਕੰਮ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਸ ਬੇੜੀ 'ਤੇ ਤੂੰ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਏ, ਇਹ ਕਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦੀ, ਸਦਾ ਡੋਬਦੀ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਸਿਆਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮਿਰਚਾਂ

ਵਾਂਗ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਜੈਲੇ ਨੇ ਰਘੁਵੀਰ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਨਾਲ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜੈਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਹੁਣ ਰਘੁਵੀਰ ਹੀ ਸੰਭਾਲਦਾ।

ਹੁਣ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਵੀ ਚਰਚੇ ਜੋਰਾਂ 'ਤੇ ਸਨ। ਅਮਲੀ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਤੋਟ ਵਿਚ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਾਸੇ-ਹੀਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਨਾ ਬੰਕਦੇ। ਇਕ ਅਮਲੀ ਆਖਦਾ, “ਯਾਰ ਸਾਡੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਭੁੱਕੀ ਦੀ ਹੀ ਬੋਲੇ-ਬੋਲੇ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਡਰੱਗ ਡਰੱਗ ਕਿੱਥੋਂ ਆ ਗਈ। ਅੱਗ ਲਾਉਣੀ ਘਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪਾਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਭੁੱਕੀ ਵੀ ਖਾਂਦੇ ਸੀ ਤੇ ਕੰਮ ਵੀ ਰੱਜ ਕੇ ਕਰਦੇ ਸੀ।” ਦੂਜਾ ਆਖਦਾ, “ਇਹ ਤਾਂ ਸੁਣਿਆਂ, ਨੱਕ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਖਾਂਦੇ-ਪੀਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਦੇ ਚਿੱਤ-ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹੋ ਹੀ ਹੁਣ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਰੱਬਾ! ਸਾਡਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖੀ। ਮਾਤੀ ਮੋਟੀ ਭੁੱਕੀ ਦਈ ਜਾਵੀ।”

ਸਿਆਣਿਆਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਵੀ ਰਘੁਵੀਰ ਨੇ ਇਕ ਨਾ ਮੰਨੀ। ਉਹ ਹੁਣ ਹਫ਼ਤਾ-ਹਫ਼ਤਾ ਘਰ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਨਾ। ਉਹਦਾ ਧੰਦਾ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਤੱਕ ਫੈਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਸੈਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ-ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜੈਲੇ ਦੇ ਹੱਥ ਹੋਰ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ। ਉਸ ਨੂੰ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਲਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ, ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਆਪਣਾ ਹੀ ਸੀ।

ਜੀਵਨ
ਜਾਚ

ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ

ਰਘੁਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦਿਨ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਆਇਆ, ਜਦੋਂ ਜੈਲੇ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਦਸ ਕਰੋੜ ਦੀ ਹੋਰੇਇਨ ਨਾਲ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜੈਲਾ ਰਘੁਵੀਰ ਨੂੰ ਆਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੇਸ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਪੁਆ ਲੈ, ਮੈਂ ਆਪੇ ਬਰੀ ਕਰਾ ਲਵਾਂਗਾ। ਰਘੁਵੀਰ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਮਿੱਟੀ ਖਿਸਕਦੀ ਗਈ। ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਹਨੇਰਾ-ਹਨੇਰਾ ਆ ਗਿਆ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਰਘੁਵੀਰ ਕਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਯਾਦ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਅਖੀਰ ਰਘੁਵੀਰ ਨੂੰ ਜੈਲੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ ਪਿਆ। ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗੱਠਾਂ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਦੰਦਾਂ ਨਾਲ ਖੋਲ੍ਹਣੀਆਂ ਪੈਣ:

ਤਲੀਆਂ 'ਤੇ ਸਰ੍ਹੋਂ ਨੂੰ ਜਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੁਰ ਗਏ। ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੁਰ ਗਏ। ਬਿਨਾਂ ਗੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੁਰ ਗਏ। ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਲਹੂ 'ਚ ਨਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੁਰ ਗਏ। ਛਿੱਤਾਂ 'ਚ ਸਾਹਿਆਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੁਰ ਗਏ। ਮਾਲਾ ਵਿਚ ਮਣਕੇ ਪਰੋਣ ਵਾਲੇ ਤੁਰ ਗਏ।

ਅਫ਼ਜ਼ਲ ਅਹਿਸਨ ਰੰਧਾਵਾ

ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਮਾਝੇ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਚੋਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਹੀ ਸ਼ੌਂਕ ਸਨ ਚੰਗੇ ਲੀੜੇ, ਚੰਗੀ ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਤੇ ਚੰਗੇ ਘਰ ਵਿਚ ਚੋਰੀ ਕਰਨਾ। ਚੰਗਾ ਲੀੜਾ-ਲੱਤਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ, ਉਸ ਆਪਣੇ ਮਾਮੇ ਕੋਲੋਂ ਲਿਆ ਸੀ। ਚੰਗੀ ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਉਸ ਆਪਣੇ ਬਾਪੂ ਕੋਲੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ ਤੇ ਚੋਰੀ-ਯਾਰੀ ਵਾਲੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਉਹਦਿਆਂ ਯਾਰਾਂ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਚੋਰੀ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਉਹਦੀ ਆਦਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣੀ। ਬੱਸ, ਉਹ ਸ਼ੁਗਲ ਲਈ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਹੱਥ-ਪੱਲਾ ਮਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸੋਧੇ ਤੇ ਖਾਂਦੇ ਪੀਂਦੇ ਘਰ ਦਾ 'ਕੱਲਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਕੋਈ ਐਹੋ ਜਿਹੀ ਲੋੜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਾ ਸੂ, ਪਈ ਜ਼ਰੂਰ ਚੋਰੀ ਕਰੇ। ਬੱਸ ਉਹ ਆਖਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, "ਬੰਦਾ ਵਿਹਲਮ-ਵਿਹਲਾ ਰਹਿ ਕੇ ਕਰੇ ਵੀ ਕੀ?" ਕਦੀ ਉਹਦਾ ਪਿਓ ਸਰਦਾਰ ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਜੀਏ-ਬੱਗੇ ਦਾ ਨੰਬਰਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਦੋਂ ਰਘਬੀਰ ਅਜੇ ਬਾਲ ਈ ਸੀ, ਤੇ ਜਦੋਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਿਆਣਾ ਹੋਇਆ ਉਦੋਂ ਨੂੰ ਉਹਦਾ ਬਾਪੂ ਮਰ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਕ ਮਾਂ ਈ ਉਹਦਾ ਸਭ ਕੁਝ ਸੀ। ਨਾ ਭੈਣ ਨਾ ਭਰਾ, ਨਾ ਚਾਚਾ ਨਾ ਤਾਇਆ। ਸਿਆਣਾ ਹੋਇਆ, ਤੇ ਇਕ-ਅੱਧ ਵਰ੍ਹਾ ਉਸ ਆਪ ਵਾਹੀ ਕੀਤੀ, ਤੇ ਫੇਰ ਉਸ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅੱਧ 'ਤੇ ਦੇ ਛੱਡੀ, ਤੇ ਆਪ ਮੌਜ-ਮੇਲੇ ਲੁੱਟਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਉਦੋਂ ਉਹਦੀ ਉਮਰ ਯਾਰਾਂ ਵਰ੍ਹੇ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਕ ਚਾਨਣੀ ਰਾਤ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਜੀਏ-ਬੱਗੇ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਲੁਕਣ-ਮੀਟੀ ਪਿਆ ਖੇਡਦਾ ਸੀ; ਤੇ ਈਸਰ ਜਿਹੜਾ ਉਹਦਾ ਬੜਾ ਯਾਰ ਸੀ, ਉਹਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, "ਯਾਰ ਬੀਰਿਆ! ਕੁਝ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਈ ਪਿਆ।"

ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ ਤੇ ਖ਼ਰਬੂਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਬਹਾਰ ਸੀ। ਰਘਬੀਰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, "ਤੇ ਚੱਲ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੈਲੀ 'ਚੋਂ ਰੋਡੇ ਤੋੜ ਲਿਆਉਂਨੇ ਆਂ।"

"ਨਹੀਂ ਯਾਰ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਖਾਈਏ।"

"ਹੋਰ ਐਸ ਵੇਲੇ ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ..."

"ਉਹ ਹੋ, ਨਹੀਂ ਯਾਰ, ਮੂੰਗਫਲੀ ਖਾਣ ਨੂੰ ਰੂਹ ਕਰਦੀ ਏ।" ਈਸਰ ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਟੁੱਕ ਕੇ ਆਖਣ ਲੱਗਾ।

ਰਘਬੀਰ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਫੇਰ ਹੱਸ ਪਿਆ ਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, "ਉਤੋਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਏ, ਤੇ ਐਸ ਵੇਲੇ ਮੂੰਗਫਲੀ ਕਿੱਥੋਂ ਆਵੇਗੀ?"

"ਧਰਤੇ ਬਾਹਮਣ ਦੀ ਹੱਟੀ।" ਈਸਰ ਨੇ ਮੂੰਹ ਉਹਦੇ ਕੰਨ ਕੋਲ ਕਰਕੇ ਆਖਿਆ ਤੇ ਰਘਬੀਰ ਹੱਸ ਪਿਆ। ਐਸ ਕਰਕੇ ਪਈ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਕ ਈ ਹੱਟੀ ਸੀ ਧਰਤੇ ਬਾਹਮਣ ਦੀ, ਜਿਹੜਾ ਹਨੇਰਾ ਪੈਦਿਆਂ ਈ ਹੱਟੀ ਨੂੰ ਜੰਦਰਾ ਮਾਰ ਕੇ ਤੁਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਜਿਹਨੂੰ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ, ਧਰਤੇ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਉਠਾ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਬਾਹਮਣ ਆਪਣੀ ਬਾਹਮਣੀ ਦਾ ਵਸਾਹ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਤੇ ਵਸਾਹ ਵੀ ਉਹ ਵਿਚਾਰਾ ਕੀ ਖਾਂਦਾ। ਇਕ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਹਰ ਗੱਭਰੂ ਭੂਤਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ, ਬਾਹਮਣੀ ਦਾ ਰੰਗ ਵੀ ਦੁੱਧ ਨਾਲੋਂ ਚਿੱਟਾ ਸੀ। ਧਰਤਾ ਵਿਚਾਰਾ ਕੀ ਕਰਦਾ? ਬੈਰ! ਉਸ ਰਾਤ ਰਘਬੀਰ ਤੇ ਈਸਰ ਨੇ ਮੂੰਗਫਲੀਆਂ ਵਾਲਾ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਡੱਬਾ, ਜਿਥੇ ਵਿਚ ਮਸਾਂ ਈ ਅੱਧ ਸੇਰ ਮੂੰਗਫਲੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਕੱਢਣ ਲਈ ਧਰਤੇ ਬਾਹਮਣ ਦੀ ਹੱਟੀ ਭੰਨ ਲਈ। ਉਹ ਰਘਬੀਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਚੋਰੀ ਸੀ।

ਫੇਰ ਜਵਾਨੀ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਈ ਚੋਰੀਆਂ ਸਨ, ਥਾਣਾ ਸੀ, ਜੇਲ੍ਹ ਸੀ ਤੇ ਰਘਬੀਰ ਸੀ। ਈਸਰ ਇਕ ਚੋਰੀ ਵਿਚ ਕਤਲ ਹੀ ਕਰ ਬੈਠਾ ਸੀ ਤੇ ਲੰਮੀ ਸਜ਼ਾ ਖਾ ਗਿਆ। ਰਘਬੀਰ ਰੱਬ ਦੀ ਹਿਕਮਤ ਨਾਲ ਬਚ ਗਿਆ। ਯਾਰ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਟਿੱਲ 'ਤੇ ਪੁਰਾ ਲਾਇਆ ਪਰ ਉਹਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾ ਟੁੱਟੀ। ਰਘਬੀਰ 'ਕੱਲਾ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾ ਮੁੜਿਆ, ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਛੱਬੀਆਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਮਾਝੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਚੋਰਾਂ ਤੋਂ ਚਾਰ ਪੈਰ ਅਗਾਂਹ ਈ ਸੀ।

ਆਖਦੇ ਨੇ, ਚੋਰ ਦੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਪਰ

ਬੇੜੀਆਂ

ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਮਦਾਰ ਲੇਖਕ ਅਫ਼ਜ਼ਲ ਅਹਿਸਨ ਰੰਧਾਵਾ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪੁਰਾਣਾ ਪੰਜਾਬ ਝਾਤੀਆਂ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਖਾਸ ਖੂਬੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ, ਉਹ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਜੁੱਗ ਦੀ ਪੈੜ-ਚਾਲ ਅਕਸਰ ਸੁਣਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇ ਪਾਤਰ ਸਿੱਖ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। 'ਬੇੜੀਆਂ' ਕਹਾਣੀ ਨਾਲ ਮਿਸਾਲੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਮੈਨੂੰ ਜਾਣਨੈ?' ਦਾ ਚੇਤਾ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ 'ਵਿਰਕ ਚੋਰ' ਦੀ ਹੀ ਚਰਚਾ ਹੈ। ਰੰਧਾਵੇ ਦੀ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ।-ਸੰਪਾਦਕ

ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਝੂਠ ਸੀ। ਉਹ ਪੈਰਾਂ ਵਾਲਾ ਚੋਰ ਸੀ। ਚੰਗਿਆਂ-ਭਲਿਆਂ ਹੱਥਾਂ-ਪੈਰਾਂ ਵਾਲਾ ਮੂੰਹ ਚਿੱਤ ਲੱਗਦਾ ਗੱਭਰੂ ਸੀ। ਹੌਂਸਲਾ ਵੀ ਸ਼ੇਰਾਂ ਵਰਗਾ ਸਾ ਸੂ, ਤੇ ਕੰਮ ਸਾਹਨਾਂ ਵਾਲੇ। ਚੋਰੀ ਤੇ ਬੱਸ ਉਹ ਸ਼ੁਗਲ-ਮੇਲੇ ਲਈ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਤੇ ਜਦੋਂ, ਕੋਈ ਉਹਨੂੰ ਲਲਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪਈ ਉਹ ਚੋਰ ਏ ਤੇ ਉਥੇ ਉਹ ਸਾਧਾਂ ਵਾਂਗਰ ਅੜ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਅੜ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਮਿੱਟੀ, ਉਹ ਸਾਹਨਾਂ ਵਾਂਗਰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੱਡਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਖੋਰੇ ਇਹ ਈ ਵਜ੍ਹਾ ਸੀ, ਪਈ ਗੱਭਰੂ ਉਹਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਤੇ ਟੁਰੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਉਹਨੂੰ ਪਰਤ-ਪਰਤ ਕੇ ਵੇਖਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਬੁੱਢੇ ਉਹਦੀ ਸੋਹਣੀ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਰੱਖ ਲਈ ਦੁਆ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਤੇ ਸੂਰਮੇ ਉਹਦਾ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲੰਘਦੇ ਹੁੰਦੇ। ਸਾਰੇ ਮਾਝੇ ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਡਾਂਗ ਦੀ ਤੇ ਹਵਾ ਨਾਲੋਂ ਤੇਜ਼ ਭੱਜਣ ਵਾਲੀ ਮੁਸ਼ਕੀ ਘੋੜੀ ਦੀ ਧੁੰਮ ਸੀ।

ਉਦੋਂ 'ਕਤਾਰੂ-ਗਿੱਲ' ਵਿਚ ਇਕ ਨਵਾਂ ਈ ਗੱਭਰੂ ਉਠਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦਵਾਲੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਕੰਧ ਬਣ ਕੇ ਖਲੇ ਗਿਆ। ਉਸ ਕਤਾਰੂ ਗਿੱਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, "ਮਾਲ ਡੰਗਰ ਵੱਲੋਂ ਬੇਸ਼ਕ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਸੌਂ ਜਾਇਆ ਕਰੇ। ਜਿਹਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ੈਅ ਜਾਵੇ, ਮੈਥੋਂ ਲੈ ਲਵੇ।" ਤੇ ਉਸ ਸਾਰੇ ਮਾਝੇ ਦੇ ਚੋਰਾਂ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰ ਕੇ ਆਖਿਆ, "ਜਿਹਨੂੰ ਜਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਕਤਾਰੂ ਗਿੱਲ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰੇ।" ਸੱਚੀ-ਮੁੱਚੀ ਕਤਾਰੂ ਗਿੱਲ ਵਿਚ ਚੋਰੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਈ ਹਟ ਗਈਆਂ। ਜਿੱਥੇ ਦੋ-ਚਾਰ ਬੰਦੇ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ, ਉਸ ਅਨੇਖੇ ਸੂਰਮੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਦੂਰੋਂ-ਦੂਰੋਂ ਲੋਕ ਉਸ ਗੱਭਰੂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਜਾਂਦੇ, ਜਿਹੜਾ ਛੇਲ ਛਬੀਲਾ ਜਿਹਾ, ਚਵੀਆਂ ਕੁ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਰੱਜ ਕੇ ਸੋਹਣਾ ਮੁੰਡਾ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸੀ।

ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਵਾਨ ਕੁੜੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਾਈਆਂ ਬੁੱਢੀਆਂ ਤੱਕ, ਤੇ ਬਾਲ ਇਆਣਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਦਾ ਈ ਮੰਜੀ 'ਤੇ ਪਏ ਨਕਾਰਿਆਂ ਬੁੱਢਿਆਂ ਤੱਕ ਹਰ ਕੋਈ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਤੇ ਉਦੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਈਆਂ। ਕੋਈ ਆਖਦਾ, "ਸਾਰੇ ਮਾਝੇ ਵਿਚ ਐਡਾ ਸੂਰਮਾ ਤੇ ਸਾਹਨ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।" ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ, "ਉਹ ਮਾਝੇ ਦੀ ਤੱਕ ਏ, ਤੇ ਕਤਾਰੂ-ਗਿੱਲ ਨੇ ਐਹੋ ਜਿਹਾ ਲਾਲ ਅੱਗੇ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਜੰਮਿਆ।"

ਕੋਈ ਸੁਣਾਉਂਦਾ, "ਉਹ ਬੜਾ ਸਖੀ ਏ। ਫਲਾਣੇ ਕੰਮੀ ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਉਸ ਹਜ਼ਾਰਾ ਰੁਪਿਆ ਰੱਬ ਵਾਸਤੇ ਦੇ ਛੋੜਿਆ ਸੀ।"

ਕੋਈ ਬੋਲਦਾ, "ਉਹ ਤੇ ਮੋਚੀ ਜੁੱਤੀ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਆਏ, ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਮੱਝ ਦੇ ਦੇਂਦਾ ਏ।"

ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ, "ਉਸ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਡਾਕੂ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾ ਛੱਡੀ ਏ।"

ਤੇ ਕੋਈ ਆਖਦਾ, "ਉਸ 'ਕੱਲੇ ਨੇ ਪੰਦਰਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਤੋੜ ਛੱਡਿਆ ਸੀ, ਜਿਹੜੇ ਕਤਾਰੂ ਵਿਚ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਆਏ ਸਨ।" ਗੱਲ ਕੀ, ਰੋਜ਼ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਈ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ। ਉਹਦੀ ਇਕ ਜਵਾਨ

ਭੈਣ ਵੀ ਸੀ ਜੀਹਦਾ ਨਾਂ ਰਤਨੀ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਹੁਸਨ-ਜਵਾਨੀ ਤੇ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਵੀ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਦੱਬੀ-ਦੱਬੀ ਜ਼ਬਾਨ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਜ਼ੈਲਦਾਰ ਦਾ 'ਕੱਲਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ, ਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਤੇ ਲੋਕ ਵੀ ਠੀਕ ਈ ਆਖਦੇ ਸਨ ਪਈ, ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬੜੇ ਵੱਡੇ ਪਿਓ ਦਾ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਏ।

ਜਦੋਂ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਕਤਾਰੂ-ਗਿੱਲ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜੁੱਰਅਤ, ਬਹਾਦਰੀ ਤੇ ਵਡਿਆਈ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ-ਸੁਣ ਕੇ ਅੱਕ

ਗਿਆ, ਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਮੂੰਹ ਹਨੇਰੇ ਈ ਉਸ ਆਪਣੀ ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਕਾਠੀ ਪਾਈ। ਆਪਣੀ ਤੇਲ ਵਿਚ ਭਿੰਜੀ ਹੋਈ ਡਾਂਗ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਫੜੀ ਤੇ ਕਤਾਰੂ-ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਟੁਰ ਪਿਆ। ਕਤਾਰੂ-ਗਿੱਲ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਵੀਹ ਕੋਹ ਦੂਰ, ਗਿੱਲ ਜੱਟਾਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਸੀ। ਰੋਟੀ ਵੇਲੇ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਉਸ ਕਤਾਰੂ-ਗਿੱਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਗਲੀ ਵਿਚ, ਮੁੜਕੇ ਨਾਲ ਭਿੰਜੀ ਹੋਈ ਆਪਣੀ ਘੋੜੀ ਬੰਮੂ ਕੇ ਟੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਇਕ ਬੁੱਢੇ ਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਕੋਲੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਦਾ ਘਰ ਪੁੱਛਿਆ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੋਂ ਤੇ ਉਸ ਬੁੱਢੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੈਰਾਂ ਤੱਕ ਵੇਖਿਆ, ਫੇਰ ਇਕ ਪੱਕੀ ਜਿਹੀ ਹਵੇਲੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, "ਉਹ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਈ ਹਵੇਲੀ ਏ।"

ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਫਾਟਕ ਅੱਗੇ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੋੜੀ ਤੋਂ ਉਤਰਿਆ। ਸਿਆਲ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ ਪਰ ਉਹਦੀ ਘੋੜੀ ਦਾ ਮੁੜਕਾ ਚੋਣ ਡਿਹਾ ਸੀ। ਐਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਇਆ ਸੀ। ਨਾ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਈ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ। ਐਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਬੇਧਤਕ ਅੰਦਰ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਹਵੇਲੀ ਖਾਲੀ-ਖਾਲੀ ਪਈ ਸੀ। ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਲੱਕੜੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸਾਰੀ ਖੁਰਲੀ 'ਤੇ ਚਾਰ ਢੰਗੇ ਬੰਧੇ ਸਨ। ਅਗਾਂਹ ਨਾਲ ਈ ਇਕ ਡਾਚੀ ਮੂੰਹ ਚੁੱਕ ਕੇ ਫਾਟਕ ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਡਰੀ ਸੀ। ਖੱਬੇ ਬੰਨੇ ਕੰਧ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਖੁਰਲੀ 'ਤੇ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਨੀਲੀ ਦੀਆਂ ਨਹਾਤੀਆਂ-ਧੋਤੀਆਂ ਮੱਝਾਂ ਬੰਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਸੱਜੇ ਬੰਨੇ ਦੀ ਕੰਧ ਨਾਲ ਖੁਰਲ ਤੇ ਦੋ ਬੜੀਆਂ ਸੁਬਰੀਆਂ ਘੋੜੀਆਂ ਪੱਠੇ ਖਾਣ ਡਰੀਆਂ ਸਨ। "ਬੜਾ ਸੁਬਰਾ ਮਾਲ ਏ", ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਿਲ ਹੀ ਦਿਲ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਤੇ ਹਵੇਲੀ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ ਜਿਹੜੀਆਂ ਦੋ-ਦੋ ਬੰਦੇ ਉਚੀਆਂ ਸਨ। ਉਹਨੇ ਘੋੜੀ ਦੀ ਲਗਮ ਲਾਹ ਕੇ ਉਹਦਾ ਤੰਗ ਢਿੱਲਾ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਘੋੜੀਆਂ ਨਾਲ ਈ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਆਪ ਪਰ੍ਹਾਂ ਪਈ ਹੋਈ ਖਾਲੀ ਮੰਜੀ 'ਤੇ ਬਹਿ ਗਿਆ।

ਘੜੀ ਕੁ ਪਿੱਛੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਸਾਫਰ ਸਮਝ ਕੇ ਉਹਦੀ ਬੜੀ ਟਹਿਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਅੰਨ-ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਵਿਹਲੇ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਤੇ ਜਦੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਨ ਢਲ ਗਿਆ ਤੇ ਪਾਲਾ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਫੁਹਾਰ ਵਾਂਗਰ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਤਾਂ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲੋਈ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਘੁੰਟ ਕੇ ਮਾਰ ਲਈ। ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕੋਲੋਂ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ। ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਆਖਿਆ, "ਪਈ ਜਵਾਨਾ! ਤੂੰ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਨਹੀਂ, ਤੂੰ ਕਿੱਥੋਂ ਆਇਆ ਏ, ਕਿੱਧਰ ਚੱਲਿਆ ਏ, ਤੇ ਘਰ ਕਿੱਥੇ?"

ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਹੱਸ ਪਿਆ ਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, "ਮੈਂ ਰਾਵੀ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਆਂ-ਐਥੇ ਜੀਏ-ਬੱਗੇ ਸਾਕ ਅੰਗ ਨੇ। ਮਿਲਣ-ਗਿਲਣ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਤੁਹਾਡੀ ਧੁੰਮ ਸੁਣੀ ਸੀ, ਆਖਿਆ ਵੇਖ ਦੀ ਆਵਾਂ, ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਾਹਨ ਆਦਮੀ ਕਦੋਂ ਰੋਜ਼-ਰੋਜ਼ ਲੱਭਦੇ ਨੇ।"

"ਹੱਛਾ!" ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਲੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਨੂੰ ਵੱਟ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ। ਫੇਰ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਆ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਆਖਣ ਲੱਗਾ, "ਸੁਣਿਆ ਏ ਜੀਏ-ਬੱਗੇ ਵਾਲਾ ਰਘਬੀਰ ਬੜਾ ਜੀਅਦਾਰ ਚੋਰ ਏ।" ਰਘਬੀਰ ਪਹਿਲੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਝਕ ਗਿਆ, ਫੇਰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, "ਚੋਰ ਕੀ ਤੇ ਸਾਹਨ ਕੀ?"

ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹੱਸ ਕੇ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, "ਕਿਧਰੇ ਕਤਾਰੂ-ਗਿੱਲ ਵਲ ਮੂੰਹ ਕਰੇ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਦੱਸਾਂ ਕਿੱਡਾ ਕੂ ਸਾਹਨ ਏ ਉਹ।"

ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਿੰਮ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਹੱਸ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਿਆ। ਫੇਰ ਉਠਣ ਲੱਗਿਆ ਬੋਲਿਆ, "ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਬਲਾ ਪਈ ਏ, ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਬੜੀ ਬਲਾ ਏ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕੀ?"

ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਿੱਖੀ ਜਿਹੀ ਨਜ਼ਰ ਉਹਦੇ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ, ਫੇਰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, "ਉਹਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਈ?"

"ਆਹ, ਇਕ ਵਾਰੀ।"

"ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਨ ਏ?"

"ਚੰਗਾ ਸੁਬਰਾ।"

"ਜੇ ਉਹ ਤੈਨੂੰ ਮਿਲੇ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਮੇਰਾ ਇਕ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਦੇਵੀ।" ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਆਖਣ ਲੱਗਾ।

"ਤੁਸੀਂ ਉਹਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਓ ਸਰਦਾਰ ਜੀ?"

ਰਘਬੀਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਜਾਣਦਾ ਤੇ ਨਹੀਂ, ਨਾਂ ਈ ਸੁਣਿਆ ਏ।"

"ਕੀ ਆਖਾਂ ਸੂ?"

"ਉਹਨੂੰ ਆਖੀ-ਜੇ ਉਹ ਕਤਾਰੂ-ਗਿੱਲ 'ਚੋਂ ਭੇਡ ਦਾ ਲੇਲਾ ਵੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਜਾਵੇ, ਤੇ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਮੰਨ ਲਾਗਾ।" ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੁਨੇਹਾ

ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

"ਚੰਗਾ! ਜੇ ਕਿਧਰੇ ਮਿਲਿਆ, ਤੇ ਆਖ ਦਿਆਂਗਾ ਉਹਨੂੰ।"

ਤੇ ਉਹ ਉਠਿਆ, ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਾਹਬ-ਸਲਾਮਤ ਕੀਤੀ, ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਜੀਏ-ਬੱਗੇ ਨੂੰ ਟੁਰ ਪਿਆ।

ਤੇ ਓਦਣ ਤੋਂ ਤੀਸਰੀ ਰਾਤ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮਾਲ-ਡੰਗਰ ਚੋਰ ਲੈ ਗਏ। ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਸਾਰ ਵਿਚ ਸੁੱਤੀ ਹੋਈ ਜਵਾਨ ਰਤਨੀ ਦੀਆਂ ਮੁਰਕੀਆਂ ਵੀ ਲੈ ਗਏ ਪਰ ਰਤਨੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਰਕੀਆਂ ਲੱਭ ਜਾਣ ਦਾ ਭੋਗ ਈ ਨਾ ਪਾਇਆ। "ਕਿਉਂ?" ਐਸ ਗੱਲ ਦਾ ਰਤਨੀ ਕੋਲ ਵੀ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਾਰਾ ਈ ਮਾਲ ਟੂਰ ਗਿਆ। ਚਾਰ ਢੰਗੇ, ਚਾਰ ਮੱਝਾਂ, ਦੋ ਘੋੜੀਆਂ ਤੇ ਇਕ ਡਾਚੀ ਪਰ ਖੁਰਾ ਇਕ ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਨਾ ਲੱਭਾ, ਤੇ ਉਹ ਕਤਾਰੂ-ਗਿੱਲ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਨਾ ਗਿਆ। ਇਕ ਤੋਂ ਇਕ ਚੰਗਾ ਖੋਜੀ ਆਇਆ, ਤੇ ਸਿਰ ਮਾਰ ਗਿਆ ਪਰ ਦੂਜੇ ਦਾ ਖੁਰਾ ਈ ਨਾ ਲੱਭਾ, ਤੇ ਉਸ ਇਕ ਬੰਦੇ ਦਾ ਖੁਰਾ, ਜਿਹਾ ਲੱਭਾ-ਭਿਤਾ ਨਾ ਲੱਭਾ, ਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨਾ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮੰਨਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਵੇਖਣ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ, ਪਈ ਅਹਿ ਕੰਮ ਇਕ ਬੰਦੇ ਦਾ ਏ। ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਠਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਮਾਝਾ ਫਿਰਿਆ, ਪਰ ਨਾ ਉਸ ਚੋਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਨਾ ਮਾਲ ਦਾ। ਕਿਸੇ ਆਖਿਆ, "ਬਾਣੇ ਪਰਚਾ ਦਿਓ।" ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, "ਇਹ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਮਾਲ ਜਿਹੜਾ ਲੈ ਗਿਆ, ਲੈ ਗਿਆ ਪਰ ਬੰਦੇ ਦਾ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗੇ। ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਸਾਹਨ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਵਿਚ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ।" ਪਰ ਚੋਰ ਦਾ ਨਾ ਲੱਭਣਾ ਸੀ, ਨਾ ਲੱਭਾ। ਸਾਰਾ ਮਾਝਾ ਉਸ ਚੋਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹੇ ਚੋਰਾਂ ਤੇ ਸਾਧਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਸੀ, ਤੇ ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਈ ਵੀਹ ਦਿਨ ਲੰਘ ਗਏ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵੀ ਬੱਕ-ਹਾਰ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ।

ਇੱਕੀਵੀਂ ਰਾਤ ਅਜੇ ਅੱਧੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੰਘੀ ਤੇ ਧੁੰਦ ਤੇ ਨਿੰਮ੍ਹੀ-ਨਿੰਮ੍ਹੀ ਚਾਨਣੀ ਵਿਚ ਲਪੇਟੇ ਹੋਏ ਕਤਾਰੂ-ਗਿੱਲ ਵਿਚ ਇਕ ਗੱਭਰੂ ਵੜਿਆ। ਚੰਦ ਦੀ ਲੋਅ ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਛਵ੍ਹੀ ਦਾ ਫਲ ਲਿਸ਼ਕਦਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਮੂੰਹ ਠਾਠੇ ਦੇ ਵਿਚ, ਤੇ ਉਹਦਾ ਪਿੰਡਾ ਗੂੜ੍ਹੇ ਰੰਗ ਦੇ ਕੰਬਲ ਵਿਚ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਕ ਕਾਨੇ ਜਿਹੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਹਿੱਕੀ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਪਿਆ। ਡੰਗਰ ਹਵੇਲੀ ਪਛਾਣ ਕੇ ਬੂਹੇ ਅੱਗੇ ਖਲੇ ਗਏ, ਤੇ ਗੱਭਰੂ ਕਿਸੇ ਬਾਂਦਰ ਵਾਂਗਰ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਦੋ-ਦੋ ਬੰਦੇ ਉਚੀ ਕੰਧ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਬਿੱਲੀ ਵਾਂਗਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ, ਖੜਾਕ ਤੇ ਬਗੈਰ ਉਸ ਫਾਟਕ ਖੋਲ੍ਹਿਆ, ਡੰਗਰ ਅੰਦਰ ਵਾੜੇ, ਫਾਟਕ ਦਾ ਕੁੰਡਾ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਫੇਰ ਕੰਧ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਉਸ ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਬਰਾਂਡੇ ਵਿਚ ਸੁੱਤਿਆ ਹੋਇਆ ਤਿੰਨ ਬੰਦਿਆਂ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ ਜਿਹੜੇ ਐਡੀ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦ ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਮਰ ਗਏ ਹੋਣ। ਤੇ ਉਹ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਹੱਸਿਆ। ਫੇਰ ਕੰਧ ਤੋਂ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਟੁਰ ਪਿਆ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਪਿੰਡੋਂ ਬਾਹਰ ਟਾਹਲੀ ਨਾਲ ਬੰਧੀ ਆਪਣੀ ਮੁਸ਼ਕੀ ਘੋੜੀ ਖੋਲ੍ਹੀ, ਉਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਮਗਰੋਂ ਉਹਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਗੱਭਰੂ ਬਿਜਲੀ ਵਾਂਗਰ ਤੜਫ ਕੇ ਦੂਰ ਜਾ ਖਲੋਤਾ, ਤੇ ਉਸ ਛਵ੍ਹੀ ਸਵਾਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਫੜ ਲਈ ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਲੋਤੇ ਉਹ ਬੰਦੇ ਵਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਜਿਨ੍ਹੇ ਉਹਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਕ ਜਵਾਨ ਕੁੜੀ ਸੀ। ਹੱਦੋਂ ਸੋਹਣੀ, ਚੰਨ ਦੀ ਲੋਅ ਵਿਚ ਕੁੜੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਮਕਿਆ ਜਿਵੇਂ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਤਾਂਬੇ ਦਾ ਥਾਲ। ਗੱਭਰੂ ਦੇ ਪਿੰਡੇ ਵਿਚੋਂ ਖੋਫ ਦੀ ਲਹਿਰ ਲੰਘ ਗਈ। ਕੁੜੀ ਹੱਸ ਪਈ, ਆਖਣ ਲੱਗੀ, "ਸਾਡਾ ਮਾਲ 'ਤੇ ਮੋੜ ਚੱਲਿਆ ਏ, ਪਰ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਕੇ ਚੱਲਿਆ।"

ਤੇ ਗੱਭਰੂ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਉਸ ਕੁੜੀ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ। ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਬੋਝੇ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਕੱਢ ਕੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, "ਐਹ ਲੈ ਰਤਨ ਕੁਰੇ, ਤੇਰੀਆਂ ਮੁਰਕੀਆਂ। ਮੈਂ ਸੌਂਹ ਖਾਧੀ ਸੀ, ਪਈ ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਆਪ ਫੜਾਵਾਂਗਾ।"

ਤੇ ਗੱਭਰੂ ਨੇ ਕੁੜੀ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਉਹਦੇ ਤਲੀ 'ਤੇ ਮੁਰਕੀਆਂ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸੋਨੇ ਦੇ ਰੰਗ ਦੀ ਚਾਨਣੀ ਵਿਚ ਸੋਨਾ ਹੋਰ ਲਿਸ਼ਕਿਆ। ਗੱਭਰੂ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਤੇ ਕੁੜੀ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਆਖਣ ਲੱਗੀ, "ਅਤਿਆ ਜੇ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਣਾ, ਤੇ ਮੁਰਕੀਆਂ ਵੀ ਲੈ ਜਾ। ਮੈਂ ਨਿਰੀਆਂ ਮੁਰਕੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਏ!"

ਤੇ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇੰਜ ਲੱਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਬੇੜੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ।

ਚੰਗੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਮੁੱਦਈ ਗਾਇਕ ਵੀ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਲੱਗੇ

ਜਦੋਂ ਜਵਾਨੀ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋ ਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਸਿਆਣਿਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਵਧਣ ਲੱਗਦੀਆਂ ਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਸਿਆਣਿਆਂ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਹੀ ਕੰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਘੂਰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਘੂਰਕੀ ਦਾ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਚਾੜ੍ਹੇ ਚੰਦਾਂ ਦੀ ਪਰਦੇਦਾਰੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌ ਉਦਮ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਬਿਲਕੁਲ ਇਹੀ ਹਾਲਾਤ ਪਿਛਲੇ ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਨੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਘਰ ਸੰਵਾਰ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਰ ਦੇ ਬਨੇਰੇ ਢਾਹੁਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਘਰ ਦੀ ਮਾਣ-ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਤਾਰ-ਤਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਫਿਕਰਾਂ 'ਚ ਡੁੱਬੇ ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੂੰ ਮੂਹਰੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗੀ।

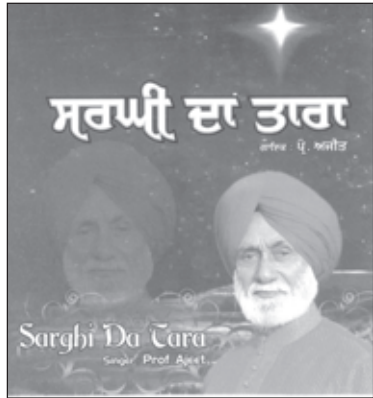
ਸਾਡੇ ਗਾਇਕ ਨਸ਼ਿਆਂ 'ਚ ਟੁੱਟ ਰਹਿਣ, ਵੱਢ-ਟੁੱਕ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਉਣ, ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗਾਂ ਲਾਉਣ, ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਅੱਯਾਸ਼ੀਆਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰਤ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ, ਪਰ ਸਿਆਣੀ ਉਮਰ ਦੇ ਉਹ ਲੋਕ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਨਾ ਪੈਸੇ ਲਈ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਸਤੀ ਸ਼ੋਹਰਤ ਲਈ, ਦੇ ਬੋਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਸਲ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ, ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ, ਨਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਅਤੇ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਗ਼ੈਰਤਮੰਦ ਬਣਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਵਕਤ ਦੀ ਬਦਲੀ ਚਾਲ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਹੇ 'ਤੇ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੇ ਪਰ ਹਨੇਰੇ 'ਚ ਦੀਵਾ ਜਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਤਨ ਸਲਾਮ ਕਰਨਯੋਗ ਹਨ।

ਅੱਜ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਜਦੋਂ 'ਤੇਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੋਟਰ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਣਾ', 'ਯਾਰੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ ਬੱਸਾਂ', 'ਜਿਹੜੀ ਕੁੜੀ ਕੋਲ ਨੈਟ ਆ, ਉਹ ਪੱਕੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸੈਟ ਆ' ਅਤੇ 'ਜਿੰਨੀਆਂ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਫਸਾਓ ਕੁੜੀਆਂ' ਵਰਗੇ ਸਿਰੇ ਦੇ ਘਟੀਆ ਬੋਲ ਗੀਤਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਪਰੋਸੇ ਜਾ

ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮਾਹਲਪੁਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਜੀਤ ਵਰਗਿਆਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਗਾਇਕੀ ਜ਼ਰੀਏ ਵਲੰਧਰੇ ਹਿਰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਮੱਲ੍ਹਮ ਲਾਉਣ ਲਈ 'ਸਰਘੀ ਦਾ ਤਾਰਾ' ਕੈਸਿਟ ਵਿਚ ਆਖੇ ਬੋਲ, 'ਕਿੱਥੇ ਗਈਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਜੀ, ਕਿੱਥੇ ਗਈਆਂ ਚਿੜੀਆਂ, ਕਿੱਥੇ ਗਈ ਬੋਹਤਾਂ ਵਾਲੀ ਛਾਂ' ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੁੱਕਲ 'ਚ ਝਾਤ ਮਾਰਨ ਲਈ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਤਸੱਲੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ 68 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਜੀਤ ਹੁਰਾਂ ਮਿਆਰੀ ਗਾਇਕੀ ਪ੍ਰਤੀ ਜਨੂਨ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਉਡੀਕ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, "ਸੋਕੀਆ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੈਸਿਟ ਦਾ ਚੇਤਾ ਕਿਵੇਂ ਆ ਗਿਆ?" ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਭਟਕੇ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਟਕਾਉਣ ਲਈ ਤਰਲੇਮੱਛੀ ਹੋਣ ਲੱਗਣ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਬਿਆਨਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਵਿਤਾ, ਵਾਰਤਕ, ਗਾਇਕੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਲਾ ਰੂਪ 'ਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਾਏ ਗੀਤ 'ਨੀਂ ਸੈਨ ਚਿੜੀਏ ਸੂਲਾਂ ਵਰਗੇ ਬੋਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਚਾਰੇ ਪਾਸੀਂ ਘਿਰੀਏ' ਦੇ ਬੋਲ ਧੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਤਾਂ ਮਾਰਦੇ ਹੀ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਨਾ ਧੀਆਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦੇ ਨੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੀ ਦਾ।

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹੁਰਾਂ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਪੱਖ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੁਹੱਬਤ ਅਤੇ ਵਿਛੋੜੇ

ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਅਕਲ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣਾ ਹਾਰੀ-ਸਾਰੀ ਦੇ ਵੱਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਜੀਤ ਵਰਗੇ ਸ਼ਖ਼ਸ ਬੋੜੇ-ਬੋੜੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਚਾਨਣ ਦਾ ਛਿੱਟਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੰਡੀ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਤੁਰਦੀ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਨਾ ਉਹ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਦਿਸਦੇ ਨੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ

ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਕਰਿੰਗਤੀ ਪਾਈ ਲੱਭਦੇ ਹਨ। ਕੁੱਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਕਨੇਡਾ ਦੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਘੁਮਾਣ ਨਾਂ ਦੇ 62 ਸਾਲਾ ਸ਼ਖ਼ਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੀ 'ਹਲੂਣਾ' ਕੈਸਿਟ ਕੱਢੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਭਾਵੇਂ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੇ, ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ-ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੁਣਿਆ ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਹਲੂਣੇ ਗਏ।

ਹਰ ਕਲਾਕਾਰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਮੌਕੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦਾ ਕਿ ਉਹ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰਿਆ ਹੈ...ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਉਸਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮਨੋਰਥ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤ ਦੇ ਬੋਲ ਸੁਣੀਏ ਨੇ ਜਾਂ ਫਿਲਮਾਂਕਣ ਦਿਸਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿਣੀ-ਕਥਨੀ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ-ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਫਰਕ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਛੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸੱਚਾਈਆਂ ਬਿਆਨਣ ਵਾਲੇ ਘੁਮਾਣ ਹੁਰਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾਤ ਮਾਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੈ ਕਿ ਅਜੋਕੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਈ ਭਾਗੋ, ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ, ਮਾਈ ਜੀਤੋ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਰ ਮਹਾਨ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵਸਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ-ਚਿੜੀਆਂ ਸਿਰਫ 'ਮਨੋਰੰਜਨ' ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ੋਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਾਇਆ:

ਕੁੱਝ ਭਟਕੇ ਕਲਾਕਾਰੋ,
ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰੋ,
ਜ਼ਰਾ ਸੋਚੋ ਤੇ ਵਿਚਾਰੋ,
ਲੱਚਰ ਗੀਤ ਜੋ ਗਾਉਂਦੇ ਓ,
ਔਰਤ ਬਾਰੇ ਲੱਚਰ ਗਾ ਕੇ
ਕਿਹੜੀ ਸੇਵਾ ਕਮਾਉਂਦੇ ਓ।

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਹਾਲ ਅੱਜ ਦੀ ਘੜੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਨਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋ. ਅਜੀਤ ਨਾਲ ਸਰਨਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇੱਕ ਘੁਮਾਣ ਨਾਲ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਵਾਣਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਟੱਪਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੌੜੀ ਵੇਲ ਵਾਂਗ ਵਧ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ। ਉਮਰ ਦੇ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਚ ਭਾਵੇਂ ਸਿਆਣਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜਵਾਨਾਂ ਵਾਂਗ ਉਚਾ ਨਹੀਂ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਾਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁੱਚੀ ਸੋਚ ਦੀ ਸ਼ਾਅਦੀ ਜ਼ਰੂਰ ਭਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ, ਕਦੇ ਇਸ ਜ਼ਰੀਏ ਪੈਸੇ ਕਮਾਉਣ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ, ਕਦੇ ਸੱਚ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਨੂੰ ਧੁੰਦਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰਲੇ-ਟਾਵੇਂ ਯਤਨ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਦੇ 'ਨੇਰੀਨੁਮਾ ਗਵੱਈਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਗਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਘੁਮਾਣ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ, 'ਲਾਲ ਚੰਦ ਯਮਲਾ ਜੱਟ ਤੋਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਰਿਹਾ ਹਾਂ...ਪਰ ਕਦੇ ਕੈਸਿਟ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੀ

**ਕੀ ਮੈਂ
ਝੂਠ
ਬੋਲਿਆ...**

**ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ
ਟਹਿਣਾ***

***ਫੋਨ: 91-98141-78883**

ਸੋਚਿਆ...ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਸੱਚ ਤੋਂ ਭਟਕੀ ਗਾਇਕੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਬਣਨ ਲੱਗੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੈਸਿਟ ਦਾ ਹੀਲਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ...ਜਦੋਂ ਔਲਾਦ ਵਿਗੜ ਜਾਵੇ, ਉਦੋਂ ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਨ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋੜਾ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਖਟਕ ਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ 'ਇਹ ਸਾਡਾ ਪੰਜਾਬ ਨਹੀਂ ਜੋ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਓ' ਸੀ.ਡੀ. ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ

ਯਤਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਤਲਖ ਹਕੀਕਤਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਸੀ.ਡੀ. ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਖਿਲਾਫ਼ਤ, ਧੀਆਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨ, ਵਿਗੜੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ, ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਪਹਾੜ ਅਤੇ ਤਿੜਕਦੇ ਇਨਸਾਨੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਈ ਗਈ, ਉਥੇ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਉਜੱਡਪੁਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਜ਼ ਆਉਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਗਿਆ।

ਮਾਤੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਇੱਕੜ-ਦੁੱਕੜ ਗੀਤ ਚਿਲੀਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ 'ਯੂ ਟਿਊਬ' ਜਾਂ 'ਫੇਸ ਬੁੱਕ' ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੱਚ ਦਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੈਸਿਟਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਹੈ ਪਰ ਮਹਿੰਗੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੀਲੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਚੰਗੀ ਗਾਇਕੀ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰਨ ਅਤੇ ਭੁੱਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੀਹ 'ਤੇ ਆਉਣ ਲਈ ਜਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਕੈਸਿਟਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਦੇਹਧਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਅੰਗ ਨਾਟਕ 'ਬੇਬੇ ਜੀ ਮੈਂ ਸੰਤ ਬਣ ਗਿਆ'

ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਡੇਰੇ ਬਣਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਲੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਭੋਲੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣਾ ਸਰਬੋਤਮ ਤੇ ਪਾਕਿ-ਪਵਿੱਤਰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਣ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਨਾਮਵਰ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਤੇ ਲੇਖਕ ਗੁਰਚੇਤ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਾਟਕ 'ਬੇਬੇ ਜੀ ਮੈਂ ਸੰਤ ਬਣ ਗਿਆ'। ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਤੇ ਨਾਟਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਲਾ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਪੈਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਚੇਤ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਟੈਲੀ ਫਿਲਮਾਂ 'ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ' ਤੇ 'ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ' ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਸਾਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕਕਰਾਲਾ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਲੰਬੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਰੰਗਮੰਚ 'ਤੇ ਕਾਮੇਡੀ ਸਕਿੱਟਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਚ ਡੂੰਘੀ ਥਾਂ ਬਣਾ ਚੁੱਕੇ ਗੁਰਚੇਤ ਨੇ ਇੱਕ ਬਹੁਪਰਤੀ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੇ ਨਾਟਕ 'ਬੇਬੇ ਜੀ ਮੈਂ ਸੰਤ ਬਣ ਗਿਆ' ਰਾਹੀਂ ਜਿੱਥੇ ਅਖੌਤੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਅਸਲੀ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਨਾਟਕੀ ਰੂਪ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ,

'ਬੇਬੇ ਜੀ ਮੈਂ ਸੰਤ ਬਣ ਗਿਆ' ਨਾਟਕ ਦੀ ਟੀਮ

ਉਥੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭਖਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦੀ ਬੇਬਾਕੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਟੈਲੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਾਂਗ ਗੁਰਚੇਤ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨਾਟਕ ਰਾਹੀਂ ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ 'ਚ ਸਰਗਰਮ ਅਖੌਤੀ ਤੇ ਭੇਖੀ ਸਾਧੂ, ਸੰਤਾਂ ਤੇ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਪਾਜ ਉਘੇੜਦਿਆਂ ਇੱਕ ਅਜੋਕੇ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਪੁਰਾ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਅਸਲੀ ਜਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਭੱਜ ਕੇ, ਭੋਲੇ-ਭਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਐਸਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਬਲੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਇਸ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਆਪ ਹੀ ਸਹੇਤਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਹੱਥੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ 'ਚ ਉਲਝੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਚੇਤਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਮੇਡੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਇਸ ਨਾਟਕ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਚੇਤ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੇਬਾਕੀ ਨਾਲ ਡੇਰਾਵਾਦ, ਵਹਿਮ-ਭਰਮ, ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਤਿਆਗ ਰਹੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜੀ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ

ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪਤਨ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਨਾਟਕ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਦਰਸ਼ਕ ਜਿੱਥੇ ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਘੰਟੇ ਹਾਸੇ ਨਾਲ ਲੋਟ-ਪੋਟ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਸੋਧ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹੁੰਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਕਦੇ। ਮਿਆਰੀ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਕਾਵਿਕ ਰੰਗਤ ਵਾਲੇ ਸੰਵਾਦ ਨਾਟਕ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਉਪਰ ਚੁੱਕਦੇ ਹਨ।

ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ ਧੂਰੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਹੇਠ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਇਸ ਨਾਟਕ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਹਾਸਿਲ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਟਕ 'ਚ ਤਿੰਨ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਕਿਰਦਾਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮਾਂ ਤੇ ਰੰਗਮੰਚ ਦੇ ਸਥਾਪਤ ਸਿਰਫ਼ ਦਸ ਅਦਾਕਾਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਰੂਪ ਬਦਲ ਕੇ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੋ ਬਾਲ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰੇਕ ਅਦਾਕਾਰ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ 3 ਤੋਂ 5 ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਏ ਹਨ। ਗੁਰਚੇਤ ਚਿੱਤਰਕਾਰ, ਰਾਣਾ ਰਾਜ ਵਿਰਕ, ਗੁਰਦੀਪ ਕਕਰਾਲਾ, ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ ਧੂਰੀ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਡਾ. ਵੰਦਨਾ ਕਪੂਰ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗਾਧੂ, ਸਤਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਦਿਲਵਰ ਸਿੱਧੂ, ਹੈਪੀ ਈਲਵਾਲ, ਬੇਅੰਤ ਕੌਰ, ਬਾਲ ਕਲਾਕਾਰ ਦਮਨਦੀਪ ਸੰਧੂ ਤੇ ਅਮਿਤੋਜ ਚਹਿਲ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਗੁਰਚੇਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਪੂਰੀ ਟੀਮ ਪੂਰਨ ਤਿਆਰੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ 'ਚ ਇਸ ਨਾਟਕ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

-ਸੁਖਬੀਰ ਗਰੇਵਾਲ

ਵੈਸਾਖੀ ਮੇਲਾ 2011 VAISAKHI MELA 2011

PUNJABI COMMUNITY ORGANIZATION

Presents

ON 17TH JUNE, 2011 TIME: 8:00 PM

PLACE:	AMERICAN SERB	TICKETS:	VVIP, \$1000	(per table)
	MEMORIAL HALL		VIP, \$750	(per table)
	5101 W OKLAHOMA AVE		VVIP \$100	(per ticket)
	MILWAUKEE, WI 53219		VIP \$75	(per ticket)
(DINNER INCLUDED)				

SHOW ORGANIZED BY: AMARJIT SINGH SANDHAR (M) 414-507-6938

FOR MORE INFORMATION, PLEASE CONTACT:

Pakhar Singh Sidhu(President) 414-640-3870 Jagdishar Singh Kler(Finance) 414-460-7118
 Harjit Sandhar (Vice President) 414-807-5934 Gurpreet Singh Gill (Sports) 414-334-0047
 Kanwaldeep Singh "Vicky"(Cultural Director) 414-737-0570

GRAND SPONSORS: Darshan Singh Dhaliwal & Dr. Bhupinder Singh Saini

CO-SPONSORS: Bachan Singh Gill, Harbhajan Singh Sandhewalia, Balbir Singh Saini, Anup Khullar, Surjit Toor, Talwinder Singh Gill, Ajit Singh Walia, Gurdev Singh, Dr. Paramjit Singh Sidhu, Swaran Singh Multani, Dr. G.S. Grewal, Vicky Walia, Dr. Rajinder Sandhu, Joginder Singh Sandhewalia, Harwinder Singh Sidhu, Raghwinder Singh Nat, Bahadar Singh Boparai, Talwinder Singh Soos, Diljit Singh Kler, Sukhwinder Singh Randhawa, Kalwant Singh Dhillon, Sukhjot Singh Dhillon, Pawanjit Singh Hothi, Daljit Singh Khaira, State Bank Of Chilton, North Milwaukee State Bank, Rajesh Gupta, Balbir Multani, Satwinder Singh Pampi, Shamsher Singh Randhawa, Rabinder Singh Kahaira, Kuldeep Singh Ahuja, Mohinder Singh, Baljit Singh Gill, Ajit Singh, Sukhwinder Singh Sukha, Davinder Singh Sangha, Pirtpal Singh, Lakhvir Singh Sehra, Paramjit Singh Bilku, Amarjit Singh Virk, Jagjit Singh Cheema, Inderjit Singh Sandhewalia, Manjit Singh Dhillon, Sikandar Singh, Darshan Grewal

ਵੈਸਾਖੀ ਮੇਲਾ 2011 VAISAKHI MELA 2011

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ

2341 ਵੈਸਟ ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ 60659, ਫੋਨ: 773-274-6969

ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

28 ਮਈ 2011 (ਸਨਿਚਰਵਾਰ)

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀਓ,
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ, ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ,
ਸਾਊਥਬੈਂਡ, ਮਿਲਵਾਕੀ, ਡਿਟਰਾਇਟ, ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਜ਼,
ਮਸਕੀਗਨ, ਜੈਕਸਨ, ਫਲਿੰਟ, ਸਾਗੀਨਾਅ, ਕੈਲਮਜੂ,
ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ, ਬੈਂਟਨ ਹਾਰਬਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਦੀ
ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਵਿਸਾਖੀ
ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ (ਸਿੱਖ ਪਰੇਡ) ਆਉਂਦੀ 28 ਮਈ
ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇਥੇ ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ ਉਤੇ ਕੀਤਾ
ਜਾਏਗਾ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਖੰਡ
ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਪਰੰਤ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ
ਹੋਵੇਗਾ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਤੋਂ 1:00 ਵਜੇ
ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਰਿਜ/ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ
ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਵੈਸਟਰਨ ਐਵਨਿਊ ਉਤੇ ਵੈਰਨ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਉਪਰੰਤ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ
1:30 ਵਜੇ ਤੋਂ 4 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਥ ਰਾਗੀ, ਢਾਡੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ
ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅੱਤੁੰਟ ਵਰਤੇਗਾ।

ਰਾਗੀ ਜਥੇ

ਭਾਈ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੁਰਾਲੀ (ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ)
ਭਾਈ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੱਬਲਪੁਰ (ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਾਲੇ)
ਭਾਈ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ)
ਭਾਈ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਲੰਧਰ ਵਾਲੇ (ਗੁਰੂ ਘਰ ਪੈਲਾਟਾਈਨ)
ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਗੁਰੂ ਘਰ ਵੀਟਨ)

ਟੋਰਾਂਟੋ ਤੋਂ ਗਤਕੇ ਦੀ ਟੀਮ ਗਤਕੇ ਦੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾਏਗੀ

- > ਗਰਮਾ ਗਰਮ ਪਕੌੜੇ, ਜਲੇਬੀਆਂ ਅਤੇ ਚਾਹ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੇ ਕੇ ਪੰਮਾ ਵਲੋਂ
- > ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੰਜਾਬ ਸਵੀਟਸ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਲੋਂ
- > ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਜੂਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮੋਤੀ ਪਟੇਲ ਵਲੋਂ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ: ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਫੋਨ 773-988-6181, ਹੈਪੀ ਸਿੰਘ ਹੀਰ ਫੋਨ 630-205-6575, ਲਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੋਮਲ
ਫੋਨ 847-674-9074, ਨਿੱਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਫੋਨ 630-688-3570, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਫੋਨ 847-226-2515

e-mail: chicagosikhprade@yahoo.com

ਸਹਿਯੋਗੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ: ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ), ਇਲੀਨਾਏ ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰ, ਵੀਟਨ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਆਈਲੈਂਡ ਲੇਕ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ, ਸਾਊਥਬੈਂਡ, ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਘਰ ਫੋਰਟਵਿਨ, ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਆਫ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ, ਓਕ ਕਰੀਕ (ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ), ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ (ਬਰੁੱਕ ਫੀਲਡ), ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ (ਮਿਡਲਟਨ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ (ਇੰਡੀਆਨਾ), ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਇੰਡੀਆਨਾ), ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ (ਮਿਸ਼ਵਾਕਾ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਕੈਂਟਨ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਗਰੀਨਵੁਡ (ਇੰਡੀਆਨਾ), ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਆਫ ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਪੋਰਟਏਜ), ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਵੈਸਟ ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਜ਼), ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ), ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਮਸਕੀਗਨ, ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਇੰਡੀਆਨਾ), ਮਿਡਵੈਸਟ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਸਿੰਘ ਸਭਾ (ਸਾਗੀਨਾਅ), ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਿੱਖਸ, ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ-ਫਲਿੰਟ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਕੈਲਮਜੂ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ), ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਓਹਾਇਓ), ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਓਹਾਇਓ), ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਆਫ ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ (ਇੰਡੀਆਨਾ), ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਰੋਚੈਸਟਰ ਹਿੱਲਜ਼ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ), ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਆਫ ਮੈਡੀਸਨ ਹਾਈਟਸ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)